

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 - 2003

สารนิพนธ์
ของ
พงษ์พันธ์ นารีน้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชีย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 - 2003

สารนิพนธ์
ของ
พงษ์พันธ์ นารีน้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชีย

พฤษภาคม 2551

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 - 2003

บทคัดย่อ
ของ
พงษ์พันธ์ นารีน้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชีย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พงษ์พันธ์ นารีน้อย. (2551). ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 – 2003. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์เอเชีย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลัปลีง คงชนะ.

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ระหว่าง ค.ศ. 1967 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนกระทั่งถึง ค.ศ. 2003 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ได้ให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจด้วยการเข้าร่วมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก หรือเอเปก สารนิพนธ์นี้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ การดำเนินความสัมพันธ์ และผลจากการดำเนินความสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน วิทยานิพนธ์ และบทความต่างๆ

ผลของการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ซึ่งมีมาตั้งแต่ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นความสัมพันธ์ทางการค้า ความสัมพันธ์นี้สืบเนื่องต่อมาเมื่อสเปนตั้งสถานีการค้าที่มะนิลาเมื่อค.ศ. 1565 แต่ความสัมพันธ์ได้ยุติลงเมื่อกรุงศรีอยุธยาสลายในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ได้เริ่มต้นอีกครั้งหนึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจาก ในค.ศ. 1949 ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand) กับประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of The Philippines) ได้ทำสนธิสัญญาทางการทูต ณ กรุงวอชิงตันดี.ซี. (Washington D.C.)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์เนื่องจากการแข่งขันทางการเมืองระหว่างโลกเสรีประชาธิปไตยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กับโลกคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ สหรัฐอเมริกาจึงสนับสนุนให้ไทยและฟิลิปปินส์ซึ่งต่างเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อร่วมป้องกันการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ทำให้ชาติทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน คือ การพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจาก ฟิลิปปินส์ต้องการสินค้าเกษตรกรรมจากไทยที่สำคัญ คือ ข้าว และไทยต้องการสินค้าบางชนิด เช่น ยุทธภัณฑ์ และเครื่องจักร จากฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ทั้งไทยและฟิลิปปินส์ต่างเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ทำให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

การดำเนินความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการค้า สินค้าออกที่สำคัญของไทยไปฟิลิปปินส์ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ปอ และมันสำปะหลัง เป็นต้น การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังไทย ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม เช่น เคมีภัณฑ์ เครื่องจักร อุปกรณ์ขนส่ง และยุทธภัณฑ์ ในระยะแรกประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ ทำให้ฟิลิปปินส์กำหนดมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของไทย คือ มาตรการภาษี ส่งผลให้ไทยต้องเสียภาษีนำเข้าฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น และเกิดความไม่คล่องตัวทางการค้า ทำให้ไทยได้เจรจาให้

ฟิลิปปินส์ปรับปรุงระบบภาษี เพื่อลดต้นทุนการนำเข้าสินค้าของไทยไปฟิลิปปินส์ ประกอบกับฟิลิปปินส์ต้องการสินค้าประเภทอาหารเพิ่มขึ้น จึงทำให้ไทยสามารถแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าได้ ปัจจุบันไทยยังคงได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์แม้ว่าการผลิตสินค้าส่งออกของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกัน

ส่วนการลงทุนระหว่างสองประเทศนั้น ฟิลิปปินส์ได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย เช่น โครงการแปรรูปหรือแปรรูปสภาพโลหะ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การแปรรูปอาหาร การทำพรม ส่วนการลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์ ได้แก่ การคมนาคม การก่อสร้าง โดยบริษัทชินวัตรจำกัด บริษัทสยามซีเมนต์จำกัด บริษัทยางสยามจำกัด และการบริการ อาทิ โรงแรม โรงพยาบาล เป็นต้น

ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้ส่งผลให้เกิดมีความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจภายใต้โครงการระหว่างประเทศคือ สมาคมอาเซียน และกลุ่มเอเปก ประเทศทั้งสองได้ดำเนินการทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ผู้นำประเทศได้มีการเยี่ยมเยือนซึ่งกันและกันเพื่อสร้างสัมพันธไมตรีอันดี นอกจากนี้ทั้งประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์ต่างสนับสนุนการท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมในโครงการของรัฐ รวมทั้งความร่วมมือด้านวิชาการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนบุคลากร การอบรมและดูงานต่างๆ เช่น เกษตรกรรม และการสาธารณสุข ตลอดจนการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ไทยได้ช่วยเหลือฟิลิปปินส์จากเหตุการณ์ภัยทางธรรมชาติด้วยการส่งเครื่องอุปโภคและบริโภคและเวชภัณฑ์

THE ECONOMIC RELATIONS BETWEEN THAILAND AND THE PHILIPPINES,
1967 - 2003

AN ABSTRACT
BY
PHONGPHAN NAREENOI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts Degree in Asian History
At Srinakharinwirot University
May 2008

Phongphan Nareenoi. (2008). *The Economic Relations Between Thailand and The Philippines : 1967 – 2003*. Master's Project, M.A. (Asian History). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Asst. Prof. Plubplung Kongchana.

The current thesis is a study of economic relationship between Thailand and the Philippines from 1967, which is the commencement year of ASEAN, to 2003, which is the year when Thailand and the Philippines gave emphasis on economic development by joining the Asia-Pacific Economic Cooperation, or APEC. The thesis studies the factors that give rise to the relationship, the implementation of the relationship, and the outcomes of the relationship. By research methodology of historical study, the researcher has studied documents from various agencies, such as the Ministry of Commerce, the Ministry of Foreign Affairs, agencies of investment promotion; and previous researches and other related articles.

The findings of the research show that the relationship between Thailand and the Philippines dates back to the beginning of 16th century; and it was a trading relationship that had commenced ever since the Spaniards had established a trading station in Manila in 1565. However, this relationship was interrupted during the middle of 18th century when the Ayutthaya Regime fell; and it resumed after World War II since the Kingdom of Thailand and the Republic of the Philippines have established diplomatic relationship in Washington D.C.

A factor that has led Thailand and the Philippines to have this relationship is the rivalry between the free world headed by the United States of America and the Communist world headed by the Soviet Union; and due to this the USA encouraged her two ally countries, Thailand and the Philippines, to have relationship with each other in order to build a network of resistance against the spreading communist influence in Southeast Asia. Another factor is economic dependence on each other, as the Philippines need agricultural products from Thailand and Thailand needs some merchandise from the Philippines, such as some military equipments and machines. Furthermore, Thailand and the Philippines are both members of certain international organizations, this further reinforces a closer economic relationship between the two.

The implementation of the economic relationship between Thailand and the Philippines is mainly in trading activities between the two countries, like the major exports

from Thailand are rice, maize, jute, and tapioca; while the major Philippines' exports are industrial goods, such as chemicals, transportation machinery and equipment, and military merchandise. During the initial stage of the relationship, Thailand had favorable trade balance over the Philippines, leading the latter to impose some trade barriers on Thai exports, such as tax measures, which have resulted in higher duties on Thai products and inconvenience in Thai product exported into the Philippines. Pursuant to the above problem, Thailand has discussed with the Philippines over improving the latter's tax system in order to lower the cost of Thailand's exports; it was opportune that the Philippines demanded more agricultural produces from Thailand, therefore this problem was resolved. At present, Thailand still has a favorable trade balance over the Philippines, while the merchandises the two countries produce are quite similar.

Concerning investment, the Philippines has invested, in Thailand, in projects like metal processing, electronic parts, food processing, and carpeting; and Thailand has invested, in the Philippines, in communication and construction by companies like Shinawatra Company Limited, Siam Cement Company Limited, Thai Rubber Company Limited, and in service industry such as hotels and hospitals.

Economic cooperation between Thailand and the Philippines has also led to other cooperations, especially economic cooperation under international organizations, such as ASEAN and APEC. The countries have also established diplomatic and political relationship, and the two's leaders have been exchanging state visits to enhance good friendship. Apart from these, the theie countries likewise promote tourism in own country under government sponsorship; they also promote academic collaboration, like exchange of training personnel and study visits in the areas like agriculture, public health. Humanitarian assistance is also exchanged, Thailand sends consumer products and medications to the Philippines in time of natural disasters.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์
ระหว่าง ค.ศ.1967 - 2003 ของ พงษ์พันธ์ นารีน้อย ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ประวัติศาสตร์เอเชีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลับพลึง คงชนะ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชาศริต ชุ่มวัฒนะ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลับพลึง คงชนะ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาวลี จงประเสริฐ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ถนอม อานามวัฒน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

ในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อนหนึ่งได้ตรัสไว้ว่า เกิดเป็นคนควรมุ่งมั่นไปจนกว่าจะถึงเป้าหมายที่หวังไว้ ผู้เขียนคิดว่าบางครั้งการทำอะไรถึงที่สุดของแต่ละช่วงเป็นเรื่องสำคัญ เช่นเดียวกับความปรารถนาที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ด้วยการนำหลักคำสอนนี้มาปฏิบัติโดยสะท้อนอีกมุมหนึ่งจากการเขียนสารนิพนธ์ จนกระทั่งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2008 การเขียนสารนิพนธ์ได้ดำเนินมาถึงส่วนสุดท้าย คือ การประกาศคุณูปการ ผู้เขียนตระหนักดีว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายๆ ท่าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงขอใช้พื้นที่ส่วนนี้เพื่อแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับพลึง คงชนะ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อวางรากฐานทางความคิดเกี่ยวกับการทำวิจัย การจัดวางโครงเรื่อง การตรวจงาน ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ข้อมูล ความช่วยเหลือด้านการเงิน กำลังกาย กำลังใจ จนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวลี จงประเสริฐ และรองศาสตราจารย์ถนอม อานามวัฒน์ ได้กรุณารับเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ให้คำแนะนำเรื่องประเด็นวิเคราะห์รอบด้าน และแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชาศริต ชุ่มวัฒนะ ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจเอกสารภาษาอังกฤษ และติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สีดา สอนศรี แห่งคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กรุณาให้คำแนะนำและอนุเคราะห์งานวิจัยให้แก่ผู้เขียน

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนสารนิพนธ์

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกระทรวงการต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และกรมส่งเสริมการลงทุน แห่งกระทรวงพาณิชย์ ที่อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลเพื่อการเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่รับประสานงานในเรื่องต่างๆ

ขอบคุณ คุณพรพรรณ โปร่งจิตร์ คุณกฤษณะ ทองแก้ว คุณอิทธิพร ขำประเสริฐ คุณวัฒนพงษ์ วรคุณวิศิษฐ์ และคุณวิศวमार ปาลสาร ได้ให้คำแนะนำและคำวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคุณอรทัย แซ่เอ้า คุณน้ำฝน กุญแจทอง และคุณกมลวัลย์ สามสีทอง ได้ให้ความรู้และช่วยเหลือเรื่องคอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่น (ประวัติศาสตร์เอเซียรุ่นที่46) ทุกคนที่ให้กำลังใจและแนะนำในสิ่งที่ดีในช่วงเวลาที่ศึกษาในรั้วเทา-แดง คุณภูเบศ ศุภพิพัฒน์ คุณศรุตย์ เพชรสกุลวงศ์ คุณทิพย์สุตา ปิยะพันธ์

คุณธานินทร์ ทิพย์วงศ์ และคุณวิชาธร พรหมอินทร์ และขอขอบคุณเพื่อนทุกคนทุกรุ่น
ทุกสถาบันที่เป็นกำลังใจ

ท้ายสุดขอโน้มรำลึกพระคุณบิดานาย สนั่น นารีน้อย และมารดานางอ่อนจันทร์ นารีน้อย
ผู้ซึ่งให้ชีวิต กำลัง และสติปัญญา รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้เขียนเรื่องต่างๆ จากประสบการณ์ของ
ทั้งสองท่าน ทำให้ผู้เขียนเกิดพลังใจ พลังกาย และมีความรู้สึกอบอุ่นใจ ขอขอบคุณกำลังใจดีๆจาก
น้องสาวศรีัญญา นารีน้อย และหลานเด็กชายกรุณา อำนวยชัยดิolk ที่อำนวยความบันเทิงให้แก่
ผู้เขียน คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
บิดาและมารดา

อนึ่ง ในค.ศ. 2009 ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้สถาปนาทางการทูตครบรอบ 60 ปี ถือว่า
เป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับผู้เขียนได้นำงานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทย
กับฟิลิปปินส์ในช่วงค.ศ. 1967 – 2003 ฉบับนี้ ร่วมเฉลิมฉลองการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่าง
สองประเทศต่อไป

พงษ์พันธ์ นารีน้อย.

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทนำ.....	ก
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	ง
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	จ
ความสำคัญของการศึกษา.....	จ
ขอบเขตของการศึกษา.....	จ
วิธีการของการศึกษา.....	จ
แหล่งศึกษาค้นคว้า.....	ฉ
 1 ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1512 – 1767.....	 1
ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์	1
การค้า.....	1
การเผยแผ่คริสต์ศาสนา.....	3
การดำเนินงานและผลของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์.....	4
การดำเนินความสัมพันธ์ฝ่ายไทย.....	4
การดำเนินความสัมพันธ์ฝ่ายฟิลิปปินส์.....	5
 2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ระหว่าง	
ค.ศ. 1945 – 2003	8
ปัจจัยจากการเมืองระหว่างประเทศ.....	8
ปัจจัยจากนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์.....	10
ปัจจัยจากการพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์.....	13
ปัจจัยจากประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในฐานะสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ	16
 3 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในช่วง ค.ศ.1967 – 2003	19
การค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 -2003.....	19
การส่งออกสินค้าไทยไปประเทศฟิลิปปินส์.....	19
การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทย.....	25

สารบัญ

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การลงทุนระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 – 2003	29
การลงทุนของฟิลิปปินส์ในประเทศไทย	29
การลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์	31
การท่องเที่ยว	34
การคมนาคมและการขนส่ง	36
4 ผลจากการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ	38
ด้านความร่วมมือภายใต้ภายใต้องค์ระหว่างประเทศ	38
ด้านการทูตและการเมืองระหว่างประเทศ	39
ด้านวิชาการ	42
ด้านวัฒนธรรม และการศึกษา	42
ด้านความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม	43
5 สรุป	46
บรรณานุกรม	49
ภาคผนวก	56
ประวัติผู้วิจัย	92

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 มูลค่าการค้าซื้อสินค้าข้าวจากไทยไปยังฟิลิปปินส์ ค.ศ.1965 -1967	14
2 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์เข้ามายังประเทศไทย ค.ศ. 1965 - 1967	15
3 มูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวจากไทยไปยังฟิลิปปินส์.....	20
4 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1981 – 1983.....	22
5 การส่งออกและการนำเข้าทางการค้าและดุลการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์	27
6 โครงการการลงทุนของฟิลิปปินส์ในประเทศไทย ค.ศ.1985-2006.....	31
7 การลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1995.....	33
8 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างไทยและฟิลิปปินส์.....	35
9 จำนวนนักเรียนเดินทางไปศึกษาที่ประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1988 - 1998.....	43

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1# แผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงที่ตั้งประเทศสมาชิกอาเซียน.....	17
2# ประธานาธิบดีฟีเดล รัมอส ผู้สร้างนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy)	24
3# สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีเสด็จเยือนฟิลิปปินส์ เพื่อรับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสังคมเมื่อค.ศ. 1991	41

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์มีหลักฐานครั้งแรกว่าเริ่มติดต่อกันเมื่อ ค.ศ. 1512¹ ซึ่งเป็นการติดต่อกันระหว่างพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยา กับผู้นำชาวพื้นเมือง ต่อมาเมื่อสเปนเข้าปกครองฟิลิปปินส์โดยสถาปนาที่มั่นที่มะนิลาเมื่อ ค.ศ. 1565 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแผ่คริสต์ศาสนา และทำการค้า² จึงทำให้อยุธยามีความสัมพันธ์กับสเปนที่พยายามขยายอิทธิพลในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียง และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สเปนให้ความสนใจกับหมู่เกาะเพราะสเปนมีจุดมุ่งหมายให้หมู่เกาะเป็นศูนย์กลางการขยายอำนาจแห่งที่สองของสเปนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้³ แต่ไม่สำเร็จเนื่องจากอยุธยาสามารถยึดเกาะหมู่เกาะไว้ได้ ทำให้สเปนให้ความสนใจอยุธยาเพิ่มขึ้นทั้งนี้เห็นได้จาก ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับสเปนที่ได้พัฒนาถึงขั้นการทำสนธิสัญญาในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ค.ศ. 1590 - 1650) ภายหลังจากเหตุการณ์นี้ชาติทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางด้านการค้าและการเผยแผ่ศาสนาที่มีหลักฐานชัดเจนขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในสมัยอยุธยาเนื่องจาก นโยบายของพระมหากษัตริย์อยุธยาส่งเสริมการค้ากับนานาชาติ จึงให้เสรีภาพในการเผยแผ่ศาสนาซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของสเปน การดำเนินการค้าระหว่างสองชาติอยู่ภายใต้การควบคุมของพระคลังสินค้า มีการติดต่อกับแบบเสรีเฉพาะสินค้าที่ไม่ได้ประกาศเป็นสินค้าต้องห้าม* สำหรับด้านการทูตนับตั้งแต่ภายหลังรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้มีทูตสเปนเข้ามาทำสนธิสัญญาทางการค้าในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (ค.ศ. 1708 - 1718) ซึ่งเป็นเวลาปลายสมัยอยุธยา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระโปรดอนุญาตให้สเปนตั้งสถานการค้าบนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เหตุการณ์นี้แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์มีความต่อเนื่องมายาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยา ความสัมพันธ์ในยุคนี้นับว่าลดลงเมื่อเกิดเหตุการณ์การเสียกรุงศรีอยุธยาในปี 1767 ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศช่วงนี้ยุติลง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ได้เริ่มอีกครั้ง ภายหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติเมื่อ ค.ศ. 1945 กล่าวคือ ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand) กับประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of The Philippines) ได้ทำสนธิสัญญาทางการทูตเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน

¹ จันทรฉาย ภักธิตม. (2532). กรุงศรีอยุธยาในเอกสารหลักฐานสเปน. หน้า 16.

² ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ภาคพิสดาร เล่ม 1. แปลโดยคุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. หน้า 255.

³ จันทรฉาย ภักธิตม. (2532). เล่มเดิม. หน้า 104.

* สินค้าต้องห้าม หมายถึง สินค้าเข้าและสินค้าออกที่รัฐกำหนดให้ซื้อขายผ่านพระคลังสินค้า สินค้าต้องห้ามหรือสินค้าผูกขาดนี้เปลี่ยนแปลงไปตามที่รัฐกำหนดไว้

ค.ศ.1949 ณ กรุงวอชิงตันดี.ซี (Washington D.C.) * ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ไทยกับฟิลิปปินส์ได้ทำสนธิสัญญาทางการทูตในฐานะที่เป็นประเทศสมัยใหม่ (Modern State)¹ ปัจจัยที่ทำให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์กันเนื่องจาก สถานการณ์โลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเกิดสงครามเย็น (Cold War; ค.ศ.1945 – 1991) อันเนื่องมาจาก ความขัดแย้งกันทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายเสรีนิยมที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ และฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ ทำให้ประเทศทั้งสองฝ่ายต่อสู้แข่งขันกันด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การหาพันธมิตร การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) และการทำสงครามตัวแทน แต่ยกเว้นการใช้อาวุธเข้าต่อสู้กันโดยตรงเพราะความเกรงกลัวในอนุภาพ อันร้ายแรงของอาวุธนิวเคลียร์ซึ่งมหาอำนาจทั้งสองต่างมีไว้ในครอบครองทำให้ความขัดแย้งได้ขยายสู่ภูมิภาคต่างๆ

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดสงครามอินโดจีน ค.ศ.1945-1975 ที่ป็นสาเหตุให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการสกัดกั้นการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตและจีน ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องแสวงหาพันธมิตร เช่น ไทยกับฟิลิปปินส์ เพื่อร่วมต่อต้านคอมมิวนิสต์ ประเทศทั้งสองจึงมีความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การพึ่งพาทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์ และเข้าไปมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศ เช่น รวมก่อตั้งสนธิสัญญาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือองค์กรซีโต้ (South East Asia Treaty Organization: SEATO ค.ศ.1954-1977)² ต่อมาไทยและฟิลิปปินส์ได้มีบทบาทในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nation: ASEAN) ใน ค.ศ.1967³ เพื่อความร่วมมือส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์นับตั้งแต่ ค.ศ.1967 เป็นต้นมา คือ การติดต่อค้าขายที่ไทยส่งสินค้าออกเกษตรกรรมไปยังประเทศฟิลิปปินส์เป็นหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ปอ และมันสำปะหลัง ต่อมาไทยได้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบสายไฟฟ้า สายเคเบิล เครื่องจักรกล เครื่องคอมพิวเตอร์ ผลิตภัณฑ์

* การทำสนธิสัญญาทางการทูตโดยทั่วไปจะทำที่ประเทศคู่สัญญาประเทศใดประเทศหนึ่งแต่การทำสนธิสัญญาทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้ทำที่กรุงวอชิงตันดี.ซี.เนื่องจากเป็นความประสงค์ของสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือทั้งสองประเทศ เพื่อรักษามหาอำนาจโดยไว้ในช่วงและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

¹ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. (2519). สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. ใน สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศเล่มที่ 6 พ.ศ. 2485-2500. หน้า 130-133.

² ดิเรก ชัยนาม. (2509). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เล่ม 2 . หน้า 829-836.

³ การต่างประเทศ, กระทรวง. (2521). เอกสารอาเซียน. หน้า 2-3.

พลาสติก เม็ดพลาสติก ส่วนการส่งออกสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทย ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม เช่น เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง และยุทธภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์เป็นส่วนใหญ่ เช่น ใน ค.ศ.2003 การส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์มีมูลค่ารวม 67,197 ล้านบาท¹ การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังไทยมีมูลค่ารวม 56,013 ล้านบาท² ส่งผลให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้นำมาตรการทางภาษีมาใช้ในการส่งออกของไทย ทำให้เกิดอุปสรรคทางการค้าเป็นเหตุให้ไทยต้องแก้ไขด้วยการเจรจากับฟิลิปปินส์ในเรื่องมาตรการภาษีนำเข้า และการตรวจสอบสินค้าเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของไทย รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนขยายธุรกิจการค้าและการลงทุนระหว่างกัน³ ทำให้การค้าของทั้งสองประเทศสมดุลและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ นอกจากเรื่องการค้าแล้วยังมีเรื่องการลงทุนอีกด้วย กล่าวคือ ฟิลิปปินส์เข้ามาลงทุนในประเทศไทยตั้งแต่ ค.ศ.1960 เป็นต้นมา มีการลงทุนที่ประกอบด้วย โครงการการแปรรูปหรือแปรรูปสภาพโลหะ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การแปรรูปอาหาร และการทำพรม โครงการทั้งห้ามีมูลค่ารวม 1.2 พันล้านบาท⁴ และตั้งแต่ ค.ศ.1985-2006 มีมูลค่ารวม 1,709.8 ล้านบาท⁵ ส่วนการลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1995 ประกอบด้วย โครงการผลิตกระเบื้อง การโทรคมนาคม การผลิตยางรถยนต์ อสังหาริมทรัพย์ ปิโตรเคมี การทำเหมืองแร่ การพัฒนาสนามบิน การจำหน่ายน้ำมัน ของบริษัท ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นต้น การลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์มีมูลค่า 78,500 ล้านบาท⁶

การดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ก่อให้เกิดผลความร่วมมือด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความร่วมมือภายใต้องค์การระหว่างประเทศ การทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ด้านวิชาการ ด้านวัฒนธรรมและการศึกษา และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์นั้น นักวิชาการได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศเป็นส่วนใหญ่⁷ แต่เรื่องความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในช่วงค.ศ.1967 ซึ่งเป็นปีที่มีการก่อตั้งสมาคมประชาชาติ

¹การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2546). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2546. หน้า 129.

²แหล่งเดิม. หน้า 265.

³การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2537). ข้อมูลเศรษฐกิจและการค้าของฟิลิปปินส์. หน้า 1, 7-8.

⁴คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เอกสารเกี่ยวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 8.

⁵กรมส่งเสริมการลงทุนของไทย. (2550). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. (ออนไลน์)

⁶แหล่งเดิม. (ออนไลน์).

⁷สีดา สอนศรี. (2535). นโยบายต่างประเทศของไทยต่อฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1970 ภายใต้สมาคมอาเซียน, (2542). การสถาปนาความสัมพันธ์ไทยกับฟิลิปปินส์ครบรอบ 50 ปี; และ (2548). ความสัมพันธ์ไทยกับฟิลิปปินส์

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียน จนกระทั่งถึง 2003 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจด้วยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย (The Asia Pacific Economic Cooperation : APEC) หรือ เอเปก ที่ตั้งขึ้นเมื่อค.ศ.1989 ซึ่งเป็นช่วงที่ทั้งสองประเทศมีการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทางการค้าและการลงทุนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ต่อกัน การดำเนินความสัมพันธ์ และผลจากการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเพื่อเติมเต็มภาพความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในอีกมิติหนึ่ง นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศได้มีผู้ค้นคว้าการวิจัยไว้แล้ว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ค.ศ. 1967-2003) ยังไม่มีนักวิชาการทำการวิจัยโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือ

1. สีดา สอนศรี. (2535). **นโยบายต่างประเทศของไทยต่อฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่1970 ภายใต้อาเซียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การวิจัยได้ให้ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ภายใต้ดำเนินงานของสมาคมเอเชียที่ปฏิบัติตามปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration)¹ คือ การส่งเสริมทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการศึกษา

2. สีดา สอนศรี. (2542). **การสถาปนาความสัมพันธ์ไทยกับฟิลิปปินส์ครบรอบ 50 ปี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การวิจัยได้ให้ประโยชน์ที่ทำให้ทราบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ด้านการทูตนับตั้งแต่เริ่มทำสนธิสัญญาทางการทูตเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ.1949 การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศแม้ว่าจะมีอุปสรรคอันเนื่องมาจากปัญหาทางการเมืองภายในฟิลิปปินส์ไม่มีความมั่นคงในยุคที่เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส (Ferdinand Marcos ; ค.ศ.1965-1986) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตามหลังจากประธานาธิบดีมาร์กอสหมดอำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเริ่มพัฒนาตามลำดับอีกครั้ง จนถึง ค.ศ.1999 ซึ่งเป็นปีครบรอบ 50 ปี ของการสถาปนาทางการทูตระหว่างสองประเทศ

3. สีดา สอนศรี. (2548). **ความสัมพันธ์ไทยกับฟิลิปปินส์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การวิจัยนี้ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในภาพรวม ซึ่งในการให้ความรู้พื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างสองประเทศ

¹ กระทรวงการต่างประเทศ. (2521). เล่มเดิม. หน้า 1-3.

4. สีดา สอนศรี. (2543). กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กับฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การวิจัยนี้ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ฟิลิปปินส์เพื่อนำมาพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้า และการเงิน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ระหว่าง ค.ศ. 1967-2003
2. เพื่อวิเคราะห์การดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ระหว่าง ค.ศ. 1967-2003
3. เพื่อการศึกษาผลจากดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ในช่วง ค.ศ. 1967-2003

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้องค์ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในช่วง ค.ศ. 1967-2003
2. ได้แนวทางความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในฐานะที่เป็นประเทศหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับไทยมายาวนาน
3. ได้เพิ่มเติมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในมิติด้านเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้ภาพความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยทำการวิจัยเฉพาะความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในช่วง ค.ศ. 1967 ซึ่งเป็นปีที่การก่อตั้งสมาคมอาเซียน จนกระทั่งถึง ค.ศ. 2003 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจด้วยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเซียและแปซิฟิก

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historcal Appraach) โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก เอกสารที่ใช้ศึกษามีทั้งเอกสารหลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) ได้แก่ เอกสารจากกระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน และเอกสารหลักฐานชั้นรอง (Socondary Sources) ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ งานวิจัยที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

แหล่งข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้า

1. สำนักหอสมุดแห่งชาติ
2. สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ห้องสมุดกระทรวงการต่างประเทศ
5. ห้องสมุดกรมส่งเสริมการลงทุนของไทย กระทรวงพาณิชย์
6. ห้องสมุดกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
7. สำนักงานสถิติแห่งชาติ

บทที่ 1

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ 1512 –1767

ไทยกับฟิลิปปินส์มีการติดต่อกันครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1512¹ ในสมัยอยุธยา ซึ่งตรงกับรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (ค.ศ. 1491 – 1529) ในครั้งนั้นอยุธยาติดต่อค้าขายกับผู้นำชาวพื้นเมืองและได้ดำเนินการค้าต่อมาจนกระทั่งสเปนเข้าปกครองฟิลิปปินส์ที่ได้สถาปนาที่มั่นทางการค้าที่มะนิลา เมื่อค.ศ.1565² ซึ่งตรงกับรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (ค.ศ. 1548 – 1568) ทำให้อยุธยากับสเปนติดต่อค้าขายต่อเนื่องจนกระทั่งสิ้นสุดสมัยอยุธยาเมื่อ ค.ศ. 1767 เหตุการณ์เหล่านี้เป็นหลักฐานว่าฟิลิปปินส์เป็นประเทศหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับไทยมาเป็นระยะเวลานาน ในยุคนั้นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์คือเรื่องการค้า นอกจากนี้การที่สเปนมีจุดมุ่งหมายในการเผยแผ่ศาสนา ทำให้สเปนมีความมุ่งหวังที่จะเผยแผ่ศาสนาที่อยุธยาด้วยปัจจัยดังกล่าวทำให้อยุธยาและสเปนมีความสัมพันธ์กันดังอธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์สมัยอยุธยาปรากฏหลักฐานว่า เกิดจากปัจจัยทางด้านการค้า และการเผยแผ่ศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สองชาติมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

1.1 การค้า

หลักฐานสเปนที่ได้ให้ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับสเปนซึ่งเป็นหลักฐานเก่าที่สุดที่พบในปัจจุบัน คือ บันทึกการเดินทางรอบโลกของอันโตนิโอ ปิกาเฟตตา (Antonio Pigafetta) ที่มีข้อความ ดังนี้

“...เมื่อวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 1512...ส่วนก่อน มีเรือสำเภาจากสยาม (Ciama (i.e.,Siam)) บรรทุกทองคำและทาสมา (พวกสยาม) ได้ถวายเครื่องบรรณาการแก่พระเจ้าแผ่นดินซุมบู (Zubu) เพื่อเป็นการพิสูจน์พระราชดำรัสนั้น พระเจ้าแผ่นดินทรงขึ้นไปทีลามซึ่งเป็นพ่อค้าจากสยามและยังอยู่เพื่อค้าขายทองคำและทาส...”³

¹จันทร์ฉาย ภักดีธคม. (2532). กรุงศรีอยุธยาในเอกสารหลักฐานสเปน. หน้า 16.

²ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ภาคพิสดาร เล่ม 2 . แปลโดย คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา; และคนอื่นๆ. หน้า 248.

³อันโตนิโอ ปิกาเฟตตา (1525). การเดินทางรอบโลกครั้งแรก เล่ม 33. หน้า 26-272. อ้างอิงจาก จันทร์ฉาย ภักดีธคม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 16.

เมื่อวิเคราะห์จากหลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่า อยุรยาได้ติดต่อทำการค้ากับกษัตริย์ชาวพื้นเมืองในดินแดนฟิลิปปินส์ในปัจจุบันตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 จนกระทั่ง กองเรือสเปนที่มีมาเจลแลน (Magellan) เป็นผู้นำได้เดินเรือจากอเมริกากลางข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกมาจนถึงหมู่เกาะฟิลิปปินส์เมื่อค.ศ.1521¹ การที่มาเจลแลนประสบความสำเร็จในการเดินทางรอบโลก ทำให้สเปนมีช่องทางในการแผ่อำนาจมายังหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในที่สุด มิเกล โลเปซ เด เลกัสปี (Miguel Lopez de Legaspi) นักเดินเรือชาวสเปนได้ยึดเมืองท่าบน เกาะลูซอนได้สำเร็จ (ภายหลังคือกรุงมะนิลา ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน) ดังปรากฏในบันทึกการเดินทางสู่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ ที่มีข้อความดังนี้

“...เรา (ผู้เขียน) อยู่ที่ประตูและในแควตงใกล้วัดบรรดาประเทศที่โชคดีที่สุดของโลกและอยู่ใกล้ที่สุด ประมาณ 300 ลีก (leagues) หรือไกลกว่านั้นจากจีนใหญ่ บอร์เนียว ซาว ลูซอน สุมาตรา หมู่เกาะโมลุกกะ มะละกา ปัตตานี (Patan) เสียน (Sian)* หมู่เกาะริวกิว (Lequios – Loochoo) ญี่ปุ่นและบรรดาผืนดินต่าง ๆ ที่มั่งคั่งและมีขนาดใหญ่ ข้าพเจ้าหวังว่า โดยพระผู้เป็นเจ้าพระผู้ทรงพิทักษ์จะมีผลไม่น้อยเลยสำหรับการสนองพระศาสนา และเพิ่มพูนพระมหาพิชัยมงกุฎในดินแดนเหล่านี้ (หมายความว่า เพิ่มพูนอำนาจและอาณาจักร) ถ้าชาวสเปนตั้งหลักแหล่งในดินแดนนี้ (หมู่เกาะฟิลิปปินส์)....”²

หลักฐานของเลกัสปีแสดงให้เห็นถึง ความต้องการของสเปนที่ต้องการติดต่อค้าขายกับเมืองท่าในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และหมู่เกาะริวกิว เป็นต้น นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ยังต้องการติดต่อค้าขายกับเมืองท่าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ สยาม มะละกา ปัตตานี และหมู่เกาะอินโดนีเซีย เป็นต้น สยามหรืออยุธยาต่อมามีความสัมพันธ์กับฟิลิปปินส์ถึงขั้นทำสนธิสัญญาทั้งนี้เนื่องจาก สมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปยึดกัมพูชาซึ่งสเปนหวังว่าจะใช้เป็นศูนย์กลางในการขยายอำนาจแห่งที่สองของสเปนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การยกทัพไปตีกัมพูชาครั้งนี้มีชาวสเปนปะปนอยู่ในกลุ่มผู้คนที่พระองค์ทรงโปรดให้นำกลับมาอยุธยา ในจำนวนนี้มีเชลยได้ทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสเปนคือ ดีเอโก เบโลโซ (Diego Beloso) ที่ได้เสนอตัวเป็นทูตไทยไปเจริญสัมพันธไมตรีกับสเปนจึงได้มีการดำเนินการค้าอย่างเป็นทางการ ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโดยการทำสนธิสัญญาไมตรีทางการค้า สรุปได้ว่าการเดินทางมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

¹ ศ.จี.อี. ฮอลล์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 248.

* คือ สยาม หรือ อยุธยา

² เอ็ม. แอล. เด เลกัสปี. (1565). บันทึกการเดินทางสู่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ เล่ม 2. หน้า 196-219.

อ้างอิงจาก จันทรฉาย ภักธิตม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 17.

เจียงใต้ของสเปนเพื่อติดต่อกับค้าขายซึ่งตรงกับความต้องการของอยุธยาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อยุธยากับฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์กัน

1.2 การเผยแผ่ศาสนา

ในยุโรปผู้มีอิทธิพลทางด้านศาสนาอย่างยิ่ง คือ พระสันตปาปา ดังจะเห็นได้จากการที่พระองค์ทรงมีบทบาทในด้านต่าง ๆ เช่น ใน ค.ศ.1493 พระสันตะปาปาทรงมีบทบาทในการไกลเกลี่ยกรณีพิพาทระหว่างสเปนกับโปรตุเกสที่มีสาเหตุมาจากการที่สองชาติ แข่งขันกันเดินเรือเพื่อค้นหาดินแดนต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาโดยทรงออกพระโอองการ (Papal Bull) แบ่งเขตการเดินเรือค้นหาดินแดนระหว่างสเปนและโปรตุเกสโดยการตกลงทำสนธิสัญญาแห่งทอร์เดซิลลัส (Treaty of Tordesillas) เมื่อ ค.ศ.1494* ด้วยเหตุนี้จึงเป็นพันธะที่สเปนและโปรตุเกสต้องเผยแผ่คริสต์ศาสนาในดินแดนที่ค้นพบด้วย ดังจะเห็นได้จากกองเรือของเลกซิปี้ที่เดินเรือมาถึงหมู่เกาะเซบูเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.1565 ได้มีบาทหลวงนิกายออสกุสทิน (Augustinian) ชื่อ อังเดรซ เดอ อูร์ดานเตา (Andres de Urdaneta)** กับบาทหลวงนี้ได้ติดตามกองเรือมาด้วย นอกจากนี้เมื่อสเปนสามารถยึดครองเกาะเซบูได้แล้วสเปนยังบังคับให้ราชาตูปาส (Raja Tupas) ให้เปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคatholic¹ บรรดาบาทหลวงสเปนจึงมีบทบาทในการเผยแผ่ศาสนา เช่น คณะฟรานซิสกัน (Franciscans) คณะเยซุอิต (Jasuit) คณะโดมินิกัน (Doninmicans) คณะรีคอลเลคตี (Recollecty) และคณะเบเนดิกต (Beneditines) เป็นต้น² ผลของการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงสเปนในฟิลิปปินส์ประสบความสำเร็จเนื่องจาก ก่อนที่

* สนธิสัญญาแห่งทอร์เดซิลลัส มีสาระสำคัญ คือ โปรตุเกสกับสเปนกำหนดเส้นแบ่งสมมุติ (Line of Demarcation) ลากจากขั้วโลกเหนือมายังขั้วโลกใต้ที่จุด 46 องศาเหนือ 37 องศาตะวันตก จากตะวันตกหมู่เกาะเคปเวิร์ด มีผลให้สเปนมีสิทธิครอบครองดินแดนทางตะวันตกและโปรตุเกสมีสิทธิครอบครองดินแดนทางตะวันออกของเส้นแบ่งเขตดังกล่าว อย่างไรก็ตามโปรตุเกสกับสเปนยังมีความขัดแย้งในเรื่องการครอบครองดินแดนอาณานิคมในเวลาต่อมา การเข้าครอบครองหมู่เกาะอินเดียตะวันออกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวมิได้ระบุเขตสิ้นสุดของสิทธิในการครอบครองดินแดน ในที่สุดทั้งสองประเทศจึงได้มีการลงนามในสนธิสัญญาแห่งซาราโกซา (Treaty of Zaragoza) เมื่อ ค.ศ. 1529 กำหนดเขตสำรวจของสเปนอยู่ทางตะวันออกของหมู่เกาะเครื่องเทศไป 17 องศา ทำให้ดินแดนโพลีทะเลด้านตะวันตกเป็นเขตการค้นหาดินแดนโดยสเปน ส่วนเขตการค้นหาดินแดน โพลีทะเลทางตะวันออกเป็นสิทธิโปรตุเกส อ้างอิงจาก ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 248.

** บาทหลวงอูร์ดานเตา คือ บุคคลสำคัญในการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในฟิลิปปินส์ ท่านได้มรณภาพเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ. 1578 ที่ ประเทศเม็กซิโก อ้างอิงจาก สุรินทร์ เหลืองทองคำ. (2533). ประวัติศาสตร์สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 58.

¹ สุรินทร์ เหลืองทองคำ. (2533). แหล่งเดิม. หน้า 57.

² ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). เล่มเดิม. หน้า 666.

สเปนจะเข้าปกครองฟิลิปปินส์นั้นชาวพื้นเมืองทางตอนกลางและตอนเหนือส่วนใหญ่นับถือวิญญาณที่สิ่งสถิตอยู่ตามธรรมชาติไม่มีหลักธรรมของศาสนา ดังนั้นเมื่อบาทหลวงได้ใช้วิธีการสังคมสงเคราะห์ เช่น การให้ทาน ให้ที่พัก และรักษาพยาบาล พร้อมกับเผยแผ่หลักธรรมคริสต์ศาสนาควบคู่ไปด้วย ส่งผลให้บาทหลวงได้รับการต้อนรับจากชาวพื้นเมือง ทำให้การพิชิตดินแดนและการครอบครองหมู่เกาะฟิลิปปินส์ได้ให้ประโยชน์ต่อศาสนาจักรด้วย¹ ดังนั้นเมื่อนิลาจึงมีใช้มีฐานะเป็นเพียงสถานีการค้าเท่านั้น แต่ยังมีฐานะเป็นสถานีแห่งการเผยแผ่คริสต์ศาสนา และเป็นที่มั่นในการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของสเปนในเอเชียตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

2. การดำเนินงานและผลความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์

ในสมัยอยุธยาได้มีการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ทั้งทางด้านการดำเนินความสัมพันธ์ของฝ่ายไทย และการดำเนินความสัมพันธ์ของฝ่ายสเปน ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 การดำเนินความสัมพันธ์ฝ่ายไทย

พระมหากษัตริย์แห่งอยุธยาทรงตระหนักว่าการค้าคือแหล่งรายได้สำคัญของพระองค์ ทำให้ทรงมีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการติดต่อค้าขายโดยทรงอนุญาตให้มีการค้าขายแบบเสรี เฉพาะแต่สินค้าที่ไม่ได้ประกาศเป็นสินค้าต้องห้าม ขณะเดียวกันก็ได้ใช้วิธีการค้าแบบผูกขาดโดยห้ามค้าขายสินค้าที่ทางราชการประกาศ เป็นสินค้าต้องห้าม เช่น ข้าว หนังสือตัว งามช้าง และไม้เนื้อแข็ง เป็นต้น² ต่อมาเมื่อชาวตะวันตกเข้ามาทำการค้ากับอยุธยา ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 รัฐจึงประกาศให้ปืน กระสุนปืน และดินปืน เป็นสินค้าต้องห้ามด้วย ในการค้าขายสินค้าต้องห้ามรัฐเป็นผู้ทำการค้ากับพ่อค้าชาวต่างชาติโดยผ่านกรมพระคลังสินค้า ด้วยเหตุนี้พระมหากษัตริย์อยุธยาจึงทรงอนุญาตให้พ่อค้าต่างชาติตั้งสถานีการค้ารวมทั้งการเผยแผ่ศาสนา ดังนั้นเมื่อสเปนเข้ามาติดต่อทำการค้าจึงได้รับการต้อนรับจนนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางการทูต กล่าวคือ ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงโปรดต้อนรับคณะทูตสเปนที่เดินทางเข้ามาเฝ้าเพื่อทำสัญญาทางพระราชไมตรีดังปรากฏในจดหมายถวายพระเจ้าเฟลิเปที่ 2 ดอน ฟรานซิส โก เตโย (Don Francisco Tello) ซึ่งมีข้อความดังนี้ “...สเปนขอให้อยุธยาเปิดเมืองท่าเมืองหนึ่งสำหรับการค้าเพื่อให้ชาวสเปนสามารถไปเมืองนั้นได้ และตั้งหลักแหล่งได้

¹ ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). แหล่งเดิม. หน้า 254 – 255.

² พลับพลึง คงชนะ. (2534). บทบาทของอยุธยาในฐานะที่เป็นเมืองท่า. ใน วารสารประวัติศาสตร์ 2534 ฉบับรวมงานวิจัย. หน้า 22.

โดยอิสระ และได้รับการยกเว้นภาษีทั้งปวง...”¹ จากหลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่า อยุรยาให้ความสำคัญต่อการค้ากับต่างชาติรวมทั้งสเปนที่เดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรีการค้ากับอยุธยา

ในปลายรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้มีพ่อค้าจากอยุธยาเดินทางไปค้าขายที่มะนิลา ดังปรากฏหลักฐานที่มีข้อความดังนี้

“...มีเรือจากสยามและกัมพูชาบรรทุก กายาน พริกไทย งาช้าง ฝ้ายฝาย ทับทิม และไพลินที่เจียรไน ทาสไม้ก๊วน แรด เขาสัตว์ หนังสัตว์ กีบสัตว์ และฟันของสัตว์ประเภทนี้ และสินค้าอื่นๆ ไปมะนิลา ตอนขากลับเรือจากสยามนำเอาภาชนะเครื่องใช้ที่ค้นพบในกรุงมะนิลาบรรทุกกลับไป พวกเขาเดินทางไปกลับระหว่างเดือนเมษายน พฤษภาคม และมิถุนายน² นอกจากสินค้าเหล่านี้สเปนยังต้องการสินค้าจากสยาม คือ แร่เงินอย่างวิเศษ และกระสุนปืน ใ้กับปืนประทับยิง (Harqubus) กายานอย่างดีเป็นปริมาณมาก ขนมโรยเมล็ดอัลมอนต์ (Almond Cakes) น้ำมันขิง โกโก้ ไม้สวาด ตะกั่ว และข้าว”³

ความต้องการสินค้าทำให้สเปนกับอยุธยาทำการค้าต่อมา จากรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรอยุธยาถึงปลายรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (ค.ศ. 1629 – 1656) แต่เนื่องจากเกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ภายหลังรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททองทำให้การติดต่อค้าขายกับสเปนจึงยุติลง จนกระทั่งในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ค.ศ. 1656 – 1688) อยุธยาจึงได้มีการติดต่อกับสเปนอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงรัชกาลนี้เป็นระยะเวลาที่อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าที่มีสินค้าที่หลากหลายดึงดูดให้พ่อค้าต่างชาติเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดให้ส่งสำเภาหลวงไปค้าขายที่มะนิลาที่มีสินค้าสำคัญคือ ฝ้ายลินิน สรุปได้ว่า การดำเนินความสัมพันธ์ทางด้านการค้าของฝ้ายไทยกับฟิลิปปินส์นับตั้งแต่ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ได้ดำเนินการค้าต่อมาจนถึงปลายสมัยอยุธยา ดังจะกล่าวในบทต่อไป

¹ดอน ฟรานซิส โก เตโย. (1599). จดหมายถวายพระเจ้าเฟลิเปที่ 2. เล่ม 10. หน้า 245 – 293. อ้างอิงจาก จันทรฉาย ภัคธิตม. (2532). เล่มเดิม. หน้า 62-63.

²อันโตนิโอ เด มอร์กา. (1609). ความสำเร็จของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ (ต่อ) เล่ม 16. หน้า 25-210. อ้างอิงจาก จันทรฉาย ภัคธิตม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 22.

³มาร์ติน กัสตาญอส. (ม.ป.ป.). ภาคผนวก : ราคาซื้อและราคาขายในตะวันออก. เล่ม 19. หน้า 301-317. อ้างอิงจากจันทรฉาย ภัคธิตม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 24.

2.2 การดำเนินความสัมพันธ์ฝ่ายสเปน

สเปนได้ดำเนินความสัมพันธ์กับอยุธยาภายใต้จุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าและการเผยแผ่ศาสนา กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1598 สเปนได้แต่งตั้งราชทูตดอนเทลโลเทออากูยส์ (Don Tello de Aguirre) เข้าเฝ้าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพื่อขอทำสนธิสัญญาไมตรีทางการค้า การแต่งตั้งทูตมาเจริญพระราชไมตรีและการทำสนธิสัญญาครั้งนี้นับว่าสเปนเป็นชาติที่สองต่อจากโปรตุเกสที่ได้ทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีการค้ากับอยุธยา ภายหลังจากการทำสนธิสัญญาในครั้งนี้แล้ว สเปนได้ส่งทูตมาทำสนธิสัญญากับไทยอีกครั้งในตอนปลายสมัยอยุธยาคือ ใน ค.ศ. 1718 ผู้สำเร็จราชการที่มะนิลาได้ส่งคณะทูตในนามพระเจ้าฟิลิปที่ 5 แห่งสเปนเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาเพื่อเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (ค.ศ. 1708-1732) โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำการค้าและขอตั้งคลังสินค้าสเปนที่กรุงศรีอยุธยาตั้งปรากฏหลักฐานในบันทึกเรื่อง การปกครองและอสังกรรมของนายบุสตามันเต. เดียโก เด โอตาซา (Diego de Otaza, -S.J.) ที่มีข้อความดังนี้

“...ผู้ว่าราชการ นายบุสตามันเต ได้ส่งคณะทูตไปสยามเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ฉันมิตรและความสัมพันธ์ทางการค้าต่อกันใน ค.ศ.1718 ในครั้งนี้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระได้พระราชทานที่ดินบนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา (Chow Payah หรือ Meinam-แม่น้ำ) ตามคำขอของสเปน เพื่อให้สร้างคลังสินค้าซึ่งเป็นสถานที่เดิมเรียกว่าค่ายญี่ปุ่น (Campo Japan) หรือเรียกว่า เลดี้แห่งป่าละเมาะ (“Our Lady of the Grove”) ซึ่งเป็นสถานที่สะดวกที่จะจัดดำเนินการต่อเรือ โดยชาวสยามจะเป็นผู้จัดหาไม้ที่เลื่อยแล้วให้ รวมทั้งไม้สักและเหล็กเพื่อการต่อเรือนี้¹

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อยุธยาเป็นแหล่งต่อเรือนานาชาติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระทรงอนุญาตให้สเปนตั้งสถานการค้าบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา และสนับสนุนการต่อเรือของสเปนทั้งทางด้านการเงิน และวัสดุ เช่น ไม้และคนสำหรับต่อเรือ

คณะทูตสเปนชุดนี้เดินทางมาถึงกรุงศรีอยุธยาวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1718 พร้อมทั้งเครื่องราชบรรณาการที่ทางสเปนส่งเข้ามาถวาย ได้แก่ เครื่องประดับที่ตกแต่งด้วยมรกตต่าง ๆ 180 เม็ด ชามรงค์มรกตเม็ดใหญ่ทำเป็นรูปหัวใจ ชามรงค์รูปดอกกุหลาบฝังมรกต 7 เม็ด เครื่องประดับ ทำเป็นรูป

¹บุสตามันเต. เดียโก เด โอตาซา; และคณะ. (1719?). การปกครองและอสังกรรมของนายบุสตามันเต. เดียโก เด โอตาซา เล่ม 44. หน้า 148 – 195. อ้างอิงจาก จันทรฉาย ภัคธริคม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 140.

ขนนกฝั่มรกดใหญ่ 50 เม็ด ฝั่มรกดเล็ก 80 เม็ด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระโปรดให้คณะทูตเข้าเฝ้าวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1718 และได้ทำสัญญาไมตรีและการค้าโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้¹

1. สเปนได้รับอนุญาตให้ตั้งสถานการค้าบนฝั่มแม่น้ำเจ้าพระยา และต่อเรือได้โดยไทยจะหาไม้สักมาขายให้ในราคาพอสมควร

2. สเปนซื้อสินค้าได้ทุกอย่างยกเว้นสินค้าต้องห้าม คือ ดินปะสิว กบงาซัง ถ้าจะซื้อสินค้าชนิดนี้ต้องซื้อจากพระคลังสินค้า

3. หนังสือ หนังสือ ตีบุก เป็นสินค้าผูกขาดของฮอลันดาซึ่งสเปนซื้อไม่ได้

4. สำเภอลวงทั้ง 2 ฝ่ายที่ไปมาค้าขายไม่ต้องเสียภาษีอากรขาเข้าและขาออก

คณะทูตสเปนชุดนี้นับว่าประสบความสำเร็จในการเจริญไมตรีด้านการค้ากับไทย แต่การค้าขายระหว่างอยุธยากับสเปนไม่อาจดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะสำเภอยุทธยาที่ไปค้าขายที่มะนิลาไม่ได้รับการต้อนรับ เนื่องจากสเปนให้ความสำคัญต่อการค้ากับเม็กซิโกมากกว่าจึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับสเปนค่อยๆเสื่อมลง

ในช่วงเวลานี้การติดต่อค้าขายและการทูตระหว่างสองชาติยังดำเนินต่อมา ใน ค.ศ. 1747 สเปนได้ส่งทูตกับตันโจเซป ปาซาริน (Josept Pasarín) มายังกรุงศรีอยุธยาเพื่อเจรจาเรื่องการต่อเรือสินค้าคณะทูตได้เดินทางถึงสยามเมื่อวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1752 เพื่อดำเนินการเรื่องการต่อเรือ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระได้โปรดให้อำนวยความสะดวกและพระราชทานความช่วยเหลือด้านแรงงานและการเงิน ถึงกระนั้นสเปนคิดว่าค่าต่อเรือที่อยุธยามีราคาสูงกว่าที่ประเมินไว้ แม้ว่าสเปนได้จัดส่งเงินมาให้เป็นค่าต่อเรือถึงสองงวดแต่ไม่เพียงพอ ทำให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระต้องทรงจัดหาเงินให้เกือบ 13,000 เปโซ² การที่เรือที่ต่อในอยุธยามีราคาแพงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ลดลงจนกระทั่งเมื่อกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ตกความสัมพันธ์ของทั้งสองชาติในสมัยอยุธยาจึงสิ้นสุดลง ต่อมาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นระบบการค้าแบบผูกขาดยุติลงเมื่อค.ศ. 1855 และได้เปลี่ยนมาเป็นการค้าเสรีจนถึงปัจจุบัน ในค.ศ. 1932 ไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน ด้านฟิลิปปินส์มีการเปลี่ยนเจ้าอาณานิคมจากสเปนมาอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกาและได้รับเอกราชเมื่อ ค.ศ. 1946

¹กรมศิลปากร. (2512). บันทึกเรื่องสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศในศตวรรษที่ 17 เล่ม 1. หน้า 16.

²จันทร์ฉาย ภักดีธม. (2532). แหล่งเดิม. หน้า 141-142.

บทที่ 2

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์

ค.ศ. 1945 – 2003

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) เมื่อ ค.ศ. 1855 ส่งผลให้ระบบการผูกขาดเปลี่ยนมาเป็นการค้าเสรีเป็นต้นมา ขณะที่ฟิลิปปินส์มีการเปลี่ยนเจ้าอาณานิคมจากสเปนมาเป็นสหรัฐอเมริกาด้วยการทำสนธิสัญญาปารีสเมื่อ ค.ศ. 1898 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจแบบผูกขาดภายใต้สเปนมาเป็นระบบการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้แล้วด้านการปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยเมื่อ ค.ศ. 1932 จากเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ทั้งสองประเทศมีระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีและการปกครองระบอบประชาธิปไตยเหมือนกันจนนำไปสู่ความร่วมมือทางด้านต่างๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ระหว่าง ค.ศ. 1945- 2003 เริ่มจากความสัมพันธ์ในมิติทางการเมืองระหว่างประเทศอันเนื่องมาจาก สงครามเย็น (Cold war: 1945-1989)* ที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ผลักดันให้รัฐบาลไทยและฟิลิปปินส์ร่วมเป็นพันธมิตรที่มีนโยบายต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนการพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์และความสัมพันธ์ในฐานะสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ไทยและฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ต่อกัน

1. ปัจจัยจากการเมืองระหว่างประเทศ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงเมื่อ ค.ศ. 1945 ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตได้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจ แต่การที่ประเทศมหาอำนาจทั้งสองมีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน จึงส่งผลให้สถานการณ์ทางการเมืองของโลกแบ่งออกเป็น 2 ค่าย คือ ค่ายเสรีประชาธิปไตยนำโดยสหรัฐอเมริกา และค่ายคอมมิวนิสต์นำโดยสหภาพโซเวียต การเมืองของโลกในลักษณะนี้ได้ทำให้เกิดระบบสองขั้วอำนาจ¹ กล่าวคือ

* สงครามเย็น คือ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มโลกเสรี กับกลุ่มโลกคอมมิวนิสต์ซึ่งผู้นำทั้งสองฝ่ายไม่ใช้สงครามเป็นเครื่องมือต่อสู้กันโดยตรง เนื่องจากต่างฝ่ายต่างมีอาวุธนิวเคลียร์เป็นเครื่องมือป้องปราม และสงครามอาจทำให้เกิดความพินาศดังเช่นที่เกิดในครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2.

¹ วัชรินทร์ มุ่งการดี. (2533). นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา : โครงสร้าง กระบวนการ และรูปแบบ. หน้า 133.

แนวคิดสังคมนิยม (Socialism)* ซึ่งเป็นรากฐานการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์นั้น มีความสำคัญเมื่อเลนิน (Nikolai Lenin: 1870-1924) ผู้นำพรรคบอลเชวิค (Bolshevik Party) ประสบความสำเร็จในการปฏิวัติรัสเซียเมื่อ ค.ศ.1917 ส่งผลให้ใน ค.ศ.1919 เลนินได้ก่อตั้ง องค์การคอมมิวนิสต์สากลหรือองค์การโคมินเทิร์น (Comintern) เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ อุดมการณ์สังคมนิยมในภูมิภาคต่างๆ ของโลก รวมทั้งจีนที่ได้รับแนวคิดสังคมนิยมและ จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนใน ค.ศ.1921¹ ต่อมาการที่จีนประสบผลสำเร็จในการปฏิวัติ เมื่อ ค.ศ. 1949 ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตง (Mao tse tung; 1893 - 1976) ได้สร้างความ สะเทือนให้แก่โลกเสรีประชาธิปไตย เพราะจีนได้กลายเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ใหญ่่อีกประเทศ หนึ่งรองจากสหภาพโซเวียตที่ได้ร่วมกันพยายามขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์² ด้วยการสนับสนุน ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ ให้ทำสงครามตัวแทน** เช่น ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักชาตินิยมเวียดนามซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศอาณานิคมอินโดจีนของ ฝรั่งเศส คือ โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh: 1890-1969) ได้นำแนวความคิดสังคมนิยมเข้าไปเผยแพร่ ตั้งแต่ ค.ศ.1923 เพื่อเป็นเครื่องมือระดมคนเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส ต่อมาโฮจิมินห์สามารถ ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้ใน ค.ศ.1930³ และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เวียดนาม ประสบชัยชนะในสงครามเดียนเบียนฟู (Dien Bien Phu War; ค.ศ.1954) ภายใต้

*คำว่า **สังคมนิยม** เกิดขึ้นครั้งแรกที่ฝรั่งเศสใน ค.ศ.1832 ปรากฏในวารสาร Le Cloche ซึ่งคำว่าสังคมนิยมนี้มีสองแนวคิด คือ แนวคิดแรกนั้นเชื่อว่ามาจากรากศัพท์ในภาษาละติน Sociare แปลว่า รวม หรือ ร่วมกัน และต่อมาพัฒนาเป็น สังคม โดยมีความหมายว่า การทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนแนวคิดที่สองเชื่อว่ามาจากรากศัพท์ คำว่า Societas ซึ่งเป็นภาษาในยุโรปยุคกลาง แปลว่า ความเป็นเพื่อน ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นคำว่า “สังคม” (Social ,Society) ที่หมายถึง การทำสัญญาด้วยความสมัครใจของเสรีชน แนวคิดสังคมนิยมได้รับการตีความตาม วาทกรรม (discourse) หมายความว่า ชุดความรู้หรือชุดคำอธิบายต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือต่อความคิด ชุดใดชุดหนึ่ง อาทิ การประยุกต์แนวความคิดสังคมนิยมเพื่อการปฏิวัติทางการเมือง (Political Revolution) การปฏิวัติทางสังคม (Social Revolution) เพื่อความเท่าเทียมทางสังคม (Social Equality) เป็นต้น ซึ่งแนวคิด สังคมนิยมนี้มีนักคิดคนสำคัญ เช่น เฮเกล (George Wilhelm Frierch Hegel: 1770-1831) และคาร์ล มาร์กซ (Karl Mark: 1818-1883) อ้างอิงจาก สมเกียรติ วันทะนะ. (2544). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. หน้า 47-50.

¹ทวีป วรดิถ. (2542). ประวัติศาสตร์จีน. หน้า 846.

²พรประภา ภัทรธีรกุล. (2542). ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียต ค.ศ.1949-1989. หน้า 20-21.

** **สงครามตัวแทน** คือ การเข้าแทรกแซงในประเทศที่มีข้อพิพาทกันจนทำให้เกิดสงคราม ภายในประเทศนั้นๆ เช่น ในภูมิภาคเอเชียได้เกิดสงครามเกาหลี (Korea War; ค.ศ. 1950-1953) ซึ่งเป็นสงครามตัวแทนของเกาหลีเหนือที่มีสหภาพโซเวียตและจีนสนับสนุนการรุกรานเกาหลีใต้โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุน ผลปรากฏว่า เกาหลีแบ่งออกเป็นสองประเทศด้วยเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือเป็นเส้นแบ่งเขตแดน โดยเกาหลีใต้ปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนเกาหลีเหนือปกครองแบบสังคมนิยม อ้างอิงจาก เขียน วีระวิทย์. (2541). นโยบายต่างประเทศจีน. หน้า 14-15.

³เชิดเกียรติ อัดถากร. (2540). ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม. หน้า 86.

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Viet Minh Movement) ซึ่งนับเป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ที่ขยายปกคลุมอาณาบริเวณอินโดจีนของฝรั่งเศส เพราะประเทศลาวและกัมพูชาได้ใช้อุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นเครื่องมือในการต่อต้านเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส เช่นเดียวกับเวียดนาม ทำให้ค่ายเสรีประชาธิปไตยต้องหาทางสกัดอิทธิพลของฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง

การเมืองระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งเป็นการขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองทำให้ประเทศมหาอำนาจในยุคนั้น คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตต่างพยายามแสวงหาพันธมิตรและขัดขวางการขยายอิทธิพลของฝ่ายตรงข้ามในภูมิภาคต่างๆ ของโลก รวมทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ส่งผลกระทบมายังประเทศไทยและฟิลิปปินส์ ซึ่งทั้งสองประเทศได้เข้าเป็นฝ่ายสหรัฐอเมริกาเนื่องจาก ไทยได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาให้พ้นฐานะการเป็นผู้แพ้สงครามโลกครั้งที่สองกลายเป็นประเทศผู้ไม่แพ้และไม่ชนะสงคราม จึงทำให้ไทยมีความสัมพันธ์อันดีต่อสหรัฐอเมริกา ส่วนฟิลิปปินส์เคยอยู่ภายใต้อาณานิคมของสหรัฐอเมริกามาก่อนและได้รับเอกราชเมื่อค.ศ. 1946 อีกทั้งสหรัฐอเมริกายังให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจึงทำให้ฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา

2. ปัจจัยจากนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์

เมื่อศึกษาสถานการณ์โลกในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 พบว่าการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ ดังเช่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น จีน และเวียดนาม ดังนั้นสหรัฐอเมริกาผู้นำอุดมการณ์ลัทธิเสรีนิยม* จึงต้องหาทางหยุดยั้งการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จาก

* **ลัทธิเสรีนิยม** (Liberalism) กำเนิดในดินแดนยุโรป สาเหตุการเกิดของลัทธินี้คือ การท้าทายทางความคิดต่อแนวคิดรัฐชาติสมัยใหม่ (Modern Nation State) ที่เน้น “การอ้างเหตุผลของรัฐ” หรือ “ผลประโยชน์ของชาติ” เพื่อที่รัฐจะได้แทรกแซงแนวทางปฏิบัติของพลเมืองและองค์กรต่างๆ เพื่อมุ่งสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งให้แก่รัฐ แต่ในทัศนะของนักคิดเสรีนิยมถือว่า รัฐเป็นสิ่งชั่วร้าย หลักการของลัทธิเสรีนิยมประกอบด้วยปัจเจกบุคคล (Individualism) เสรีภาพ (Liberty) เหตุผล (Reason) ความเสมอภาค (Equality) ขันติธรรม (Toleration) จินตนาอนุมัติ (Consent) และรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) นักคิดในลัทธิเสรีนิยมที่โดดเด่นได้แก่ จอห์น ล็อก (John Lock: 1632 - 1704) อัดัม สมิท (Adam Smith: 1723 - 1790) และรูสโซ (Jean – Jacques Rousseau: 1712 - 1778) ได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับ ปัจเจกบุคคล ความเป็นอิสระ สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และลักษณะที่เหมาะสมของชุมชน เป็นต้น ลัทธิเสรีนิยมได้เชื่อมโยงอ้างอิงกับระบบการตลาดที่ให้ความสำคัญกับการประกอบการค้าเสรีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแนวคิดเหล่านี้พุ่งเป้าโต้แย้งไปยังรัฐที่มีความคิดในเรื่องระบบเศรษฐกิจแบบผูกขาด

การประกาศหลักการทรูแมน (Truman Doctrine)* เมื่อ ค.ศ. 1947 ซึ่งเป็นแถลงการณ์ของประธานาธิบดีเฮนรี ทรูแมน (Harry Truman; ค.ศ. 1945-1953) ที่ต้องการต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ และถือเป็นการประกาศสงครามเย็นอย่างเป็นทางการของสหรัฐอเมริกา¹ สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับประเทศไทย ทั้งนี้เพราะภูมิรัฐศาสตร์ของไทยมีที่ตั้งอยู่ตรงกลางมีความเหมาะสมสำหรับต่อต้านการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับแนวคิดเสรีนิยมสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สหรัฐอเมริกาจึงได้สนับสนุนให้ไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ**ใน ค.ศ. 1946*** เพื่อจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือทำให้ประเทศไทยมีเสียงสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในเวทีระดับโลก และเป็นพันธมิตรเพื่อป้องกันการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วิธีการของสหรัฐอเมริกาอันเนื่องมาจากนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อีกประการหนึ่งคือ สนับสนุนให้ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ซึ่งต่างเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริการ่วมทำสนธิสัญญาทางการทูตระหว่างกันเมื่อ ค.ศ. 1949² เพื่อร่วมกันเป็นปราการป้องกันการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังมีส่วนสนับสนุนทหารให้ขึ้นเป็นผู้นำประเทศไทยในยุคนั้นเพื่อรองรับการทำสงครามหรือการแทรกซึม ตลอดจนการขยายตัวของ

* ดูรายละเอียดคำแถลงการณ์ในวิลเลียม แบดลีย์; และจุลชีพ ชินวรรณโณ. (2535). เส้นทางมหาอำนาจ: เอกสารด้านนโยบายต่างประเทศอเมริกาต่อเอเชีย. แปลโดยวริยา ศ. ชินวรรณโณ. หน้า 202-210.

¹ วังเตียน นาราสัจจ์. (2547). ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา. หน้า 181.

** องค์การสหประชาชาติ (The United Nation Organization: UN) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945 โดยมี 51 ประเทศลงนามรับรองกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter the United Nation) และร่วมลงนามในสัตยาบันในปีเดียวกัน สำหรับประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาให้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1946 นับเป็นลำดับที่ 55 ภายหลังจากที่เข้าเป็นสมาชิก UN แล้ว ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกทบวงชำนาญพิเศษ (Specialized Agencies) ขององค์การสหประชาชาติ อาทิ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และกลุ่มธนาคารโลก (World Bank Group) ผลจากการเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ทำให้ประเทศไทยมีทิศทางการพัฒนาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและหลักการของสหประชาชาติ คือ การดำรงและรักษาสันติภาพและความมั่นคงของโลก พัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศโดยยึดถือความเท่าเทียมกัน การร่วมแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและเพศ.

*** ศึกษาเพิ่มเติมได้จาก ดิเรก ชัยนาม. (2509). ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2. พระนคร: แพร่วิทย.

² กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. (2519). สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. ใน สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศเล่มที่ 6 พ.ศ. 2485-2500. หน้า 130-133.

คอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้¹ ด้วยการให้ผลประโยชน์ทั้งทางด้านการทหาร การป้องกันคอมมิวนิสต์ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ฟิลิปปินส์นั้นได้ดำเนินการต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์โดยการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในยุคประธานาธิบดีเฮนรี เอส. ทรูแมน ทั้งนี้จะเห็นได้จาก ประธานาธิบดีมานูเอล โรฆาส (Manuel Roxas; ค.ศ. 1946 – 1948) ได้ร่วมลงนามข้อตกลงเกี่ยวกับฐานทัพทางทหาร (The Military Base Agreement of 1947) กับสหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 1947 มีสาระสำคัญ คือ สหรัฐอเมริกายังคงฐานทัพสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์เป็นเวลา 99 ปี² ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในประเทศพันธมิตร เช่น ไทย ข้อตกลงดังกล่าวทำให้ทั้งฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกาต่างได้รับผลประโยชน์ เพราะฟิลิปปินส์ได้รับเงินอุดหนุนและการรักษาความมั่นคงจากสหรัฐฯ ตลอดจนสหรัฐอเมริกาได้ควบคุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านฐานทัพในฟิลิปปินส์และไทย^{3*} แต่ข้อตกลงดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงเวลาการเช่าดินแดนฟิลิปปินส์เพื่อตั้งฐานทัพสหรัฐอเมริกาเมื่อค.ศ. 1959 โดยฟิลิปปินส์ได้ลดเวลาที่สหรัฐอเมริกาเช่าฐานทัพในฟิลิปปินส์จาก 99 ปี เหลือเป็น 25 ปี⁴ ฐานทัพสหรัฐอเมริกาที่ตั้งอยู่ในฟิลิปปินส์คือซูบิก (Subic) และคลาร์ก (Clark) เป็นฐานทัพที่สำคัญต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สอดคล้องกับนโยบายต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์⁵ สรุปได้ว่า นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ทำให้ไทยและฟิลิปปินส์ซึ่งต่างเป็น

¹ปิยนดา บุณนาค. (2549). การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองตั้งแต่ พ.ศ.2500-2516 ใน การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมไทย หน่วยที่ 8-15. หน้า 8-24.

²Gregorio F. Zaide. (1969). **Philippines Political and Cultural History**. pp 388-389.

³ทิพย์วรรณ หอมกระหลบ. (2534). ไทยกับความช่วยเหลือของต่างประเทศ : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีความช่วยเหลือไทยจากสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2493-2519. หน้า 46.

*ในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (ค.ศ.1958-1963) รัฐบาลไทยได้ดำเนินการต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์โดยสหรัฐอเมริกาและไทยได้ทำสัญญาถนัด-รัสก์ (The Rusk - Thanat Memorandum) ในวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ.1962 มีผลให้สหรัฐอเมริกาสามารถตั้งฐานทัพในประเทศไทยรวม 7 แห่ง คือ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี ขอนแก่น นครพนม นครราชสีมา นครสวรรค์ และชลบุรี โดยรัฐบาลไทยได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา อาทิ กองกำลังทหารและตำรวจที่รับการฝึกและติดอาวุธโดยสหรัฐอเมริกา 260,000 นาย นายทหารและตำรวจไทยกว่า 115,000 นาย ผ่านการฝึกอบรมจากทหารสหรัฐอเมริกาซึ่งมาประจำการมากถึง 50,000 นาย ในระหว่าง ค.ศ.1950-1971 สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือรัฐบาลไทยด้วยงบประมาณ 1,550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมถึงการส่งผู้เชี่ยวชาญจากสหรัฐอเมริกามาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา อ้างอิงจาก Peter F. Bell. (2523). ความเรียงว่าด้วยเศรษฐกิจการเมืองไทย พ.ศ. 2503-2528. แปลโดย กนกศักดิ์ แก้วเทพ. หน้า 31.

⁴อุษณีย์ กรรณสูต; และพัชรี สีโรส. (2516). พื้นฐานการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. หน้า 363.

⁵สมชัย ภัทรชนนันท. (2532). การดำเนินนโยบายเพื่อรักษาฐานทัพในฟิลิปปินส์ของอเมริกา. หน้า 20.

พันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์ต่อกันเพราะ นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์เป็นนโยบายที่สอดคล้องกันทั้งของสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ และไทย

3. ปัจจัยจากการพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์

ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์แม้ว่าได้มีความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศและนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่ยังมีปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประเทศทั้งสองต่างมีการพึ่งพาทางเศรษฐกิจต่อกัน กล่าวคือ การส่งออกสินค้าของไทยไปฟิลิปปินส์หลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อ ค.ศ. 1949 จนถึง ค.ศ. 1967 ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม อาทิ ปอ แป้งมันสำปะหลัง ข้าวโพด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ข้าว เพราะแม้ว่าฟิลิปปินส์มีการปลูกข้าวพันธุ์ R-8 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตปริมาณสูง¹ ที่เกาะลูซอน เกาะวิซายา และเกาะมินดาเนา แต่ก็ไม่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอกับความต้องการของชาวฟิลิปปินส์ที่ตั้งถิ่นฐานการกระจายอยู่ตามเกาะต่างๆ ประมาณ 7,100 เกาะ ซึ่งมีพื้นที่การทำนาส่วนใหญ่จำกัดอยู่บริเวณที่ราบและเนินเขา บางแห่งมีที่ดินพอจะปรับให้เป็นขั้นบันไดเพื่อทำการเพาะปลูกข้าว ปัญหาเรื่องการเพาะปลูกของประเทศฟิลิปปินส์นอกจากมีพื้นที่ทำนาจำกัดแล้ว การทำนาของฟิลิปปินส์มักไม่ได้ผลเนื่องจากมีพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติอยู่เสมอ คือ พายุไต้ฝุ่นและแผ่นดินไหว รวมทั้งเกิดโรคระบาดข้าว (Tungro) ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาที่ดินทำกิน เพราะชาวฟิลิปปินส์ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองประมาณร้อยละ 37 แม้ว่ารัฐบาลประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน อี. มาร์กอส (Ferdinand E. Marcos; ค.ศ. 1965 - 1986) ได้ปฏิรูปที่ดินด้วยการโอนที่ดินประมาณ 9.2 ล้านไร่ ให้ชาวฟิลิปปินส์เช่าประมาณ 715,000 คน² แต่ผลของการปฏิรูปที่ดินทำให้ชาวฟิลิปปินส์ประสบปัญหาในเรื่องการจ่ายค่าเช่าที่ดินของรัฐ รวมทั้งปัญหาขาดแคลนเงินในการลงทุน ทำให้ได้ผลผลิตไม่เพียงพอ

การขาดแคลนอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องการซื้อข้าวจากประเทศไทย นอกจากสินค้าข้าวแล้วยังมีสินค้าอื่นๆ ที่ไทยส่งไปยังประเทศฟิลิปปินส์ ได้แก่ ปอ แป้งมันสำปะหลัง ข้าวโพด ไม้สัก เชื้อเพลิง และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ดังเห็นได้จากสถิติที่แสดงให้เห็นการพึ่งพาสินค้าข้าวของไทยที่ส่งออกไปยังประเทศฟิลิปปินส์ตั้งแต่ ค.ศ. 1965 - 1967 ดังตารางต่อไปนี้

¹ ชัยโชค จุลศิริวงศ์. (2525). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. ใน เอเชียความรู้ทั่วไป. หน้า 182.

² แหล่งเดิม. หน้า 182.

ตาราง 1 มูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวจากไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ.1965 - 1967

หน่วย : ล้านบาท	
ค.ศ.	มูลค่า
1965	289.7
1966	132.8
1967	271.3

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ไทยส่งข้าวไปยังฟิลิปปินส์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1957¹ และได้ส่งสินค้าประเภทข้าวไปยังฟิลิปปินส์อย่างต่อเนื่องนับ ตั้งแต่ ค.ศ. 1957 - 1961 ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าจากการส่งออกสินค้าข้าวไปประเทศฟิลิปปินส์² โดยมูลค่าการส่งออกของไทยแต่ละปีประมาณร้อยละ 91 ของการส่งสินค้าไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์เป็นมูลค่าของสินค้าข้าว³ และใน ค.ศ.1962-1964 ไทยยังคงเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าจากการส่งออกสินค้าข้าวไปประเทศฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 1 เป็นหลักฐานแสดงว่า ระหว่าง ค.ศ. 1965 - 1967 การส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์มีมูลค่าผันผวนดังจะเห็นว่าในปี 1965 มูลค่าการส่งข้าวมีมูลค่า 289.7 ล้านบาท เนื่องจากในปีนั้นฟิลิปปินส์ประสบความเสียหายจากภัยธรรมชาติ แต่ใน ค.ศ. 1966 มูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวลดลงเหลือ 132.8 ล้านบาท เนื่องจากยุครัฐบาลมาร์กอสได้มีการปรับปรุงนโยบายการปฏิรูปที่ดินระหว่าง ค.ศ. 1966 - 1970 ส่งผลให้ชาวนาส่วนหนึ่งมีที่ดินทำกินโดยการเช่าจากรัฐเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูก แต่ใน ค.ศ. 1967 มูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวของไทยเพิ่มขึ้นเนื่องจากชาวนาฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนเงินในการลงทุนเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ จากสถิติดังกล่าว แม้ว่าการสั่งซื้อข้าวจากฟิลิปปินส์มีจำนวนไม่แน่นอน แต่ข้อมูลได้สะท้อนให้เห็นว่าฟิลิปปินส์ต้องพึ่งข้าวจากไทยนอกจากสินค้าข้าวไทยแล้วฟิลิปปินส์ยังต้องการ ข้าวโพด แป้งมันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง และยารักษาโรค

¹การค้าระหว่างประเทศ. (2506). รายงานการค้าระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศพ.ศ. 2500-2504. หน้า 40.

²ดูจากตาราง 6 การส่งออกและนำเข้าทางการค้า และดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์.

³การค้าระหว่างประเทศ. (2506). เล่มเดิม. หน้า 41.

ส่วนการนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยช่วง ค.ศ.1967 - 1967 ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าสำคัญ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ สิ่งหัตถกรรมเบ็ดเตล็ด ยุทธภัณฑ์ เบียร์ มاکาริน เชือกมะนิลา เป็นต้น สินค้าเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ฟิลิปปินส์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์เข้ามายังไทย ค.ศ.1965 – 1967

หน่วย : ล้านบาท			
รายการสินค้า	1965	1966	1967
เคมีภัณฑ์	9.6	12.0	16.5
เชือกมะนิลา	0.7	0.8	0.3
มกราคม	0.7	0.6	0.7
เบียร์	2.4	5.7	2.5
เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	1.4	2.5	1.5
ยุทธภัณฑ์	3.6	1.3	-
สิ่งหัตถกรรมเบ็ดเตล็ด	5.9	7.2	1.4
ธุรกรรมเบ็ดเตล็ดและอื่น ๆ	3.1	5.4	9.2
รวม	27.4	35.5	30.0

ที่มา : กรมการสนเทศ. (2513). รายงานการค้าระหว่างประเทศ. หน้า 97.

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่า การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยโดยเฉพาะเคมีภัณฑ์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น มูลค่ารวมสินค้านำเข้าจากประเทศฟิลิปปินส์ใน ค.ศ.1965 มีมูลค่ารวม 27.4 ล้านบาท ใน ค.ศ.1966 มูลค่ารวม 35.5 ล้านบาท และ ค.ศ.1967 มีมูลค่ารวม 30.00 ล้านบาท เนื่องจากหน่วยที่ปรึกษาทหารของสหรัฐอเมริกาสังกัดจัสแม็ก (Jusmag)* ประจำกรุงเทพฯ ได้สั่งซื้อสินค้าสำคัญจากประเทศฟิลิปปินส์ เช่น บริภัณฑ์ทางทหาร ยานยนต์ เคมีภัณฑ์ เบียร์ และกระสุนระเบิด การนำเข้าสินค้าจากฟิลิปปินส์เหล่านี้เป็นช่วงเวลาที่เกิดสงครามอินโดจีน (ค.ศ. 1945 – 1975) ทำให้ไทยต้องพึ่งสินค้าส่งออกเหล่านี้จากฟิลิปปินส์ เพื่อไปใช้ในหน่วยทหารของสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย นอกจากนี้ไทยได้รับความช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐอเมริกามีมูลค่า 4.5 ล้านเหรียญสหรัฐใน ค.ศ. 1951 เพิ่มขึ้นเป็น 12 ล้านเหรียญสหรัฐใน ค.ศ.1952 และ 56 ล้านเหรียญสหรัฐ

* ก่อตั้งเมื่อค.ศ.1950 จากการลงนามความตกลงเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านการป้องกันประเทศระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (Mutual Defense Assistance Agreement) วัตถุประสงค์เพื่อประสานงานทางเศรษฐกิจ และรักษาความมั่นคงกับไทย อ้างอิงจาก วริยา ศ. วรโรจน์. (2539). เส้นทางมหาอำนาจ เอกสารด้านนโยบายต่างประเทศอเมริกาต่อเอเชีย. หน้า 271-272.

ในค.ศ.1953 ตามลำดับ¹ สินค้าเข้าและสินค้าออกระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์แสดงให้เห็นว่าทั้งสองประเทศต่างต้องพึ่งพากันในด้านเศรษฐกิจ

2.4 ปัจจัยจากประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในฐานะสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ

ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์เป็นสมาชิกภายใต้องค์การระหว่างประเทศ คือ ไทยและฟิลิปปินส์ได้ร่วมก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nation: ASEAN) สถาปนาเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ.1967 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้งห้าประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์* ได้ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ดังนี้²

1. เพื่อเร่งรัดความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค โดยอาศัยความร่วมมือที่มีเจตนารมณ์แห่งความเป็นหุ้นส่วนที่เสมอภาคกันเพื่อสร้างรากฐานแห่งชุมชนอันรุ่งเรืองและมีสันติสุขของประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อส่งเสริมสันติสุขและเสถียรภาพแห่งภูมิภาคโดยอาศัยความเคารพต่อความยุติธรรมและกฎหมายในสัมพันธภาพระหว่างประเทศในภูมิภาค และการยึดมั่นในหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ และการบริหาร
4. เพื่อจัดให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปความสะดวกของการฝึกอบรมการวิจัยในด้านการศึกษา อาชีพ วิชาการ และการบริหาร
5. เพื่อความร่วมมือกันให้ได้ประโยชน์จากการค้าของแต่ละประเทศ รวมทั้งการศึกษาปัญหาการค้าโลกทัศน์ระหว่างประเทศ การปรับปรุงความสะดวกในการขนส่งและคมนาคมระหว่างกัน ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาเรื่องราวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. เพื่อธำรงความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศในส่วนภูมิภาคที่มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน และแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

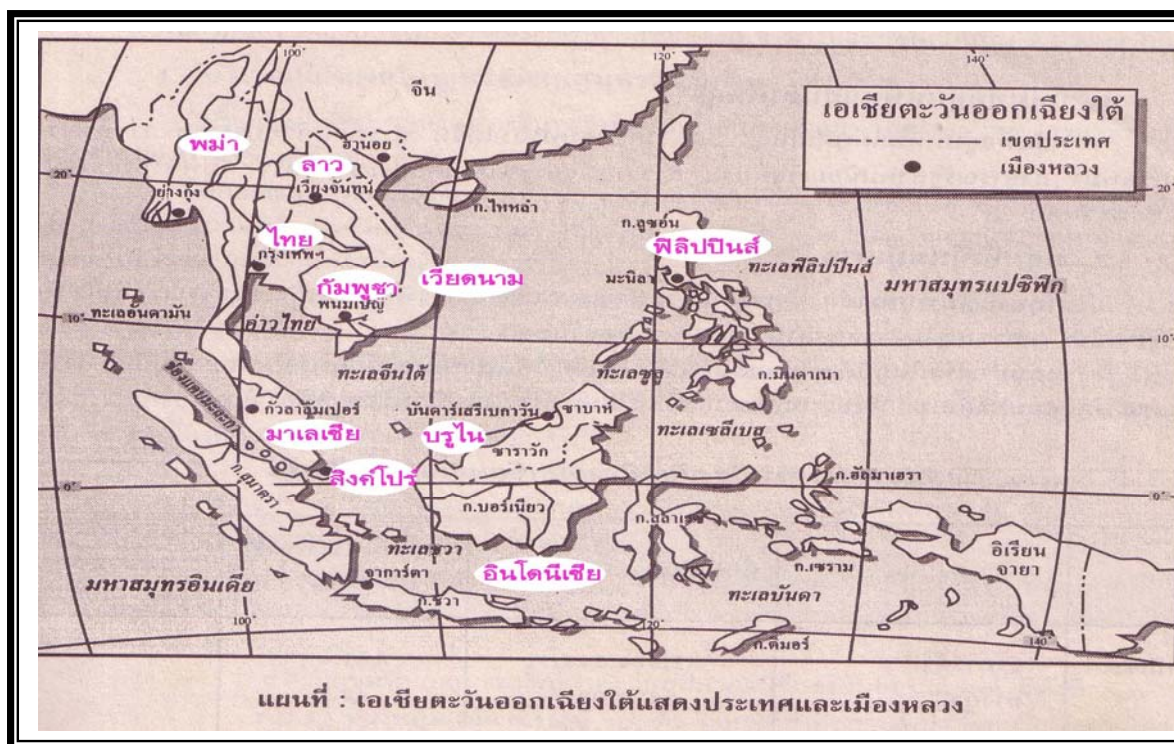
เห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียนดังกล่าวทำให้ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ในฐานะสมาชิกองค์การระหว่างประเทศเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลง

¹แหล่งเดิม. หน้า 271 – 272.

* ต่อมาสมาคมอาเซียนมีสมาชิกเพิ่มรวมเป็น 10 ประเทศ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และอาณาจักรกัมพูชา

²การต่างประเทศ, กระทรวง. (2521). เอกสารอาเซียน. หน้า 1 – 2.

ความสัมพันธ์ในด้านที่ให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งนี้ เพราะสมาคมอาเซียนได้ให้ความสำคัญไม่แต่เฉพาะทางด้านการเมือง* แต่เน้นความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิชาการ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมสันติสุข และเสถียรภาพแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้ไทยกับฟิลิปปินส์มีความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านอุตสาหกรรม และการสำรองอาหารภายใต้สมาคมอาเซียน

ภาพประกอบ 1 แผนที่ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงที่ตั้งประเทศสมาชิกอาเซียน

ที่มา: <http://www.trimitschool.com/education/Social/pen/เอเชียตะวันออกเฉียงใต้.jpg>

* ดังเช่น องค์การซีโต้ (SEATO) ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1954 เพื่อต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ และสมาคมอาสา (ASA) ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1961 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์นอกจากเป็นสมาชิกสมาคมอาเซียนแล้ว ยังเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก หรือกลุ่มเอเปก (The Asia Pacific Economic Cooperation : APEC) ก่อตั้งเมื่อค.ศ.1989 ที่กรุงแคนเบอร์รา (Canberra) ประเทศออสเตรเลีย* ปัจจัยที่ทำให้ไทยเป็นสมาชิกกลุ่มเอเปก เนื่องจากยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (ค.ศ.1988 – 1991) สนับสนุนให้ไทยเข้าร่วมกลุ่มเอเปก โดยมี ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งกลุ่มเอเปก ทำให้ไทยมุ่งแสวงหาความร่วมมือกับทุกประเทศ ทุกกลุ่มเศรษฐกิจ¹ นอกจากนี้การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเมื่อค.ศ. 1961 เป็นต้นมา ถือได้ว่าประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตกจนนำไปสู่การร่วมกลุ่มเอเปก และเป็นการเปิดเสรีการค้ากับประเทศสมาชิกอื่นๆ

ส่วนฟิลิปปินส์เป็นประเทศกำลังพัฒนาเช่นเดียวกับไทยในยุครัฐบาลคาราซอน อาคิโน (Corazon Aquino; ค.ศ.1986 – 1992) ยังคงต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากฟิลิปปินส์ประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองในระหว่างทศวรรษที่ 1970 – 1980 ก่อนที่ฟิลิปปินส์จะเข้าร่วมกลุ่มเอเปกในเวลาต่อมา การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเอเปกถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์² จะเห็นได้ว่า ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเอเปกมากที่สุดด้วยเหตุผลของความผูกพันทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในแปซิฟิก³ นอกจากนี้การก่อตั้งกลุ่มเอเปกเป็นการเปิดช่องทางการลงทุนของประเทศอุตสาหกรรมใหม่เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมากกว่าให้นักลงทุนต่างชาติไปลงทุนที่ภูมิภาคยุโรป⁴ ดังนั้นการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอาเซียนและเอเปกของไทยกับฟิลิปปินส์จึงเป็นการพึ่งพาทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มเดียวกัน

* สมาชิกเอเปก ประกอบด้วยออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา ชิลี จีน ฮังการี อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี เปรู ฟิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ จีนไทเป ไทย สหรัฐอเมริกา และ เวียดนาม.

¹เจริญจิตร โพธิ์ทอง. (2546). กระบวนการกำหนดนโยบายภายใต้กรอบเอเปกกรณีประเทศไทย. ใน การปรับตัวทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียแปซิฟิก. หน้า 317.

²วิศาล บุปผเวส. (2546). เศรษฐกิจการเมืองเรื่องเอเปกในฟิลิปปินส์. ใน การปรับตัวทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียแปซิฟิก. หน้า 239 – 240.

³พลับพลึง คงชนะ. (2542). เอเปก เวทีแห่งความหวังในการสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. หน้า 1-2.

⁴วิภาวี วรรณพงษ์. (2536). ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกพัฒนาการและแนวโน้ม. หน้า 116.

บทที่ 3

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์

ค.ศ. 1967 – 2003

ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในด้านการค้าและการลงทุน ลักษณะของการค้าระหว่างสองประเทศนั้น ในระยะแรกไทยได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ เนื่องจาก ไทยส่งออกสินค้าข้าวไปประเทศฟิลิปปินส์เป็นหลัก และต่อมาในค.ศ. 1970 ไทยได้ส่งเสริมการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น เช่น หม้อน้ำเครื่องจักร เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และรถแทรกเตอร์ไถนา แต่อย่างไรก็ตามการผลิตสินค้าส่งออกของทั้งสองประเทศนั้น มีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การวางมาตรการของฟิลิปปินส์เพื่อควบคุมสินค้าไทย สำหรับการลงทุนของทั้งสองประเทศมีการการลงทุนในด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร อสังหาริมทรัพย์ และการบริการ แต่การลงทุนไม่ต่อเนื่องเพราะ นักลงทุนของทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญต่อการลงทุนในประเทศอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น

1 การค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 – 2003

ภายหลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อ ค.ศ.1949 เป็นต้นมา ไทยกับฟิลิปปินส์ได้เป็นคู่ค้าควบคู่กับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่ทำให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ต่อกัน สำหรับความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นความสัมพันธ์ทางด้านการค้า เช่น การส่งออกสินค้าจากไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ และการนำเข้าสินค้าจากฟิลิปปินส์มายังประเทศไทย นอกจากนี้ประเทศทั้งสองยังมีความสัมพันธ์ทางด้านการลงทุน การท่องเที่ยว และการคมนาคมขนส่ง ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1.1 การส่งออกสินค้าจากไทยไปฟิลิปปินส์

ภายหลังการก่อตั้งสมาคมอาเซียนเมื่อ ค.ศ. 1967 การส่งสินค้าออกของไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสินค้าเกษตรกรรม โดยเฉพาะสินค้าข้าวสามารถทำรายได้ให้แก่ไทยอย่างต่อเนื่องกว่าสินค้าชนิดอื่นๆ * ได้แก่ ข้าวโพด ปอ แป้งมันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ปลาป่น และถั่วเขียว เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1970 ไทยส่งออกข้าวไปฟิลิปปินส์เป็นมูลค่า 0.3 ล้านบาท

* ยกเว้นในค.ศ. 1970 ไทยขายข้าวให้ฟิลิปปินส์มีมูลค่าเพียง 0.3 ล้านบาท เพราะรัฐบาลมาร์กอสได้ปรับปรุงการปฏิรูปที่ดินโดยให้ชาวฟิลิปปินส์ส่วนหนึ่งมีที่อยู่อาศัยและทำการเพาะปลูกด้วยตนเอง และฟิลิปปินส์ประสบปัญหาการขาดเงินสำรองระหว่างประเทศ

ถือว่ามูลค่าสินค้าข้าวในปีนี้ลดลงอย่างมาก เนื่องจากยุครัฐบาลเฟอร์ดินาน มาร์กอสประสบปัญหาขาดเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่นำซื้อข้าวจากไทย ต่อมาใน ค.ศ. 1971 ไทยส่งออกสินค้าข้าวไปประเทศฟิลิปปินส์เป็นมูลค่า 327.8 ล้านบาท และใน ค.ศ. 1972 ไทยส่งออกสินค้าข้าวไปประเทศฟิลิปปินส์มูลค่า 518.4 ล้านบาท¹ จากมูลค่ารวม 579.9 ล้านบาท² ส่งผลให้ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้าฟิลิปปินส์เนื่องจาก มูลค่าการส่งสินค้าออกของฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยในปีเดียวกันมีมูลค่าเพียง 49.6 ล้านบาท

ระหว่าง ค.ศ. 1971-1972 ฟิลิปปินส์มีปัญหาด้านการผลิตอาหาร (Food Production) ทำให้ยุครัฐบาลมาร์กอสต้องสั่งซื้อข้าวจากต่างประเทศเป็นจำนวน 400,000 ตัน³ อีกทั้งฟิลิปปินส์เกิดภัยธรรมชาติ ทำให้ฟิลิปปินส์ได้รับความเสียหายและต้องสูญเสียเงินตราเพื่อซื้อข้าว ไว้บริโภคภายในประเทศ จะเห็นได้จาก ในค.ศ.1971 ฟิลิปปินส์ได้สั่งซื้อข้าวจากประเทศไทย จำนวน 213,088 ตัน มูลค่า 327.8 ล้านบาท และใน ค.ศ. 1972 ฟิลิปปินส์ได้สั่งซื้อข้าวจากประเทศไทย 310,004 ล้านบาท⁴ ส่งผลให้ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ จากการส่งออกสินค้าข้าว ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าข้าวจากไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์

หน่วย : ล้านบาท	
ค.ศ.	มูลค่า
1970	0.3
1971	327.8
1972	518.4
1973	90.8
1974	383.3
1975	405.3
1976	278.5
1977	60.8
1980	7.6

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2516). การค้าต่างประเทศของประเทศไทย 2515. หน้า 118.

² แหล่งเดิม. หน้า 118.

³ อุษณีย์ ฉัตรานนท์. (2518). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ และการเมืองในเอเชียอาคเนย์. (ทศวรรษ 1970). หน้า 116.

⁴ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2516). เล่มเดิม. หน้า 118.

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นได้ว่า แม้ว่าไทยส่งข้าวเป็นสินค้าออกไปยังประเทศฟิลิปปินส์ แต่มีปริมาณไม่สม่ำเสมอทั้งนี้จะเห็นได้จาก มูลค่าการสั่งซื้อตั้งแต่ ค.ศ. 1970 – 1980 มีมูลค่าการส่งออกข้าวของไทยสูงสุดในช่วงนี้คือ 518.4 ล้านบาทใน ค.ศ. 1972 เนื่องจากการเกิดปัญหาการขาดแคลนอาหารภายในฟิลิปปินส์ ประกอบเกิดภัยธรรมชาติเป็นระยะ แต่ต่อมาการส่งออกข้าวของไทยได้ลดลงในบางปี เช่น ใน ค.ศ. 1973 มีมูลค่าลดลงเพียง 90.8 ล้านบาท แต่ในปีต่อมากลับมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและลดลง การส่งออกข้าวไทยไปยังฟิลิปปินส์นอกจากปี 1970 และปี 1973 ลดลงแล้ว ใน ค.ศ. 1977 การสั่งซื้อข้าวลดลงมีมูลค่าเพียง 60.8 ล้านบาท และใน ค.ศ. 1980 มีมูลค่า 7.6 ล้านบาท เนื่องจากยุครัฐบาลมาร์กอสมีโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวภายในประเทศและควบคุมราคาข้าว พร้อมทั้งกำหนดให้ข้าวทุกชนิดขายปลีกได้ไม่เกินหนึ่งก้นตา (Ganta) หรือประมาณ 3 ลิตร ต่อ 3 เปโซ หรือ 10 บาท¹ นอกจากนี้แล้วฟิลิปปินส์ยังสั่งซื้อข้าวจากพม่า และจีน ทำให้ฟิลิปปินส์ซื้อข้าวจากไทยลดลง ดังนั้นสินค้าหลักที่ไทยส่งออกไปประเทศฟิลิปปินส์จึงกลายเป็นข้าวโพดแทนข้าว² ทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยลดลงเหลือมูลค่าเพียง 249.8 ล้านบาท ใน ค.ศ. 1977³

ต่อมาภายหลังปี ค.ศ. 1980 การค้าของไทยกับฟิลิปปินส์เริ่มมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากฟิลิปปินส์ประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในยุครัฐบาลมาร์กอสที่มีสาเหตุสำคัญมาจากการที่ประธานาธิบดีมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1972 และได้ทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 1973 เพื่อให้อำนาจการบริหารของตนมั่นคงยิ่งขึ้น โดยมีสหรัฐอเมริกาสนับสนุนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของการลงทุนชาวอเมริกัน และฐานทัพสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์⁴ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในครั้งนั้นส่งผลให้มีการปฏิรูปการเงินโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) เป็นผู้สนับสนุน ทำให้ฟิลิปปินส์มีหนี้ประมาณ 16.973 พันล้านดอลลาร์สหรัฐและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การที่ฟิลิปปินส์มีหนี้สูงขึ้นเนื่องมาจากการค้าและการลงทุนของฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ทุนต่างชาติและเครือข่ายของครอบครัวประธานาธิบดีมาร์กอส ทำให้เกิดภาวะการว่างงาน และภาวะเงินเฟ้อ เป็นต้น สหรัฐอเมริกาจึงสนับสนุนให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ตรวจสอบนโยบายเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์และเข้มงวดกับการกู้ยืมเงินของฟิลิปปินส์⁵

นอกจากนี้การเมืองภายในของฟิลิปปินส์ขาดความมั่นคงดังเห็นได้จาก การต่อต้านประธานาธิบดีมาร์กอสจากนักการเมือง ฝ่ายค้าน นักศึกษา จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์การลอบสังหารนาย เบนิโญ อาคีนโน (Benigno Aquino) ผู้นำฝ่ายค้านฟิลิปปินส์ที่ลี้ภัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้

¹ เสวต โกมลภูติ. (2515). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 111.

² กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2523). การค้าต่างประเทศของประเทศไทย 2523. หน้า 28.

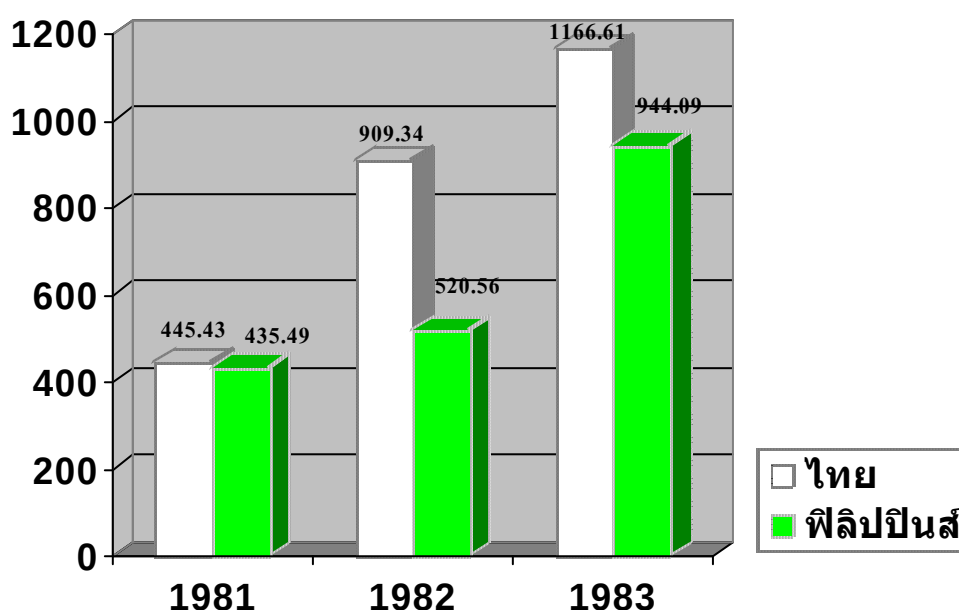
³ แหล่งเดิม. หน้า 28.

⁴ Robin Broad. (1981). *International Actors and Philippine Authoritarianism*. p34.

⁵ ชัยโชค จุลศิริวงศ์. (2528). ฟิลิปปินส์. ใน เอเชียรายปี 2528/1985. หน้า 172.

เดินทางกลับฟิลิปปินส์เพื่อสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีแข่งขันกับมาร์กอสที่ต้องการเป็นประธานาธิบดีอีกสมัยหนึ่ง แต่ทันทีที่นายเบนิโญลงจากเครื่องบินของสายการบินไชน่าแอร์ไลน์ก็ได้ถูกลอบสังหารบริเวณสนามบินนานาชาติ ที่กรุงมะนิลา และนายเบนิโญได้เสียชีวิตลงในเวลาต่อมา เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ.1983¹ เหตุการณ์นี้เป็นชนวนที่ส่งผลกระทบให้อำนาจของประธานาธิบดีมาร์กอสสิ้นสุดลงเนื่องจาก การเคลื่อนไหวจากกลุ่มพลังประชาชนปฏิวัติ (People Power Revolution) กลุ่มต่างๆ ที่ต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการของประธานาธิบดีมาร์กอส เช่น กลุ่มนักการเมืองเก่า กลุ่มศาสนาจักร กลุ่มนักธุรกิจชั้นนำ กลุ่มฝ่ายซ้าย และกลุ่มทหาร ผลจากเหตุการณ์เหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์อยู่ในภาวะชะงักงันอันเนื่องมาจากการฉ้อโกงทางการเมืองภายในประเทศ อย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์ยังคงต้องการสินค้าจำเป็นจากไทย เช่น ข้าว ข้าวโพด ประกอบกับนายสง่า กิตติขจร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมลงนามข้อตกลงความร่วมมือเกี่ยวกับการเกษตรและสหกรณ์ ที่กรุงมะนิลา เมื่อค.ศ.1980 ทำให้การส่งออกสินค้าของไทยไปฟิลิปปินส์ระหว่าง ค.ศ.1981-1983 คงขยายตัว ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ.1981 – 1983

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2526). รายงานการวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศ ไทย พ.ศ. 2524 – 2526. หน้า ก.

¹ James, Hamilton-Paterson. (1998). *America's Boy A Century of Colonialism in the Philippines*. pp. 367-368.

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่า การส่งสินค้าออกของไทยไปฟิลิปปินส์ในช่วงค.ศ.1981 – 1983 ไทยได้เปรียบดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง มูลค่าสินค้าในปี 1981 ได้เพิ่มขึ้นจาก 445.43 ล้านบาท เป็น 909.34 ล้านบาท ในปี 1982 และ 1,166.61 ล้านบาทในปี 1983 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในฟิลิปปินส์ ทำให้แต่เดิมฟิลิปปินส์ซึ่งได้เปรียบดุลการค้ากับไทย ใน ค.ศ. 1979 และ 1980 กลายเป็นขาดดุลการค้ากับไทยเป็นมูลค่า 435.4 9 ล้านบาท และ 520.56 ล้านบาท และ 944.09 ล้านบาทตามลำดับ อย่างไรก็ตามการที่รัฐบาลมาร์กอสได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ* ช่วยให้ฟิลิปปินส์มีงบประมาณสั่งซื้อสินค้าจากไทยได้เพิ่มขึ้น

ผลจากสถานการณ์ดังกล่าวได้ผลักดันให้ฟิลิปปินส์ใช้มาตรการควบคุมการค้ากับต่างชาติ กล่าวคือ ภายหลังจากที่ นายฟิเดล รามอส (Fedia Ramos; ค.ศ. 1992 – 1998) ได้รับเลือกเป็น ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์จึงได้ดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy)¹ คือ ดำเนินการเจรจาทางการทูต ทั้งนี้จะเห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีรามอสเดินทางมาเยือน ประเทศไทยใน ค.ศ. 1992 เพื่อเจรจาการค้าและเชิญชวนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนภายในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการส่งเสริมการค้าและการลงทุนภายในฟิลิปปินส์ภายใต้กรอบนโยบายวิสัยทัศน์ 2000 ส่งผลให้การส่งออกของไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ลดลง ผลของนโยบายดังกล่าวทำให้ฟิลิปปินส์สามารถพึ่งพาเศรษฐกิจด้วยตนเองและเพิ่มผลผลิตสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ไทยส่งออกสินค้าไปยังประเทศฟิลิปปินส์ลดลงส่งผลให้รัฐบาลชวอน หลีกภัย (ค.ศ. 1992 – 1995) ในครั้งนั้น ได้ไปเยือนฟิลิปปินส์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและการนำนักธุรกิจไทยไปเยือนฟิลิปปินส์เมื่อ ค.ศ. 1993 ในครั้งนั้นได้มีการเจรจาเรื่องการค้าแต่ทั้งสองประเทศไม่ได้ทำข้อตกลงใดๆ การดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลรามอสทำให้ไทยขาดดุลการค้ากับฟิลิปปินส์เห็นได้จาก ใน ค.ศ. 1994 ไทยส่งออกสินค้าไปประเทศฟิลิปปินส์มูลค่า 5,612.6 ล้านบาท เมื่อเทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากฟิลิปปินส์ในปีเดียวกัน คือ 8,884.3 ล้านบาท ทำให้ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับฟิลิปปินส์มูลค่าถึง 3,272 ล้านบาท²

นอกจากนโยบายการส่งเสริมการค้าของฟิลิปปินส์แล้วยังมีมาตรการควบคุมสินค้าจากต่างประเทศรวมทั้งประเทศไทย กล่าวคือ ฟิลิปปินส์ได้มีมาตรการทางการค้าด้วยการตรวจสอบสินค้านำเข้าล่วงหน้า (Pre-inspection) ทำให้ไทยเสียภาษีนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่วนการประเมินมูลค่าสินค้าเพื่อเสียภาษีนำเข้านั้น ฟิลิปปินส์ได้ใช้วิธีการคำนวณภาษีนำเข้าจากราคาขายส่งของประเทศผู้ส่งออก

* นับตั้งแต่ ค.ศ.1946 -1983 ฟิลิปปินส์ได้รับเงินจาก ไอเอ็มเอฟ เป็นจำนวน 24.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อ้างอิงจาก สีดา สอนศรี. (2543). กองทุนการเงินระหว่างประเทศ(ไอเอ็มเอฟ)กับฟิลิปปินส์. หน้า 38.

¹สีดา สอนศรี. (2542). เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : นโยบายต่างประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ค.ศ. 1997-2006. หน้า 91 -92

²กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2537). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2537. หน้า 115.

ณ ประเทศต้นทางที่เรียกว่า Home Consumption Value (HCV)¹ การประเมินภาษีวิธีดังกล่าวส่งผลให้ผู้ส่งออกของไทยต้องเสียภาษีสูงขึ้น และเกิดความไม่คล่องตัวทางการค้า ส่วนมาตรการที่มีใช้ภาษี ฟิลิปปินส์มีการควบคุมการนำเข้าสินค้า โดยกำหนดให้ต้องผ่านการตรวจสอบของสำนักงานอาหารและยา (Bureau of Food and Drug) ซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบจึงเป็นภาระต่อผู้ส่งออกของไทย สินค้าไทยที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการนี้ ได้แก่ สินค้าเกษตร และ ปศุสัตว์ และผลไม้ ส่วนสินค้าภายใต้การควบคุมของประเทศฟิลิปปินส์ คือ ไก่สด ไก่แช่แข็ง ไก่แปรรูป ส่วนเนื้อวัวสดแช่เย็น เนื้อสุกรให้อยู่ภายใต้การควบคุมนำเข้า นอกจากนี้สินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น อาหารสำเร็จรูป อาหารปรุงแต่ง สามารถส่งไปประเทศฟิลิปปินส์โดยไม่มีข้อจำกัดการนำเข้าเพื่อคุ้มครองการค้าของฟิลิปปินส์ทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม

ภาพประกอบ 2 ประธานาธิบดีฟีเดล รัมอส (ค.ศ.1992 – 1998) ผู้เสนอนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy)

ที่มา : [www. Sam.edul.../siamaworld/images](http://www.Sam.edul.../siamaworld/images)

¹การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2537). ข้อมูลเศรษฐกิจและการค้าของฟิลิปปินส์. หน้า 7-8.

อย่างไรก็ตามในภาพรวมเรื่อง การส่งสินค้าของไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ไทยได้เปรียบดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้นอกจากส่งเสริมการส่งออกประเภทสินค้าเกษตรกรรม แล้วไทยยังส่งเสริมสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งไปประเทศฟิลิปปินส์มากขึ้น ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องสำอาง ข้าว และเม็ดพลาสติก เป็นต้น สินค้าเหล่านี้จึงเป็นรายได้หลักของไทยในการส่งออกสินค้าไปประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงเวลาดังกล่าว

1.2 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังไทย

ภายหลังการก่อตั้งสมาคมอาเซียนเมื่อค.ศ. 1967 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ เคมีภัณฑ์ แอมโมเนีย เบียร์ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ขนส่ง เชือก มาคารีน ผลิตภัณฑ์เภสัช น้ำมันมะพร้าว เคมีภัณฑ์ กระดาษ อลูมิเนียม และเครื่องจักร เป็นต้น การส่งออกสินค้าเหล่านี้อยู่ภายใต้การควบคุมของตระกูลนักธุรกิจเครือญาติของครอบครัวมาร์กอส (Marcos) เช่น กลุ่มตระกูลเบเนดิกโต (Benedicto) ควบคุมน้ำตาล กลุ่มตระกูลโรโดลโฟ คูลกา (Rodolfo Cuenca) ควบคุมการก่อสร้างของยุครัฐบาลมาร์กอส กลุ่มตระกูลเฮอร์มินอย ดิสินี (Herminio Disini) ควบคุมกิจการไฟฟ้า การสื่อสาร กลุ่มตระกูลมาร์กอสควบคุมเหมืองแร่ เป็นต้น¹ ตระกูลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ และได้ควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าต่างๆ จากฟิลิปปินส์ไปยังต่างประเทศ

เมื่อนางคาราซอน อาควิโน (Corazon Aquino; ค.ศ.1986-1992) ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี การเมืองของฟิลิปปินส์ได้เข้าสู่สภาวะปกติ ทำให้การส่งออกสินค้าของฟิลิปปินส์มาประเทศไทยมีมาอย่างต่อเนื่อง สินค้าส่งออกฟิลิปปินส์เข้ามายังประเทศไทยที่สำคัญได้แก่ แร่โลหะ เส้นลวดทองแดง ไช้หล่อลื่น ส่วนประกอบและอุปกรณ์สำหรับเครื่องจักร ปุ๋ยผสมไนโตรเจน ลูกเทนนิส ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องเพชรพลอย เคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า เป็นต้น จะเห็นได้จาก ในค.ศ.1988 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยมีมูลค่า 4,815 ล้านบาท เมื่อเทียบกับการส่งออกของไทยมาประเทศฟิลิปปินส์ที่มีมูลค่าเพียง 1,499 ล้านบาท ส่งผลให้ฟิลิปปินส์เป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าประเทศไทยมูลค่า 3,516 ล้านบาท² ทั้งนี้เพราะฟิลิปปินส์ส่งออกสินค้าประเภทเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมเป็นหลัก แต่ไทยมีวิธีการแก้ไขการเสียเปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ โดยไทยส่งออกสินค้าเกษตรกรรมควบคู่กับสินค้าอุตสาหกรรม เช่น ข้าวโพด ข้าว สังกะสี ผ้าผืน และส่วนประกอบและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับเครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น สินค้าเหล่านี้สามารถเพิ่มมูลค่ารวมการส่งออกของไทย

¹สิตา สอนศรี. (2537, 13 พฤษภาคม). เศรษฐกิจฟิลิปปินส์กับการผูกขาดของตระกูลชั้นนำ. มติชน.

หน้า 20.

²กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2531). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2531. หน้า 196.

สินค้าฟิลิปปินส์ส่งออกมายังประเทศไทยยังคงมีอยู่ต่อเนื่อง สินค้าส่วนใหญ่ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบสายไฟฟ้า แผงวงจรไฟฟ้า ส่วนประกอบโครงรถและตัวถังรถ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และรถยนต์นั่ง เป็นต้น จะเห็นได้จาก ใน ค.ศ.2003 การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นรวม 56,013 ล้านบาท¹

ตั้งแต่ ค.ศ. 1957 เป็นต้นมา ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังตารางต่อไปนี้

¹กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2546). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2546. หน้า 265.

ตาราง 5 การส่งออกและนำเข้าทางการค้า และดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์

ปี	การส่งออกสินค้าไทยไปยัง ฟิลิปปินส์ (ล้านบาท)	การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์ มายังไทย (ล้านบาท)	ดุลการค้า
ช่วงที่ 1			
1957	231.0	3.5	+227.5
1958	125.2	3.6	-121.6
1959	12.9	5.9	+10.0
1960	10.9	4.8	+6.1
1961	350.9	7.4	+343.3
1962	26	7	+19
1963	189	8	+181
1964	269	13	+256
1965	303	27	+276
1966	170	35	+135
ช่วงที่ 2			
1967	300	30	+270
1968	31.3	65.0	-33.7
1969	62.8	90.2	-27.4
1970	15.4	69.0	-53.6
1971	420.1	70.1	+350.0
1972	579.9	49.6	+530.3
1973	276.2	99.7	+176.5
1974	456.9	95.5	+361.4
1975	715.2	99.6	+616.6
1976	604.8	150.2	+454.6
1977	249.8	178.4	+71.4
1978	415.2	152.2	+263.0
1979	237.3	533.6	-296.3
1980	480.2	1,605.5	-1125.3
1981	453.0	430.4	+22.7

(ต่อ)

ปี	การส่งออกสินค้าไทย ไปฟิลิปปินส์ (ล้านบาท)	การนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์ มายังไทย (ล้านบาท)	ดุลการค้า
1982	909.34	520.56	+388.78
1983	1,166.61	944.09	+222.52
1984	335.61	393.35	-57.74
1985	1,354.64	1,336.42	+18.22
1986	1,918.4	1,331.6	+586.8
1987	1,830	3,619	+1,789
1988	1,499	4,815.5	-3,516
ช่วงที่ 3			
1989	2,661.7	2,579.2	+82
1990	4,287.9	2,779.1	+1,508
1991	2,680.1	2,491.3	+189
1992	3,926.7	3,077.4	+849
1993	5,007.7	4,572.5	+435
1994	5,612.6	8,884.3	-3,272
1995	10,329.4	14,436.4	-4,107
1996	15,989.7	14,583.5	+1,406
1997	21,570.5	17,050.2	+4,520
1998	31,219.0	25,526.5	+5,693
1999	35,087.1	30,934.0	+4,153
2000	43,459	44,714	-1,255
2001	51,356	50,084	+1,272
2002	54,696	46,229	+8,467
2003	67,197	56,013	+11,184

หมายเหตุ เครื่องหมาย + หมายถึง ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์
เครื่องหมาย - หมายถึง ประเทศไทยเป็นฝ่ายเสียดุลการค้ากับฟิลิปปินส์

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

จากตาราง 5 จะเห็นได้ว่า การส่งออกและนำเข้าทางการค้า และดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1957 – 1966 การส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อมองในภาพรวมไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ เนื่องจากไทยสามารถส่งออกข้าวเป็นสินค้าหลักให้แก่ฟิลิปปินส์ ขณะที่ฟิลิปปินส์ส่งออกสินค้ามายังประเทศไทยมีมูลค่าต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าฟิลิปปินส์ไม่ได้มุ่งค้าขายกับไทย แต่มุ่งทำการค้ากับสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก

ช่วงที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1967 – 1988 เมื่อพิจารณาในด้านการเมืองระหว่างประเทศช่วงเวลานี้เป็นช่วงระหว่างสงครามเย็น (ค.ศ. 1967 – 1989) การส่งออกสินค้าไทยไปยังฟิลิปปินส์ ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไทยได้ส่งออกสินค้าเกษตรกรรมควบคู่กับสินค้าอุตสาหกรรม ขณะที่ฟิลิปปินส์ส่งออกสินค้ามายังไทยมีมูลค่าต่ำกว่า เนื่องจากปัญหาทางการเมืองที่นำไปสู่วิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ ไอ.เอ็ม.เอฟ. ต้องเข้ามาควบคุมเศรษฐกิจฟิลิปปินส์

ช่วงที่ 3 ระหว่าง ค.ศ. 1989 – 2003 เป็นช่วงหลังสงครามเย็นที่นานาชาติได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก การส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ เนื่องจากไทยส่งเสริมการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม แต่ใน ค.ศ. 1994 - 1995 ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ เนื่องจากการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลยุคประธานาธิบดีรามอสซึ่งเป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการส่งเสริมการค้าและการลงทุนภายในฟิลิปปินส์ภายใต้กรอบนโยบายวิสัยทัศน์ 2000 ส่งผลให้การส่งออกของไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ลดลง ขณะเดียวกันฟิลิปปินส์ได้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันทำให้การส่งออกของทั้งสองประเทศต่างมีมูลค่าใกล้เคียงกัน

2 การลงทุนระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1967 – 2003

ในระหว่างสงครามเย็น (ค.ศ. 1945 – 1989) ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ได้มีการลงทุนระหว่างประเทศ ด้วยการสนับสนุนจากรัฐ ทำให้นักลงทุนฟิลิปปินส์กลุ่มหนึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เช่นเดียวกันที่มีนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์ ดังนี้

2.1 การลงทุนของฟิลิปปินส์ในประเทศไทย

ในระหว่างค.ศ. 1960 - 1987 มีนักลงทุนฟิลิปปินส์เข้ามาลงทุนในประเทศไทย¹ เนื่องจากไทยดำเนินนโยบายการค้า และให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ประกอบกับนโยบายรัฐบาลไทยได้ส่งเสริมการลงทุนทั้งนี้เพราะ ประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาประเทศอย่างมีแบบแผนในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยการตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น

¹ คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เอกสารเกี่ยวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.

เมื่อ ค.ศ. 1959¹ เพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาประเทศ ต่อมาใน ค.ศ.1961 ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นครั้งแรก ในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 1961 – ค.ศ.1966² ซึ่งเป็นแผนพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ต่อมาได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 ค.ศ.1967-1971³ เนื่องจากมีการเพิ่มเติมการพัฒนาทางด้านสังคม

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีส่วนเกี่ยวข้องกัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 รัฐส่งเสริมการส่งออกสินค้าการเกษตรโดยเฉพาะข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เป็นต้น สินค้าเหล่านี้ไทยได้ส่งออกไปยังประเทศฟิลิปปินส์ และส่งเสริมต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทย ได้แก่ นักลงทุนฟิลิปปินส์เข้ามาลงทุนในโครงการแปรรูปหรือแปรรูปสภาพโลหะ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การแปรรูปอาหาร การทำพรม เป็นต้น

ต่อมาการลงทุนของฟิลิปปินส์ในประเทศไทยนับตั้งแต่ ค.ศ. 1985 – 2006 มีโครงการลงทุนของฟิลิปปินส์ที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานส่งเสริมการลงทุนของไทย ดังตารางต่อไปนี้

¹ลิขิต วีรเวทิน. (2544). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. หน้า 163.

²สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2503). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลาพ.ศ.2504 ถึง พ.ศ. 2506 และถึงพ.ศ.2509*. หน้า ปกนอก.

³สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2510). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2*. หน้า ปกนอก.

ตาราง 6 โครงการการลงทุนของฟิลิปปินส์ในไทย ระหว่างค.ศ. 1985 – 2006

หน่วย: ล้านบาท				
โครงการการลงทุน	โครงการ	ร้อยละ	เงินลงทุน (ล้านบาท)	ร้อยละ
แปรรูปสินค้าเกษตร	6	31.6	878.3	51.4
เคมีภัณฑ์และกระดาษ	2	10.5	360.0	21.1
เหมืองแร่และเซรามิก	2	10.5	150.0	8.8
อุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอ	2	10.5	92.0	5.4
บริการ	2	10.5	86.7	5.0
เครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	4	21.1	82.8	4.8
ผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักร และอื่นๆ	1	5.3	60.0	3.5
รวม	19	100.0	1,709.8	100.0

ที่มา: <http://www.boi.go.th> (online)

จากตาราง 6 เห็นได้ว่า โครงการการลงทุนของฟิลิปปินส์ระหว่างค.ศ. 1985 – 2006 ในประเทศไทยมีอยู่ 19 ราย มีมูลค่าประมาณ 1,709.8 ล้านบาท มีโครงการลงทุนการแปรรูปสินค้าเกษตรของฟิลิปปินส์เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากที่สุดมูลค่า 878.3 ล้านบาท และการลงทุนประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักรมีมูลค่าการลงทุนน้อยที่สุดมูลค่า 60 ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 - 9 อันเป็นแผนพัฒนาที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมในประเภทต่างๆ ได้แก่ การแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น ผลไม้ตามฤดูกาล และการบริการ เช่น อาหาร โรงเรียนนานาชาติ และซอฟต์แวร์ เป็นต้น¹ ทั้งนี้เพื่อให้เอกชนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาประเทศ

2.2 การลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์

ยุครัฐบาลคอราซอน อาคีโน (ค.ศ. 1986 – 1992) ได้มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนด้วยการส่งเสริมให้ชาวต่างชาติรวมทั้งนักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์ เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นพันธมิตรกับไทย และทั้งสองประเทศต่างเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ฟิลิปปินส์มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน

¹ กรมส่งเสริมการลงทุน. (2550). ราชอาณาจักรฟิลิปปินส์. (ออนไลน์)

ประเทศ ด้วยการประกาศใช้กฎหมายที่เปิดเสรีการลงทุนต่างชาติ (Foreign Investment Act) เมื่อ ค.ศ. 1991 สาระสำคัญของกฎหมายนี้ คือ นักลงทุนต่างชาติที่มุ่งผลิตเพื่อการส่งออก สามารถลงทุนได้อย่างเสรี¹ ด้วยเหตุนี้ฟิลิปปินส์จึงสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ประกอบกับ สภาวะการผลิตภายในของฟิลิปปินส์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากเศรษฐกิจฟิลิปปินส์เริ่มฟื้นตัว และการออกกฎหมายเปิดเสรีการลงทุนต่างชาติ ส่งผลให้นักลงทุนของไทยเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์ เช่น บริษัทชินวัตรจำกัด บริษัทสยามซีเมนต์จำกัด และบริษัทยางสยามจำกัด เป็นต้น² ผลของการใช้กฎหมายเปิดเสรีการลงทุนต่างชาติทำให้ไทยมีโอกาสดำเนินกิจการต่างๆ และยังได้กระจายหุ้นส่วนให้แก่นักลงทุนในฟิลิปปินส์ได้ถือหุ้นร่วมกันด้วย

ต่อมาวุฒิสภาฟิลิเดล รามอส (ค.ศ.1992-1998) ได้ใช้นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาซึ่งเป็นการสนับสนุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์ โดยมีนักลงทุนไทยได้เข้าไปลงทุนด้านต่างๆ ในประเทศฟิลิปปินส์ด้วย ดังเห็นได้จากใน ค.ศ.1995 นายบรรหาร ศิลปอาชา (ค.ศ. 1995 – 1996) นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางเยือนฟิลิปปินส์เพื่อลงนามการจัดตั้งสภาธุรกิจไทยกับฟิลิปปินส์ ซึ่งสภานี้มีบทบาทการสนับสนุนการลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์ ดังเห็นได้จากตาราง ดังนี้

¹โยะชิฮะระ คุนิโอะ. (2541). *ชาติและการเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์*. แปลโดย สุภัฏญา นิธิกร. หน้า 105.

²ชัยโชค จุลศิริวงศ์. (2539). *ไทยกับฟิลิปปินส์*. ใน *ไทยกับเพื่อนบ้าน*. หน้า 52.

ตาราง 7 การลงทุนไทยในฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1995

หน่วย : ล้านบาท	
ชื่อโครงการ	มูลค่า
1. ผลิตกระเบื้องเซรามิกของปูนซีเมนต์ไทย	200
2. ลงทุนโทรคมนาคมของเครือบริษัทชินวัตร	332
3. บริษัท Thai German Industry ผลิตกระเบื้องปูฝาผนัง	-
4. ผลิตยางรถยนต์ของเครือบริษัทปูนซีเมนต์ไทย	1,660
5. ลงทุนพัฒนาที่ดิน 2 โครงการ ร่วมกับบริษัท Puerto Azul Land Inc. (PALI)	100
6. ลงทุนในอุตสาหกรรมเบโตร์เคมีของบริษัท PTI SIAM	1,008
7. ลงทุนทำเหมืองแร่บริษัทของบริษัท FIL SIAM	-
8. พัฒนาสนามบินคลาร์ค (Clark) ของบริษัทอิตัล-ไทย	75,000
9. จัดจำหน่ายน้ำมันของบริษัทปตท.และแอมรอน	-
10. ผลิตเครื่องผลิตไฟฟ้าของบริษัทเอกรัฐ	200
รวม	78,500

หมายเหตุ : เครื่องหมาย – หมายถึง โครงการของไทยอยู่ระหว่างดำเนินการอนุมัติ

ที่มา: คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เอกสารเกี่ยวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 34.

จากตาราง 7 จะเห็นได้ว่า การเยือนฟิลิปปินส์ของนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีของไทยเมื่อค.ศ. 1995 เพื่อร่วมตั้งสภาหอการค้าธุรกิจไทยเป็นการสนับสนุนนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาของฟิลิปปินส์ และได้สนับสนุนโครงการการลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์หลายประเภท เช่น การก่อสร้าง โทรคมนาคม อสังหาริมทรัพย์ การทำเหมืองแร่ ธนาคารกรุงเทพ ไทยแอร์เวย์ เป็นต้น¹ นอกจากนี้บริษัทไทยในกลุ่มอิตัล-ไทยได้ร่วมกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ลงทุนพัฒนาฐานทัพอากาศคลาร์ค (Clark) เพื่อพัฒนาสนามบินให้มีความทันสมัย ซึ่งได้ใช้เงินลงทุนประมาณ 75,000 ล้านบาท² เพื่อการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ถนนหลวงที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงมะนิลา กับสนามบิน

¹สำนักพาณิชย์. (2540). เศรษฐกิจและการค้าฟิลิปปินส์ 1997. หน้า 38.

²นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เล่มเดิม. หน้า 33.

การลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์มีอยู่อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ รัฐบาลยุคพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และพลเอกพินิจ เตล รัมอส ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ได้ร่วมลงนามความตกลงการจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์เมื่อเดือนกันยายนค.ศ.1996¹ ที่กรุงมะนิลา นับว่าการลงนามของทั้งสองประเทศครั้งนี้สนับสนุนให้ประเทศทั้งสองมีความสัมพันธ์ด้านการลงทุนระหว่างกัน ต่อมายุครัฐบาลกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย (Gloria Macapaga Arroyo; ค.ศ. 2001 - 2008) มีนักลงทุนของไทยเข้าไปลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์ ได้แก่ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ ซีพีกรุ๊ป โรงแรมดุสิตนิโก และไทยแอร์เวย์ เป็นต้น เห็นได้จาก มูลค่าการลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์ เช่น ใน ค.ศ.2001 มีมูลค่า 2.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาใน ค.ศ. 2004 มีมูลค่า 0.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ใน ค.ศ. 2005 มีมูลค่า 27.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และใน ค.ศ. 2006 มีมูลค่า 0.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ²

3 การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว เป็นการนำเงินตราจากต่างประเทศเข้าประเทศ เนื่องจากการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนำเงินเข้ามาใช้จ่าย เพื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งเสมือนกับการส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ³ จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวระหว่างประเทศนั้นมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ไทยกับฟิลิปปินส์ได้ร่วมลงนามความตกลงความร่วมมือการท่องเที่ยว (Agreement on Cooperation on Tourism between the Government of the Kingdom of the Thailand and the Government of the Republic of the Philippines) เมื่อวันที่ 24 มีนาคม ค.ศ.1993 ที่มุ่งเน้นในความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศ*

แหล่งท่องเที่ยวของไทยในเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และสถานที่ทางธรรมชาติ ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวฟิลิปปินส์ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ กาญจนบุรี สุราษฎร์ธานี กระบี่ สงขลา (หาดใหญ่ และสะเดา) และภูเก็ต เป็นต้น

ส่วนฟิลิปปินส์มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งนักท่องเที่ยวไทย ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวในกรุงมะนิลา (Manela) บาเกียว (Baguio) บานาเว (Banaue)

¹ สิดา สอนศรี. (2537, 13 พฤษภาคม). ลู่ทางการลงทุนไทยในฟิลิปปินส์. ใน มติชนรายวัน. หน้า 32.

² กรมส่งเสริมการลงทุน. (2550). สารานุกรมฟิลิปปินส์. (ออนไลน์).

³ ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่มที่ 13. หน้า 8424.

* ดูนริสัญญากการท่องเที่ยวได้ในภาคผนวก จ

บอราไก (boragay) เซบู (Cebu) เลเต (Leyte) และปาลาวัน (Palawan) เป็นต้น¹ ในค.ศ.2003 ประธานาธิบดีกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย แห่งฟิลิปปินส์ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในฟิลิปปินส์ คือ นโยบายการท่องเที่ยวภายใต้ชื่อวิสิท เดอะ ฟิลิปปินส์ เยียร์ (Visit The Philippines Year) ซึ่งเป็นโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ ด้วยการพัฒนาเมืองมะนิลา เซบู ลากูนา บาเกียว คล้าค ซุบิค และดาเวา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว² การเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ระหว่าง ค.ศ.1985 – 2007 มีจำนวนดังต่อไปนี้

ตาราง 8 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์

หน่วย : คน

ปี	นักท่องเที่ยวไทยไปฟิลิปปินส์	ปี	นักท่องเที่ยวฟิลิปปินส์มาไทย
1985	9,724	1987 – 1991	45,000 – 50,000
1998	10,854	1992 – 1994	60,000
1999	11,625	1995	69,000
2000	12,201	1996	77,732
2001	10,700	2007	388,517
2007	4,341		

หมายเหตุ : จำนวนนักท่องเที่ยวของไทยกับฟิลิปปินส์อย่างไม่เป็นทางการ

ที่มา: คณะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เอกสารเกี่ยวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 38.

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวไทยไปประเทศฟิลิปปินส์ลดลง เนื่องจากระหว่างทศวรรษที่ 1980 - 1990 เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งนักท่องเที่ยวไทยไม่นิยมไปท่องเที่ยวในฟิลิปปินส์ แต่นักท่องเที่ยวฟิลิปปินส์มายังประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สร้างภาพลักษณ์ของไทยให้เป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม และเมืองที่มีป่าไม้ ชายทะเล และธรรมชาติ เพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวฟิลิปปินส์เห็นว่า ไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมี

¹จ. โชติพันธ์. (2512). ประวัติศาสตร์ การปกครอง การเมือง ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 600 – 615.; และสีดา สอนศรี. (2545). คู่มือประเทศฟิลิปปินส์ . หน้า 367 – 383.

²สีดา สอนศรี. (2545). ฟิลิปปินส์. เอเชียรายปี 2002/2545. หน้า 79.

ความหลากหลาย เป็นการเปลี่ยนภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยที่แต่เดิม โดยเฉพาะในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวฟิลิปปินส์ว่าเป็นดินแดนของเช็กส์และโสมเกี¹ นอกจากนี้รัฐบาลไทยยังได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจัดโครงการต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการอะเมซิงไทยแลนด์ (Amazing Thailand 1998 - 1999) โครงการจัดประชุมเอเปค โครงการกรุงเทพมหานครเมืองแฟชั่น และโครงการสินค้าโอท็อป (OTOP) เป็นต้น

ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในปี 2008 ไทยได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์โดยไทยได้จัดกิจกรรมเผยแพร่การท่องเที่ยวภายใต้โครงการ Amazing Thailand Products Presentation² ที่กรุงมะนิลา และเมืองเซบู ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐคือ นายกุลกุ่มท สิงหรา ณ อยุธยา เอกอัครราชทูตประเทศไทย ประจำกรุงมะนิลา และนายประทีป พิริยะเกียรติ ผู้อำนวยการภูมิภาคอาเซียน เอเชียใต้ และแปซิฟิกใต้ นอกจากนี้แล้วภาคเอกชนที่สนับสนุนกิจกรรมครั้งนี้คือ บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) บริษัทธาดานิรมิตจำกัด บริษัทสยามโอเชียนเวิลด์ กรุงเทพฯจำกัด โรสการ์เด็น ริเวอร์ไซด์ โรงแรมสยามซิตี และระรินจินดา เวลเนส สปา รีสอร์ท เห็นได้ว่า การจัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศดังกล่าว ที่อาจขยายเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น

4 การคมนาคมและขนส่ง

สภาพภูมิประเทศของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ซึ่งแตกต่างกับฟิลิปปินส์ที่พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพภูมิประเทศเป็นหมู่เกาะรอบล้อมด้วยทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกประมาณ 7,100 เกาะ³ มีหมู่เกาะใหญ่ 3 หมู่เกาะ คือ หมู่เกาะลูซอน หมู่เกาะวิซายาส์ และหมู่เกาะมินดาเนา การเดินทางติดต่อระหว่างสองประเทศจึงมีขอบเขตจำกัดเพราะสามารถเดินทางติดต่อกันได้เฉพาะทางเรือและทางอากาศ แต่เนื่องจากความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับฟิลิปปินส์ ว่าด้วยบริการเดินอากาศระหว่างอาณาเขตของแต่ละฝ่าย เมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 1953 นับเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในด้านการบินระหว่างประเทศ⁴ โดยมีเครื่องบินของการบินไทยที่ใช้บินไปยังฟิลิปปินส์เป็นเครื่องบินแอร์บัส A 300-600 ที่ผลิตจากโรงงานแอร์บัสในประเทศฝรั่งเศสที่มีลักษณะพิเศษ คือ ได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบินและสามารถบรรจุผู้โดยสาร

¹ เสรี วังไพจิตร, และมีชัย วีระไวทยะ. (2540). ภาพลักษณ์ไทย : สัมมนาเจ้าหน้าที่สารนิเทศ 4 ภูมิภาค-ทั่วโลกพ.ศ. 2540. หน้า 72 -76.

² เยือนฟิลิปปินส์บินร่วมงานATTP2008. (2551,พฤษภาคม). สกุลไทยรายสัปดาห์. ฉบับที่ 54 (2793): 37

³ กรมอาเซียน. (2550). ฟิลิปปินส์. (แผ่นพับ). ไม่ปรากฏเลขหน้า.

⁴ ดูรายละเอียดความตกลงและสนธิสัญญาระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ได้ใน ภาคผนวก ฉ

ประมาณ 247 คน¹ ต่อมาบริษัทการบินไทยร่วมกับบริษัทสแกนดิเนเวียได้เปิดสำนักงานที่ฟิลิปปินส์เมื่อค.ศ. 1960 ทำให้กิจการการบินของไทยมีความเจริญก้าวหน้า และส่งผลต่อเศรษฐกิจด้านการนำเข้าและส่งออกสินค้าระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ฟิลิปปินส์มีสำนักงานของบริษัทการบินต่าง ๆ จำนวน 36 บริษัท² มีบริษัทการบินไทยเป็นหนึ่งในสายการบินที่บินระหว่างประเทศทั้งสองซึ่งทำการบินระหว่างกรุงมะนิลาไปกรุงเทพฯ และโอซาก้าทุกวันโดยมีสนามบินดอนเมืองในขณะนั้นเป็นจุดสำคัญที่เป็นทางผ่านของสายการบินส่วนใหญ่ ดังนั้นแม้ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ ทำให้ไทยกับฟิลิปปินส์มีอุปสรรคในด้านการคมนาคม แต่ความร่วมมือทางการบินระหว่างประเทศทั้งสอง นับเป็นการสนับสนุนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้าและการลงทุน

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ในด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศมีการส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศฟิลิปปินส์ และมีการนำเข้าสินค้าฟิลิปปินส์มายังประเทศ โดยรัฐให้การสนับสนุนการค้า ผลของการค้าทำให้ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับฟิลิปปินส์ประกอบกับการผลิตสินค้าของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกันจึงทำให้ฟิลิปปินส์มีมาตรการควบคุมสินค้าของไทยสำหรับด้านการลงทุนนั้นนักลงทุนฟิลิปปินส์ที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการร่วมลงนามข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ เช่น การตั้งสภาหอการค้าธุรกิจไทยฟิลิปปินส์ การท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้นักลงทุนไทยได้เข้าไปลงทุนประเทศฟิลิปปินส์ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เช่น นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา และจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ เป็นต้น

จากเอกสารสำนักงานพาณิชย์กรุงมะนิลาที่มีข้อเสนอแนะด้านการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ว่า การค้าระหว่างไทยและฟิลิปปินส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะไทยควรส่งเสริมสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ เมล็ดพลาสติก ผ้าผืน เส้นใยทอผ้า สังกะสี ผลิตภัณฑ์ยาง ชิ้นส่วนประกอบนาฬิกา กระเบื้องปูพื้นและปิดผนัง วัสดุก่อสร้างและตกแต่งบ้าน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์รถยนต์ สินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ นมและผงครีม อาหารกระป๋อง และ ผลไม้สด เป็นต้น นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ยังคงประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติทุกปีจึงยังคงขาดแคลนข้าว และน้ำตาล ฟิลิปปินส์จำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าเหล่านี้เข้ามาบริโภคภายในประเทศฟิลิปปินส์ และแหล่งนำเข้าสินค้ามาจากประเทศไทยจึงนับว่าฟิลิปปินส์เป็นคู่ทางการตลาดของไทย³ ด้านการลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านคมนาคม การบริการ และอสังหาริมทรัพย์ แต่การลงทุนของฟิลิปปินส์ในประเทศไทยยังมีจำนวนจำกัด

¹ สิดา สอนศรี. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์. หน้า 27 .

² แหล่งเดิม. หน้า 27 .

³ สำนักงานพาณิชย์. (1997). เศรษฐกิจและการค้าฟิลิปปินส์ 1997. หน้า 35 – 36.

บทที่ 4

ผลจากการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความร่วมมือทั้งทางด้านการร่วมมือภายใต้องค์การระหว่างประเทศ การทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางวิชาการ ความร่วมมือทางวัฒนธรรมและการศึกษา ตลอดจนความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

1. ความร่วมมือภายใต้องค์การระหว่างประเทศ

ในระยะแรกของการก่อตั้งสมาคมอาเซียน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ภายใต้สมาคมอาเซียนยังไม่ปรากฏชัดเจนเพราะ ในช่วงทศวรรษ 1960 สมาชิกอาเซียนซึ่งขณะนั้นมีเพียงห้าประเทศประกอบด้วย ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มากกว่าทั้งนี้เนื่องจาก การขยายตัวของสงครามเวียดนามสมาชิกอาเซียนทั้งห้าประเทศ จึงพยายามสร้างความร่วมมือด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของบรรดาประเทศสมาชิก

ต่อมาในค.ศ.1976 สมาชิกทั้งห้าประเทศได้จัดประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 1 ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยสมาชิกทั้งห้าประเทศร่วมลงนามปฏิญญาสมานฉันท์แห่งอาเซียน (Declaration ASEAN Concord)^{*} เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ไทยกับฟิลิปปินส์มีความร่วมมือในโครงการอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Projects : AIP) นำโดยหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีของไทย กับเฟอร์ดินาน มาร์กอส ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์เข้าร่วมประชุมเพื่อตกลงแบ่งโครงการอุตสาหกรรมให้แก่สมาชิกอาเซียนร่วมดำเนินการ¹

สำหรับไทยจัดทำโครงการอุตสาหกรรมผลิตเกลือหินและโซดา (ASEAN Rock Salt Soda Ash Project) เนื่องจากในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะจังหวัดชัยภูมิกับ นครราชสีมา และในภาคตะวันออกที่จังหวัดชลบุรี มีแหล่งเกลือบริสุทธิ์ประมาณ 97-99 เปอร์เซ็นต์

^{*} ดูรายละเอียดปฏิญญาสมานฉันท์แห่งอาเซียนได้ในภาคผนวก ง

¹ จูกร พานิช. (2527). ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนและลู่ทางในอนาคต. ใน สราญมย์ 2526. หน้า 143 และ สมชาย ปรียวดี. (2526). ไทยได้อะไรจากความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน. ใน สราญมย์ 2526. หน้า 276.

สำรองอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ล้านตัน ที่สามารถนำมาผลิตโซดาแอชจึงทำให้ไทยสามารถพัฒนาแหล่งเกลือหินในภูมิภาคดังกล่าว นอกจากนี้การผลิตโซดาแอชสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าต่าง ๆ อันได้แก่ ปูน แก้ว กระดาษ สบู่ ผงซักฟอก และสิ่งทอ เป็นต้น ผลของการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ ทำให้ไทยประหยัดเงินตราจากต่างประเทศนำเข้าโซดาแอชปีละประมาณ 300-400 ล้านบาท¹ และเป็นการสร้างอาชีพให้กับคนท้องถิ่นประมาณ 1,100 คน² ส่วนฟิลิปปินส์จัดทำโครงการผลิตปุ๋ยซูเปอร์ฟอสเฟต (ASEAN Superphosphate Fertilizer Project) ได้เสนอแก่สมาชิกอาเซียนผลปรากฏว่า ไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเนื่องจาก ราคาฟอสเฟตที่ฟิลิปปินส์นำเข้ามาใช้ในการผลิตปุ๋ยมีราคาสูง³ แต่ฟิลิปปินส์ได้เสนอโครงการอื่น เช่น โครงการอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ (Integrated Pulp and Paper)

นอกจากนี้ไทยกับฟิลิปปินส์ได้ร่วมลงนามความตกลงว่าด้วยการสำรองเพื่อความมั่นคงในด้านอาหารของอาเซียน (Agreement on the ASEAN Food Security Reserve)* เมื่อ ค.ศ. 1978 ที่กรุงเทพฯ ต่อมา ค.ศ. 1980 การดำเนินงานความร่วมมือด้านการสำรองอาหารอาเซียน มีการกำหนดปริมาณการเก็บข้าวของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนในกองข้าวสำรองฉุกเฉินของอาเซียน ที่พิจารณาจากประชากร รายได้ประชาชาติ ผลผลิตข้าว และปริมาณบริโภคข้าวต่อหัว เป็นต้น การส่งออกข้าวของไทยไปยังสมาคมอาเซียนมีปริมาณ 15,000 ตัน และฟิลิปปินส์ส่งออกข้าวไปยังสมาคมอาเซียนมีปริมาณ 12,000 ตัน⁴ เห็นได้ว่า โครงการดังกล่าวส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียนรวมทั้งไทยกับฟิลิปปินส์ แม้ว่าความร่วมมือภายใต้สมาคมอาเซียนในด้านเศรษฐกิจยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง

2 การทูตและการเมืองระหว่างประเทศ

การดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ ส่งผลให้มีการดำเนินความร่วมมือทางทางการทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีจากการเยือนในระดับประมุข เช่น การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐฟิลิปปินส์อย่างเป็นทางการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1963 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศ นอกจากนี้ยังมีพระราชวงศ์ของไทยได้เสด็จเยือนประเทศฟิลิปปินส์ คือ ค.ศ. 1991 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

¹ แหล่งเดิม. หน้า 283.

² แหล่งเดิม. หน้า 280.

³ สงคราม ธรรมเกษม. (2523). ความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน. ใน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศอื่นๆ. หน้า 5.

* ดูรายละเอียดกฎบัตรอาเซียนได้ในภาคผนวก จ

⁴ ธารรงค์ นพคุณ. (2526). การสำรองอาหารอาเซียน. ใน สารานุกรม 2526. หน้า 255.

สยามบรมราชกุมารีเสด็จเยือนฟิลิปปินส์ เพื่อรับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสังคม* และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารีได้เสด็จเยือนฟิลิปปินส์เมื่อ ค.ศ. 1992 เป็นการส่วนพระองค์ เป็นต้น

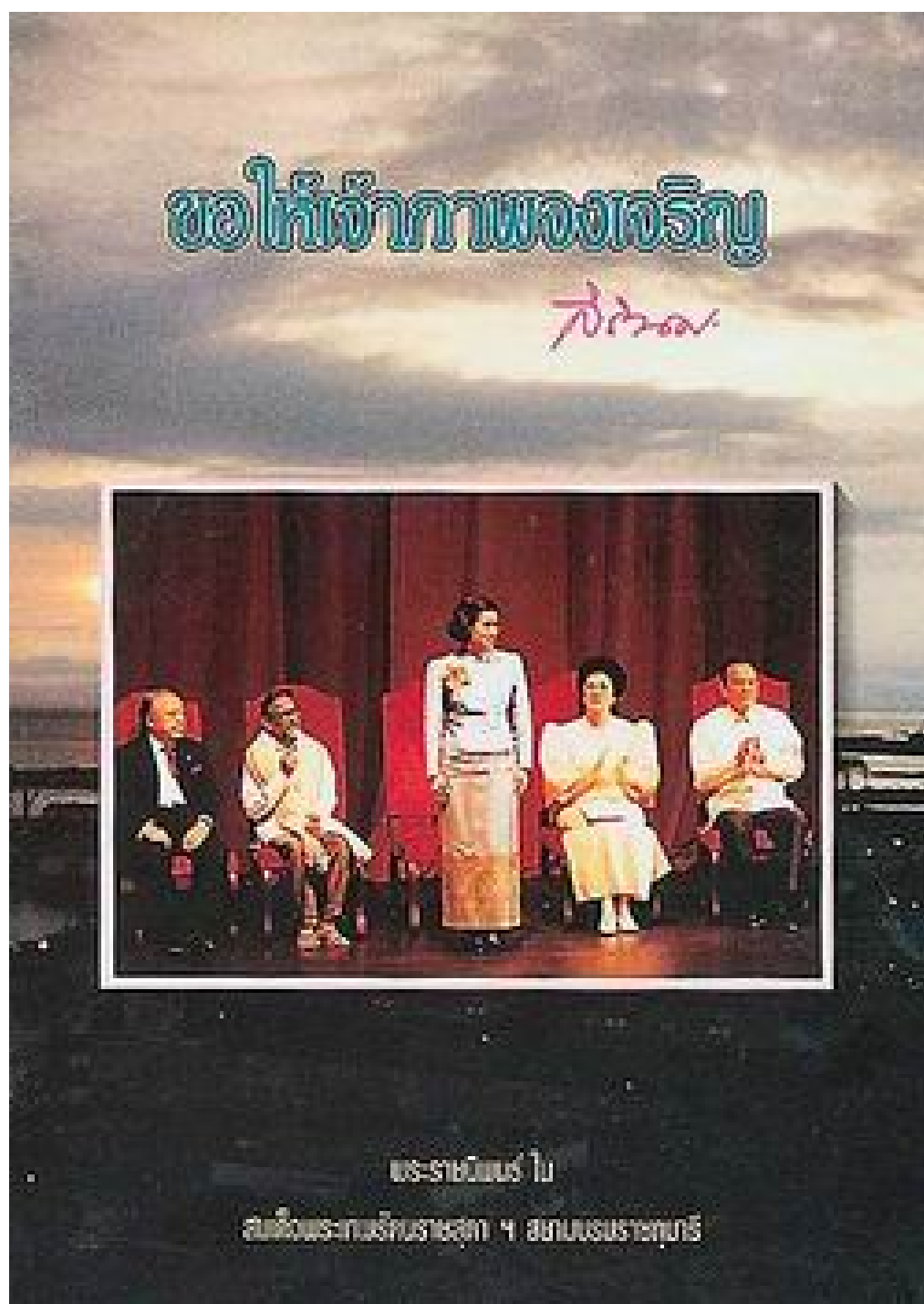
นอกจากนี้ยังมีการสร้างความสัมพันธ์โดยมีการเดินทางเยี่ยมเยือนระหว่างผู้แทนของทั้งสองประเทศ ดังเห็นได้จาก ระหว่าง ค.ศ. 1972-199** มีผู้แทนไทยเยือนประเทศฟิลิปปินส์ ได้แก่ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์เยือนฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1980 นายชวน หลีกภัย เยือนฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1993 นายบรรหาร ศิลปอาชาเยือนฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1995 และพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เยือนฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 2002 เป็นต้น ฝ่ายฟิลิปปินส์เยือนประเทศไทยได้แก่ คาร์ลอส พี. โรมูโล (Carls P. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศเยือนไทยใน ค.ศ. 1973 คาราซอน อาควิโนเยือนไทยใน ค.ศ. 1988 และฟิเดล รามอส เยือนไทยใน ค.ศ. 1993 และกลอเรีย อาร์โรโยเยือนไทยใน ค.ศ. 2003 เป็นต้น

นอกจากนี้ยุครัฐบาลนายชวน หลีกภัย (ค.ศ.1997 – 2001) กับยุครัฐบาลโจเซฟ เอสตราด้า (Josave Estrada; ค.ศ. 1998 - 2000) ได้จัดให้มีการฉลองความสัมพันธ์การสถาปนาทางการทูตครบรอบ 50 ปี เมื่อค.ศ. 1999 โดยฟิลิปปินส์ได้ตั้งชื่อถนนที่เป็นที่ตั้งของสถานทูตไทยในฟิลิปปินส์ที่ย่านมากาติว่า Rada Thailand Street ส่วนรัฐบาลไทยได้ตั้งชื่อถนนข้างสถานทูตฟิลิปปินส์ในประเทศไทยว่า ถนนฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นอนุสรณ์แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ¹

* รามอน แมกไซไซ อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์คนที่ 3 ผู้เป็นที่มาของมูลนิธิและรางวัลแมกไซไซที่มอบให้กับผู้อุทิศตนเพื่อประชาชน เพื่อชุมชน และเพื่อการพัฒนาชุมชน

** ดูตารางการเยือนของผู้แทนระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์ใน ภาคผนวก ข

¹ สิดา สอนศรี. (2543). ฟิลิปปินส์. ใน เอเชียรายปี 2000 / 2543. หน้า 116.

ภาพประกอบ 3 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยือนฟิลิปปินส์ เพื่อ
รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสังคม เมื่อ ค.ศ. 1991

ที่มา: www.amarin.com/images/8359433/835943~2.jpg

3 ความร่วมมือทางวิชาการ

ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ฟิลิปปินส์มีมาตั้งแต่ ค.ศ.1977 ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ¹ คือ ความช่วยเหลือภายใต้โครงการความช่วยเหลือของไทย (Thai Aid Programme) เพื่อให้ชาวฟิลิปปินส์ศึกษาฝึกอบรมหรือดูงานสาขาต่างๆ ที่ไทยมีความชำนาญ เช่น การเกษตร การสาธารณสุข การสื่อสาร และการแพทย์ เป็นต้น ในช่วง ค.ศ. 1977 – 1988 มีชาวฟิลิปปินส์ได้รับทุนจากรัฐบาลไทยจำนวน 141 คน² โดยรัฐบาลไทยออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด มีกรมวิเทศสหการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และความช่วยเหลือภายใต้โครงการการจัดอบรมกับประเทศที่สาม (Third Country Training Programme) โดยมีองค์การระหว่างประเทศเป็นผู้จัดส่งชาวฟิลิปปินส์เข้ารับการฝึกอบรม เช่น องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (United Nations Education Scientific and Cultural Organization :UNESCO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization :WHO) นับตั้งแต่ ค.ศ.1970 เป็นต้นมา มีชาวฟิลิปปินส์เข้าอบรมดังกล่าวแล้วจำนวน 400 คน³ โดยรัฐบาลไทยออกค่าใช้จ่ายเพียงบางส่วน เห็นได้ว่า รัฐบาลของไทยและฟิลิปปินส์ได้ให้ความสำคัญทางด้านวิชาการด้วยการส่งบุคลากรทั้งสองประเทศไปร่วมอบรมทางวิชาการ และความช่วยเหลือด้านอื่นๆ

4 ด้านวัฒนธรรมและการศึกษา

ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีผลให้เกิดความร่วมมือทางวัฒนธรรมทั้งนี้เห็นได้จาก ในยุครัฐบาลพลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กับรัฐบาลเฟอร์ดินาน มาร์กอส ได้ร่วมลงนามความตกลงทางวัฒนธรรมระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Cultural Agreement Between the Royal Thai Government and The Republic of the Philippines) เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือทางวัฒนธรรมภายใต้โครงการว่าด้วยวัฒนธรรมและสนเทศของอาเซียน⁴ และมีการแลกเปลี่ยนคณะนาฏศิลป์⁵ ส่วนความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์นั้น รัฐบาลไทยได้จัดตั้งสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในฟิลิปปินส์ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เมื่อ ค.ศ. 1960 ที่ย่านมากาตี มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลฝ่ายพลเรือนที่ส่งไปศึกษา ณ ต่างประเทศ โดยเฉพาะฟิลิปปินส์จากตาราง ดังนี้

¹ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). เล่มเดิม. หน้า 35.

² แหล่งเดิม. หน้า 35.

³ แหล่งเดิม. หน้า 35.

⁴ สิดา สอนศรี. (2535). นโยบายต่างประเทศของไทยต่อฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1970 ภายใต้อาเซียน. หน้า 15.

⁵ โชคชัย จุลศิริวงศ์. (2539). ไทยกับฟิลิปปินส์. ใน ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. หน้า 55.

ตาราง 9 จำนวนนักเรียนเดินทางไปศึกษา ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1989 – 1998

ปี	จำนวนนักเรียน
1989	119
1990	95
1991	38
1992	21
1993	31
1994	32
1995	52
1996	62
1997	44
1998	10

ที่มา: สิดา สอนศรี. (2542). ที่ระลึกการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์. หน้า 122.

จะเห็นได้จากตาราง 9 จำนวนนักเรียนไทยที่ไปเรียนที่ฟิลิปปินส์มีจำนวนน้อยเนื่องจากนักเรียนไทยที่ไปเรียนส่วนใหญ่ผู้ปกครองได้ทำงานเป็นข้าราชการ และนักธุรกิจในฟิลิปปินส์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังได้พัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายและจัดการเรียนการสอนเป็นแบบนานาชาติ ทั้งสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้นักเรียนที่ไปเรียนที่ฟิลิปปินส์ลดลง

นอกจากนี้ไทยและฟิลิปปินส์ได้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายใต้โครงการทุนขององค์การซีโต้ เพื่อให้นักศึกษาไทยไปศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ที่มหาวิทยาลัยต่างๆ ในฟิลิปปินส์ สาขาวิชาที่นักศึกษามีความสนใจศึกษา คือ การเกษตร สัตว์น้ำ ประมง วิศวกรรมศาสตร์ และการศึกษา ด้วยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ในประเทศไทย

5 ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

สภาพภูมิประเทศของฟิลิปปินส์เป็นหมู่เกาะจึงประสบกับภัยธรรมชาติหลายด้าน เช่น พายุ ที่มาจากมหาสมุทรแปซิฟิกและจากทะเลจีนใต้ที่พัดผ่านทางตอนเหนือของเกาะลูซอน และวิซายาในเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พายุไต้ฝุ่นที่พัดเข้ามายังฟิลิปปินส์แต่ละลูกนั้นสร้างความเสียหายแก่ฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้สภาพทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไป

ของฟิลิปปินส์ยังเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตกที่ยังมีภูเขาไฟบางลูกคุกรุ่นอยู่มีแนวโน้มที่จะเกิดแผ่นดินไหวตามเกาะต่างๆ เช่น เกาะลูซอน หมู่เกาะวิซายา และเกาะมินดาเนา¹ ฟิลิปปินส์มีภูเขาไฟที่อาจระเบิดอยู่หลายลูก เช่น ภูเขาไฟมายอน (Mount Mayon) ภูเขาไฟตาอัล (Taal) ภูเขาไฟโปโป (Apo) และภูเขาไฟปินาตูโบ (Pinatubo) เป็นต้น

เมื่อฟิลิปปินส์มีภัยธรรมชาติดังที่กล่าวมา ไทยในฐานะที่มีความสัมพันธ์อันดีกับฟิลิปปินส์ จึงได้ช่วยเหลือฟิลิปปินส์ด้านมนุษยธรรม เช่น การบริจาคเงิน อาหาร และยารักษาโรค เห็นได้จาก ใน ค.ศ.1986 ฟิลิปปินส์ได้รับความเสียหายจากภัยพายุไต้ฝุ่น ฝ่ายไทยให้ความช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภคตามที่ฟิลิปปินส์ต้องการจำนวน 300 ตัน² ใน ค.ศ. 1987 ไทยให้ความช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภคจำนวน 500 ตัน³ ใน ค.ศ. 1990 ฟิลิปปินส์ได้เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเดือนกรกฎาคม และภัยจากพายุไต้ฝุ่นในเดือนพฤศจิกายน ฟิลิปปินส์ต้องการเครื่องอุปโภคบริโภคจากไทยอีกครั้งจำนวน 500 ตัน⁴ ใน ค.ศ.1991 ฟิลิปปินส์เกิดภูเขาไฟปินาตูโบระเบิด ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ประสบความเดือดร้อนเนื่องจาก ผงฝุ่นและการไหลของลาวาจากการระเบิดของภูเขาไฟได้ไหลทับถมพื้นที่บ้านเรือนและที่ทำการเกษตร จึงเกิดปัญหาประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัยและขาดแคลนอาหาร⁵ ไทยได้ช่วยเหลือแก่ชาวฟิลิปปินส์โดยจัดสรรเงินช่วยเหลือ 6 ล้านบาท⁶ ในการจัดซื้อข้าวและเวชภัณฑ์ และบริจาคเงินสดช่วยเหลืออีก 2 ล้านบาท⁷ ใน ค.ศ.1992 เมื่อฟิลิปปินส์ประสบอุทกภัย ฝ่ายไทยได้บริจาคยารักษาโรค สารเคมีทำน้ำให้สะอาดในวงเงิน 5 ล้านบาท⁸ และยังได้บริจาคข้าวเป็นมูลค่า 3.6 ล้านบาท⁹ กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์นั้น มีผลก่อให้เกิดความช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านมนุษยธรรม นับว่าเป็นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

กล่าวโดยสรุป ผลของการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ คือ ด้านความร่วมมือภายใต้องค์การระหว่างประเทศประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ยังคงมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายใต้สมาคมอาเซียนและกลุ่มเอเปค ด้านการทูตและการเมืองระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันด้วยการเยือนของผู้แทนเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

¹ เสวต โกมลภูติ. (2515). *สาธารณรัฐฟิลิปปินส์*. หน้า 2.

² คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). *เล่มเดิม*. หน้า 35.

³ *แหล่งเดิม*. หน้า 35.

⁴ *แหล่งเดิม*. หน้า 35.

⁵ พรพิมล ตรีโชติ. (2535). *ฟิลิปปินส์*. ใน *เอเชียรายปี 1992/2535*. หน้า 89 – 90.

⁶ คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2538). *เอกสารเกี่ยวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์*. หน้า 35.

⁷ *แหล่งเดิม*. หน้า 35.

⁸ *แหล่งเดิม*. หน้า 35.

⁹ *แหล่งเดิม*. หน้า 35.

ของทั้งสองประเทศ ด้านวิชาการไทยกับฟิลิปปินส์ได้มีแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการด้วยการ
อบรมบุคลากรของทั้งสองประเทศ ด้านวัฒนธรรมและการศึกษาไทยกับฟิลิปปินส์มีการทำความ
ตกลง ด้านวัฒนธรรมแต่มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศค่อนข้างน้อย ทางด้าน
การศึกษาของทั้งสองประเทศได้มีความร่วมมือการศึกษาด้วยการให้ทุนของรัฐไปศึกษาใน
มหาวิทยาลัยของทั้งสองประเทศ และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมฟิลิปปินส์มักประสบภัยจาก
ธรรมชาติบ่อยครั้งทำให้ไทยให้ความช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภค และเงิน แก่ฟิลิปปินส์อยู่
ต่อเนื่อง

บทที่ 5

บทสรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์เริ่มต้นใน ค.ศ. 1521 ตรงกับในสมัยอยุธยา ทั้งสองได้มีการติดต่อค้าขายอยู่ต่อเนื่อง จนกระทั่งรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายได้มีการลงนาม สนธิสัญญาไมติทางการค้ากับสเปน และอนุญาตให้สเปนตั้งสถานีค้าที่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ให้แก่พม่าเมื่อ ค.ศ. 1767 ความสัมพันธ์ของทั้งสองได้ยุติลง ชั่วคราว จากนั้นไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจครั้งสำคัญจากระบบการค้าแบบผูกขาดภายใต้การควบคุมของพระคลังสินค้ามาเป็นระบบการค้าเสรีด้วยการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษเมื่อ ค.ศ. 1855 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาไทยได้มีระบบการค้าเสรีมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1989 ฟิลิปปินส์ได้ทำสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับ สเปนที่มีสาเหตุมาจากการเสียผลประโยชน์ทางด้านการทำอุตสาหกรรมน้ำตาลของสหรัฐอเมริกาใน คิวบา ในปีเดียวกันสงครามครั้งได้ยุติด้วยการทำสนธิสัญญาสงบศึกที่เรียกว่าสนธิสัญญาปารีสจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเจ้าอาณานิคมจากสเปนมาเป็นสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้เศรษฐกิจและการปกครองของฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกามีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

นอกจากนี้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อค.ศ. 1932 ส่งผลให้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ต่อมาระหว่าง ค.ศ. 1939 – 1945 ได้เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ฝ่ายอักษะนำโดย ญี่ปุ่นได้บุกเข้ายึดประเทศไทยและสนับสนุนให้ไทยประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ญี่ปุ่นได้บุกเข้ายึดฟิลิปปินส์ระหว่าง ค.ศ. 1942 – 1945 จึงเกิดขบวนการชาวนาหรือขบวนการสุคบลาฮับ เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นร่วมกับสหรัฐอเมริกาในฐานะฟิลิปปินส์เป็นประเทศอาณานิคมของฟิลิปปินส์ ผลของสงครามครั้งนี้ทำให้ไทยได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาให้ประเทศไทยมีสถานะไม่ใช่เป็นผู้แพ้และผู้ชนะสงคราม และฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายสัมพันธมิตรในการขับไล่ญี่ปุ่นออกจากฟิลิปปินส์จนกระทั่ง ค.ศ. 1945 สงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง และสหรัฐอเมริกาจึงได้ให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์เมื่อ ค.ศ. 1946

ภายหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง มหาอำนาจที่มีบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ทั้งสองมีความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกามีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่วนสหภาพโซเวียตมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์และระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ความขัดแย้งเหล่านี้ทำให้เกิดความตึงเครียดในรูปแบบสงครามเย็นที่ประเทศมหาอำนาจไม่ใช้อาวุธร้ายแรงต่อสู้กัน อย่างไรก็ตามการที่ประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์เมื่อ ค.ศ. 1949 ภายใต้อิทธิพลของ

สหภาพโซเวียตทำให้ชาติยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาตระหนักถึงการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาซึ่งเข้ามามีบทบาทแทนชาติยุโรปตะวันตกได้พยายามสกัดกั้นการขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยการก่อตั้งองค์การซีโต้เพื่อป้องกันการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาเป็นสมาชิกองค์การซีโต้ แต่การสู้รบในเวียดนามได้ขยายเข้าไปในลาวและกัมพูชาในเวลาต่อมา ส่งผลให้ค่ายคอมมิวนิสต์สามารถยึดครองประเทศเหล่านี้ได้สำเร็จเมื่อค.ศ.1975

ระหว่างเกิดสงครามเย็นการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์เริ่มจาก ไทยได้ส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศฟิลิปปินส์ เช่น แผงวงจรไฟฟ้า รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องสำอาง ข้าว และเม็ดพลาสติก เป็นต้น ส่วนฟิลิปปินส์ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมายังประเทศไทย เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบสายไฟฟ้า แผงวงจรไฟฟ้า ส่วนประกอบโครงรถและตัวถังรถ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และรถยนต์นั่ง เป็นต้น จากการนำเข้าและส่งออกระหว่างสองประเทศ ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนการลงทุนระหว่างสองประเทศฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญในการลงทุนในประเทศไทยเนื่องจาก รัฐบาลไทยได้ใช้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเมื่อ ค.ศ.1961 เป็นต้นมา ทำให้ไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจในการส่งเสริมการค้าและการลงทุน ประกอบกับการเยือนของบุคคลสำคัญของไทยไปฟิลิปปินส์เพื่อประชุมในด้านต่างๆ ทั้ง เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ส่วนการลงทุนของไทยในฟิลิปปินส์พบว่า การลงทุนของไทยในประเทศฟิลิปปินส์มีการขยายตัวเนื่องจาก ยุครัฐบาลฟิเดลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติภายในประเทศฟิลิปปินส์ส่งผลให้นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์ ได้แก่ โทรคมนาคม ธนาคารกรุงเทพ บริษัทซีพี อสังหาริมทรัพย์ และโรงแรมดุสิตธานี เป็นต้น

นอกจากการค้าและการลงทุนแล้ว ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์มีความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวโดยทั้งสองประเทศมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้ชาวฟิลิปปินส์นิยมมาเที่ยวประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่นักท่องเที่ยวไทยไปฟิลิปปินส์มีจำนวนลดลงเนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองของฟิลิปปินส์ และทั้งสองประเทศมีความร่วมมือด้านคมนาคมการขนส่งด้วยการทำข้อตกลงบริการเดินอากาศระหว่างอาณาเขตของแต่ละฝ่ายเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ด้านอุปสรรคการดำเนินการค้าที่ไทยได้เปรียบดุลส่งผลให้ฟิลิปปินส์ออกกฎระเบียบการส่งออกสินค้าไทยไปยังฟิลิปปินส์ ได้แก่ การตรวจสอบสินค้าล่วงหน้า (Pre-inspection) การเสียภาษีนำเข้าของสินค้าไทยไปยังฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน การค้าระหว่างสองประเทศยังมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น รัฐบาลไทยจึงควรสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้าไปขยายธุรกิจการค้าและการลงทุนในประเทศ

ผลจากการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ดังกล่าวได้ส่งผลให้มีความร่วมมือด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความร่วมมือภายใต้องค์การระหว่างประเทศ เช่น สมาคมอาเซียน และกลุ่มเอเปค ด้านการทูตและการเมืองระหว่างประเทศมีการเยือนทั้งในระดับประมุข รัฐมนตรี และผู้แทนจากหน่วยงานอื่นๆ ด้านวัฒนธรรมและการศึกษาทั้งสองประเทศได้มี

จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและด้านการศึกษาได้มีนักเรียนและนักศึกษาเรียนอยู่ในฟิลิปปินส์ และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของไทยเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสถิติการค้าจากกระทรวงพาณิชย์ และข้อมูลการลงทุนจากสำนักงานส่งเสริมการลงทุนของไทยเป็นหลัก เพื่อนำมาวิเคราะห์เศรษฐกิจและเหตุการณ์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ แต่ปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์พบว่า การวิจัยเศรษฐกิจของระหว่างสองประเทศมีข้อมูลการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจจำนวนจำกัด และการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทยกับฟิลิปปินส์ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์ เนื่องจากประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้อาณานิคมสองชาติ ได้แก่ สเปนและสหรัฐอเมริกา การศึกษาเปรียบเทียบทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งสองยุคจะทำให้เห็นภาพฟิลิปปินส์ชัดเจนขึ้น

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

กรมการสนเทศ. (2505). พาณิชนัยสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: กระทรวงเศรษฐกิจ.

_____. (2506). รายงานการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ พ.ศ.2500-2504.

กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.

_____. (2513). รายงานการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: กระทรวงเศรษฐกิจ.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2516). สถิติการค้าประเศของไทย 2515. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2519). การค้าการต่างประเทศของประเทศไทย 2519. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2520). การค้าการต่างประเทศของประเทศไทย 2519. กรุงเทพฯ:

ข้าวจาณิชย์.

_____. (2521). การค้าการต่างประเทศของประเทศไทย 2521. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2522). การค้าการต่างประเทศของประเทศไทย 2522. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2523). การค้าการต่างประเทศของประเทศไทย 2523. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2524). การค้าการต่างประเทศ และข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย

พ.ศ. 2524. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2525). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2526). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2527). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2527. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2528). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2529). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2529. กรุงเทพฯ: ข้าวพาณิชย์.

_____. (2530). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

_____. (2531). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

_____. (2532). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2532. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

_____. (2533). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

- _____. (2534). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2535). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2535. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2536). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2536. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2537). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2538). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2539). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2540). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2541). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2542). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2543). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- _____. (2545). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- _____. (2546). สถิติการค้าประจำปี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- _____. (2526). รายงานการวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศไทย พ.ศ. 2524 - 2526 และแนวโน้ม. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2545). สรุปการค้าระหว่างประเทศของฟิลิปปินส์และฐานะการแข่งขันของไทยปี พ.ศ. 2544 (มกราคม-กันยายน). กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- _____. (2541). วิฤตการณ์เศรษฐกิจการเงินในเอเชียกับความช่วยเหลือจาก IMF. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.

กรมศิลปากร. (2508). **ไทยในจดหมายเหตุแกมเป่เฟอร์**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

กรมศิลปากร. (2512). **บันทึกเรื่องสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศกับนานาประเทศในศตวรรษที่**

17 เล่ม 1 แปลโดยไพโรจน์ เกษมเม่นกิจ. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร

กระทรวงการต่างประเทศ. (2521). **เอกสารอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

กรมอาเซียน. (2539). **ปฏิญญาสมานฉันท์แห่งอาเซียน**. ใน **ประมวลเอกสารอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

_____. (2539). **ความตกลงว่าด้วยสิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน**. ใน **ประมวลเอกสารอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

จันทร์ฉาย ภักดีธิดา. (2532). **กรุงศรีอยุธยาในเอกสารหลักฐานสเปน**. กรุงเทพฯ: สมาคมประวัติศาสตร์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2503). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลาพ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 และถึง พ.ศ. 2509**. พระนคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2510). **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ สอง (พ.ศ.2510-2510)**. พระนคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

เอกสารชั้นรอง

วิทยานิพนธ์

ทิพย์วรรณ หอมกระหลบ. (2534). **ไทยกับความช่วยเหลือของต่างประเทศ : การศึกษาเฉพาะกรณีความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา พ.ศ.2493-2519**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรประภา ภัทรธีรกุล. (2542). **ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนกับไทยเวียดนามในช่วง ค.ศ.1949-1989**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์เอเชีย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิภาวี วรรณพงษ์. (2536). **ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกพัฒนาการและแนวโน้ม**. สารนิพนธ์ (การระหว่างประเทศและการทูต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สมชัย ภัทรธนาพันธ์. (2532). **การดำเนินนโยบายเพื่อรักษาสถานภาพในฟิลิปปินส์ของอเมริกา (สมัยประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน ค.ศ.1981 – 1988)**. สารนิพนธ์ (การระหว่างประเทศและการทูต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

หนังสือภาษาไทย

ขุนวิจิตรมาตรา. (2516). ประวัติการค้าไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น

เขียน ธีระวิทย์. (2541). นโยบายต่างประเทศจีน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จ. โชติพันธุ์. (2512). ประวัติศาสตร์ การปกครองการเมืองของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.

กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

เชิดเกียรติ อัดถาการ. (2540). ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย

ดิเรก ชัยนาม. (2509). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

ประเทศ

_____. (2509). ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2 . พระนคร: แพร่พิทยา.

ดี.จี.อี. ฮอลล์. (2549). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ – อนาคตเนย์ภาค

พิสดาร เล่ม 2. แปลโดยวรฤณยูพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา; และคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ: มุนิธิ

โตโยต้า และมุนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2539). การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี. กรุงเทพฯ: มติชน.

นันทนา ตันติเวสส. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสยามกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา.

กรุงเทพฯ: สหประชาพาณิชย์.

ทวีป วรดิกร. (2542). ประวัติศาสตร์จีน. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร; และคริส เบเคอร์. (2546). เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ:

ไอ เอส พรินติ้งเฮาส์.

เพ็ญแข แสงแก้ว; และคนอื่นๆ. (2539). โครงการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยว ปี 2539.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมธี ครองแก้ว. (2544). การปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในองค์การ

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียแปซิฟิก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โยะชิฮะระ คุนิโอะ. (2541). ชาติและการเติบโตทางเศรษฐกิจฟิลิปปินส์และไทย. แปลโดย

สุกัญญา นิธิกร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วงเดือน นาราวัจ. (2547). ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิลเลียม แบรดลีย์; และจูลีฟ ชินวรรณโณ. (2539). **เส้นทางมหาอำนาจ : เอกสารด้านนโยบายต่างประเทศอเมริกาต่อเอเชีย**. แปลโดยวริยา ศ. ชินวรรณโณ. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- วิวัฒน์ มุ่งการดี. (2533). **นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา : โครงสร้าง กระบวนการ และรูปแบบ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศวต โกมลภูติ. (2515). **สาธารณรัฐฟิลิปปินส์**. มะนิลา: สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำฟิลิปปินส์
- สีดา สอนศรี. (2545). **คู่มือประเทศฟิลิปปินส์**. กรุงเทพฯ: กรีนพรีน.
- _____. (2549). **เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : นโยบายต่างประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจค.ศ. 1997-2006**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2544). **อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมร นิตินันท์ประกาศ. (2548). **ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ค.ศ.1865 – 1945 ยุคหลังสงครามกลางเมือง – สงครามโลกครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักพาณิชย. (2538). **เอกสารข้อมูลเศรษฐกิจการค้าฟิลิปปินส์**. กรุงเทพมหานคร: สถานเอกอัครราชทูตกรุงมะนิลา.
- สุรินทร์ เหลืองทองคำ (2533). **ประวัติศาสตร์สาธารณรัฐฟิลิปปินส์**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- เสรี วังไพจิตร; และมีชัย วีระไวทยะ. (2540). **ภาพลักษณ์ไทย : สัมมนาเจ้าหน้าที่สารสนเทศ 4 ภูมิภาค-ทั่วโลกพ.ศ. 2540**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2539). **ไทยกับเพื่อนบ้าน**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุษณีย์ กรรณสูต; และพัชรี สีโรส. (2516). **พื้นฐานการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- อุษณีย์ จัตวานนท์. (2518). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ และการเมืองในเอเชียอาคเนย์ (ทศวรรษ 1970)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บทความ.**
- โชคชัย จุลศิริวงศ์. (2525). **สาธารณรัฐฟิลิปปินส์**. ใน **เอเชียความรู้ทั่วไป**. หน้า177 – 203. กรุงเทพฯ: ธีรานุสรณ์.
- _____. (2528). **ฟิลิปปินส์กับอาเซียน**. ใน **อาเซียนการเมืองโลก**. หน้า 359 - 381 กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

- _____. (2539). ไทยกับฟิลิปปินส์. ใน ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. หน้า 47–57.
กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- ฐานุกร พาณิช. (2527). ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนและลุ่มทางอนาคต. ใน **สรณามรณ 2526**.
หน้า 143. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- ปิยนาค บุนนาค. (2549). หน่วยที่ 8-15 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองตั้งแต่ พ.ศ.2500-
2516. ใน การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม
ไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พลับพลึง คงชนะ. (2534). บทบาทของอยุธยาในฐานะที่เป็นเมืองท่า. ใน **วารสารประวัติศาสตร์
2534 ฉบับรวมงานวิจัย**. หน้า 24–29. กรุงเทพฯ: อักษรไทย
- _____. (2542). เวทีแห่งความหวังในการสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้. ใน **เอเปค**. หน้า 1-46. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก. ใน
เอเปค. หน้า 1-5. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รณรงค์ นพคุณ. (2526). การสำรองอาหารอาเซียน. ใน **สรณามรณ 2526**. หน้า 252 - 261.
กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ.
- รสริน ชำรงวิทย์. (2529). ฟิลิปปินส์กับการเมืองระหว่างประเทศในเอเชีย ใน การเมืองระหว่าง
ประเทศในเอเชียหน่วยที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมชาย ปริยวดี. (2526). ไทยได้อะไรจากความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน. ใน **สรณามรณ**
หน้า 275 - 294. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

วารสาร

- ชัยโชค จุลศิริวงศ์. (2528). ฟิลิปปินส์. ใน **เอเชียรายปี 1982/2528**. หน้า 154 - 173. กรุงเทพฯ:
เทพประทานพร.
- พรพิมล ตรีโชติ. (2535). ฟิลิปปินส์. ใน **เอเชียรายปี 1992/2535**. หน้า 89 - 90. กรุงเทพฯ: สถาบัน
เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิตา สอนศรี. (2543). ฟิลิปปินส์. ใน **เอเชียรายปี 2000/2543**. หน้า 109 - 118. กรุงเทพฯ:
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2545). ฟิลิปปินส์. ใน **เอเชียรายปี 2002/2545**. หน้า 74 - 83 . กรุงเทพฯ: สถาบัน
เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เยือนฟิลิปปินส์ปีนร่วมงานATTP2008. (2551, พฤษภาคม). สุกุลไทยรายสัปดาห์. 2793: 37

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมส่งเสริมการลงทุน. (2550). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. กระทรวงพาณิชย์. จาก

<http://www.boi.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2551.

โรงเรียนไตรมิตร. (2551). แผนที่ตะวันออกเฉียงใต้แสดงที่ตั้งประเทศสมาชิกอาเซียน. โรงเรียนไตร

มิตร จาก <http://www.trimitschool.com/education/Social/pen/เอเชียตะวันออกเฉียงใต้.jpg>

สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2551

มหาวิทยาลัยสยาม. (2550). การเยือนของนายฟิเดล รามอส. มหาวิทยาลัยสยาม. จาก <http://www.Sam.edul/siamaworld/images>.

สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีเสด็จเยือนฟิลิปปินส์ เพื่อรับรางวัลแมกไซไซ สาขา

บริการสังคมเมื่อค.ศ. 1991 จาก<http://www.amarin.com/images/8359433/835943~2.jpg>.

สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2551

หนังสือพิมพ์

สีดา สอนศรี. (2537, 13 พฤษภาคม). เศรษฐกิจฟิลิปปินส์กับการผูกขาดของตระกูลชั้นนำ. **มติชน**.

หน้า 20.

_____. (2539, 3 มกราคม). ลู่ทางการลงทุนไทยในฟิลิปปินส์. **มติชนรายวัน**. หน้า32.

หนังสือภาษาอังกฤษ

Aquino, Benigno S. (1984). **Testament from a Prison Cell**. Hong Kong: Foundation,Inc.

Bobin, Broad. (1981). **International Actors and Philippine Authoritarianism**. Manila: The

Nationalist Resource Center.

Hamilton-Paterson, James. (1988). **America's Boy A Century of Colonialism in the**

Philippines. New York: Henry Holt and company,LLc.

Zaide, Gregorio F. (1969). **Philippines Political and Cultural History Volume 2**. Manila:

Philippines Education Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

(คำแปล)

สนธิสัญญาทางไมตรี

ระหว่าง

ราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีความปรารถนาที่จะให้ความสัมพันธ์ทางไมตรีที่มีอยู่โดยผาสุกระหว่างประเทศทั้งสองนั้นแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และดำรงอยู่ชั่วนิรันดร์ โดยมีบทบัญญัติกำหนดกันไว้ตามแบบพิธี เพื่อที่จะให้ความผูกพันทางจิตใจ ทางวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งสองมั่นคงต่อไป จึงตกลงกระทำสนธิสัญญาทางไมตรี และเพื่อการนี้ได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มของแต่ละฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร

เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มิอำนาจเต็มประจำสหรัฐอเมริกา

ฝ่ายพลประธานาธิบดีแห่งฟิลิปปินส์

พล โยอาคิน เอ็ม. เอลิซัลเต

เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มิอำนาจเต็มประจำสหรัฐอเมริกา

ผู้ซึ่ง เมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจเต็มของแต่ละฝ่ายให้แก่กันและกัน และได้ตรวจเห็นว่าเป็นไปตามแบบที่ดีและถูกต้องแล้วได้ทำความตกลงกันเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1

จะได้มีสันติภาพนิรันดร์ และมิตรภาพตลอดกาลระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และระหว่างประชาชนชาติทั้งสอง

ข้อ 2

หากมีกรณีพิพาทใดๆ เกิดขึ้นระหว่างอัครราชทูตผู้ทำสัญญาสองฝ่าย ซึ่งจะจัดการระงับให้เป็น ที่พอใจไม่ได้โดยทางการทูต หรือการไกล่เกลี่ย หรือการอนุญาโตตุลาการ อัครราชทูตจะไม่ใช่กำลัง เพื่อการระงับกรณีนั้น แต่จะได้เสนอกรณีพิพาทไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อวินิจฉัย ตัดสินเป็นที่สุด ข้อผูกพันนี้ไม่ให้ใช้แก่กรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องซึ่งราชอาณาจักรไทยและ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์แต่ละฝ่ายได้พิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องซึ่งโดยสาระสำคัญอยู่ในขอบเขตอำนาจ ของชาติตน และข้อผูกพันที่ว่านี้จะไม่กระทบกระเทือนการใช้กฎบัตรแห่งสหประชาชาติด้วย

ข้อ 3

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่าย จะได้แต่งตั้งผู้แทนทางการทูตไปประจำอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้แทน ทางการทูตนี้ เมื่อได้มีการยอมรับนับถือและรับรองกันแล้ว จะได้อุปโภคสิทธิ เอกสิทธิ และความคุ้ม กันที่ยอมรับนับถือกันทั่วไปตามกฎหมายและขนบประเพณีระหว่างประเทศ โดยมูลฐานแห่งการ ถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน ตลอดกำหนดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนแต่ละฝ่าย

ข้อ 4

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายจะได้มีสิทธิที่จะส่งไปประจำและรับจากอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งกงสุล ใหญ่ กงสุล รองกงสุล และตัวแทนกงสุล ผู้ซึ่งเมื่อได้รับอนุมัติบัตรที่ถูกต้อง หรือได้มีการยอมรับนับ ถือโดยวิธีอื่นใดแล้ว จะได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ณ ที่ซึ่งอัครราชทูต ผู้ทำสัญญาจะได้ตกลงกัน

พนักงานกงสุลของอัครราชทูตผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่าย เมื่อได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ของตนแล้ว ย่อม ถ้อยทีถ้อยปฏิบัติอุปโภคอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งสิทธิ เอกสิทธิ ความยกเว้น และความคุ้มกันทั้งปวง ที่ให้แก่พนักงานซึ่งมีฐานะและตำแหน่งของเขาตามหลักแห่งกฎหมายและขนบประเพณีระหว่าง ประเทศ อันเป็นที่รับรองกันทั่วไป

ข้อ 5

คนชาติแห่งอัครราชทูตผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายจะได้รับอนุญาตภายในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเงื่อนไขแห่งการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน ให้อุปโภคสิทธิที่จะได้มา ครอบครอง และจำหน่าย สัมหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ ที่จะเดินทาง มีถิ่นที่อยู่ และประกอบการค้า อุตสาหกรรมและ การแสวงหาชีพอื่นใดในทางสันติและชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญกฎหมาย และข้อบังคับ ซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งได้ประกาศใช้แล้ว หรือจะได้ประกาศใช้ต่อไป ในเรื่องระเบียบวิธีการ ต่างๆ นั้น คนชาติแห่งอัครราชทูตแต่ละฝ่ายจะได้รับผลปฏิบัติอย่างเดียวกับที่ให้แก่คนชาติของอีกฝ่าย หนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มครองและความมั่นคงสำหรับตัวตน และทรัพย์สินของตน และในส่วน ที่เกี่ยวกับการดำเนินการในทางศาล ทางการปกครอง และทางกฎหมายอื่นใดด้วย

ข้อ 6

อัครภาคีผู้ทำสัญญาตกลงจะกระทำสนธิสัญญาเกี่ยวกับการพาณิชย์ และการเดินเรือ สิทธิ และเอกสิทธิของกงสุล และการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อกันโดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้

ข้อ 7

สนธิสัญญานี้จะต้องได้รับสัตยาบันจากภาคีผู้ทำสัญญาตามระเบียบวิธีการแห่งรัฐธรรมนูญของแต่ละฝ่าย และจะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่การแลกเปลี่ยนสัตยาบัน ซึ่งจะได้กระทำ ณ กรุงวอชิงตัน และหลังจากนั้นจะคงใช้บังคับอยู่ต่อไป นอกจากและจนกว่าจะได้เลิกไปโดยการบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าเป็นเวลาหนึ่งปี

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มของอัครภาคีผู้ทำสัญญาได้ลงนามและประทับตราสนธิสัญญานี้ไว้เป็นสำคัญ

ทำคู่กันเป็นสองฉบับ ณ กรุงวอชิงตัน วันที่สิบสี่ เดือนที่หก พุทธศักราชสองพันสี่ร้อยเก้าสิบสอง ตรงกับวันที่สิบสี่มิถุนายน คริสต์ศักราชหนึ่งพันเก้าร้อยสี่สิบเก้า และปีที่สามแห่งเอกราชของฟิลิปปินส์

(ประทับตรา) ฝ่ายราชอาณาจักรไทย
วรรณไวทยาการ

(ประทับตรา) ฝ่ายสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
เจ.एम. เอลิซัลเด

ที่มา: กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. (2519). สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เล่ม 6 พ.ศ. 2485-2500. หน้า 130-133.

ภาคผนวก ข

ประกาศ ใช้สนธิสัญญาทางไมตรี ระหว่าง ราชอาณาจักรไทย กับ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

โดยที่สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ซึ่งได้ลงนามกัน ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พุทธศักราช 2492 มีบทในข้อ 7 ว่า จะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่การแลกเปลี่ยนสัตยาบัน

โดยที่สัตยาบันของทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนกัน ณ กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2493

ฉะนั้น สนธิสัญญานี้จึงเป็นอันใช้บังคับแก่ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2493 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน พุทธศักราช 2493 เป็นปีที่ห้าในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ที่มา: กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. (2519). สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เล่ม 6 พ.ศ. 2485-2500. หน้า 130.

ภาคผนวก ค

(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(ปฏิญญากรุงเทพฯ)

วันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967, กรุงเทพฯ

รัฐมนตรีฝ่ายการเมือง/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฟิลิปปินส์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย

ระลึกว่า มีผลประโยชน์และมีปัญหาร่วมกันอยู่ในบรรดาประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเชื่อมั่นว่ามีความจำเป็นที่จะกระชับเกลียวสัมพันธ์ของความเป็นปึกแผ่นและความร่วมมือภูมิภาคให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ปรารถนาที่จะก่อตั้งรากฐานอันมั่นคง เพื่อกระทำการร่วมกันในอันที่จะส่งเสริมความร่วมมือภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเสมอภาคและร่วมมือร่วมใจ และโดยประการนั้นก็จะช่วยให้มีสันติภาพ ความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค

ตระหนักว่า ในโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันยิ่งขึ้นนี้ อุดมการณ์อันพึงเทิดทูนเพื่อสันติภาพ เสรีภาพความยุติธรรมทางสังคม และความผาสุกในทางเศรษฐกิจจะบรรลุผลอย่างดียิ่งได้ ก็โดยการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ความเป็นเพื่อนบ้านที่ดี และความร่วมมืออย่างจริงจังในบรรดาประเทศในภูมิภาค ซึ่งมีสายสัมพันธ์ในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมต่อกันอยู่แล้ว

พิจารณา เห็นว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความรับผิดชอบร่วมกันในอันดับแรก ที่จะสร้างเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับภูมิภาคให้มั่นคง และจัดประกันการพัฒนาประเทศ ดำเนินไปโดยสันติและก้าวหน้า และเห็นว่า ประเทศเหล่านี้มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะให้เสถียรภาพและความมั่นคงของตนพ้นจากการแทรกแซงจากภายนอก ไม่ว่าในรูปหรือลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งลักษณะความเป็นชาติของแต่ละประเทศตามอุดมการณ์และความมุ่งปรารถนาของประชาชนของตน

ยืนยันว่า ฐานทัพต่างชาติทั้งมวลมีอยู่เป็นการชั่วคราว และคงอยู่ได้ก็ด้วยความเห็นพ้องที่แสดงออกโดยชัดแจ้งของประเทศที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และมีได้มุ่งหมายที่จะให้ใช้โดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อบ่อนทำลายเอกราชของชาติและอิสรภาพของรัฐในอาณาบริเวณนั้น หรือทำให้กระบวนการพัฒนาประเทศต้องเสื่อมเสียผันแปรไป

จึงประกาศ ณ ที่นี้ว่า

ประการที่หนึ่ง ให้ก่อตั้งสมาคมสำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาคระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรียกว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

ประการที่สอง จุดหมายและความมุ่งประสงค์ของสมาคม คือ

1. เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการพัฒนาทางวัฒนธรรมในภูมิภาค โดยความเพียรพยายามร่วมกัน ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเสมอภาคและความร่วมมือร่วมใจ ทั้งนี้เพื่อเสริมรากฐานสำหรับประชาชน ที่มีความรุ่งเรืองและสันติสุขแห่งประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยเคารพอย่างแน่วแน่ในความยุติธรรมและหลักแห่งนิติธรรม ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคและยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

3. ส่งเสริมให้มีความร่วมมืออย่างจริงจัง และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

4. จัดให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการอำนวยความสะดวก การฝึกอบรม และวิจัยทางด้านการศึกษา วิชาชีพ วิชาการและการบริหาร

5. ร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อการใช้ประโยชน์มากขึ้นในการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การขยายการค้า รวมทั้งการศึกษาปัญหาในเรื่องการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาคภัณฑ์ การปรับปรุงบริการความสะดวกเกี่ยวกับการขนส่งและคมนาคม และการยกระดับการครองชีพของประชาชนของตน

6. ส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. ชำรงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค ที่มีความมุ่งหมายและความมุ่งประสงค์คล้ายคลึงกัน และที่จะแสวงหาเส้นทางทั้งหลายเพื่อให้มีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดขึ้นระหว่างกัน

ประการที่สาม เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามจุดหมายและความมุ่งประสงค์ดังกล่าว จึงได้จัดตั้งกลไกต่อไปนี้

(ก) การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งจะหมุนเวียนกันไป และเรียกว่า การประชุมรัฐมนตรีสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาจมีขึ้นตามความจำเป็น

(ข) คณะกรรมการประจำ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศเจ้าภาพ หรือผู้แทนเป็นประธาน และมีสมาชิกประกอบด้วยเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกอื่นที่ประจำอยู่ในประเทศนั้นเป็นผู้ดำเนินการของสมาคม ในระยะเวลาระหว่างการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่ละครั้ง

(ค) คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และคณะกรรมการถาวรประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ในแต่ละเรื่อง

(ง) สำนักเลขาธิการแห่งชาติในแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อดำเนินงานของสมาคมในนามของประเทศนั้น และเพื่อให้บริการแก่การประชุมประจำปี หรือการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ คณะกรรมการประจำ และคณะกรรมการอื่นๆ ซึ่งอาจจัดตั้งขึ้นภายหลัง

ประการที่สี่ สมาคมจะเปิดให้รัฐทั้งมวลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งยอมรับ
จุดหมายหลักการ และความมุ่งประสงค์ดังกล่าวเข้าร่วมด้วย

ประการที่ห้า สมาคมเป็นสัญลักษณ์ของความตั้งใจร่วมกันของประชาชาติในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ในอันที่จะสมานความสัมพันธ์ฉันมิตรและความร่วมมือกัน และจะเพียรพยายาม
ร่วมกัน และเสียสละ เพื่อให้ประชาชนของตนและอนุชนได้รับประสาทพรแห่งสันติภาพ เสรีภาพ
และความเจริญรุ่งเรือง

ทำขึ้น ณ กรุงเพทฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967

อินโดนีเซีย	(ลงนาม)	อาดัม มาลิก
		รัฐมนตรีฝ่ายการเมือง/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

มาเลเซีย	(ลงนาม)	ดุน อับดุล ราซัค
		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

ฟิลิปปินส์	(ลงนาม)	นาร์ซิสโซ รามอส
		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

สิงคโปร์	(ลงนาม)	เอส. ราซาร์ตัม
		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ไทย	(ลงนาม)	ถนัด คอมันตร์
		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ. (2521). เอกสารอาเซียน. หน้า 1-2.

ภาคผนวก ง

ปฏิญญาความสมานฉันท์แห่งอาเซียน ที่ บาหลี วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2519

ความผูกพันที่มีอยู่ร่วมกันในระหว่างบรรดาประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย นายกรัฐมนตรีแห่งมาเลเซีย ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ และนายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย

ยืนยัน ถึงพันธกรณีของตนต่อปฏิญญาแห่งเมืองบันดุง กรุงเทพฯ และกรุงกัวลาลัมเปอร์ และกฎบัตรสหประชาชาติ

เพื่อยรพยายาม ที่จะส่งเสริมสันติภาพ ความก้าวหน้า ความไพบูลย์ และสวัสดิภาพของประชาชนในประเทศสมาชิก

รับรอง ที่จะให้ความสำเร็จของอาเซียนมั่นคงขึ้น และขยายความร่วมมือของอาเซียนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง

จึงขอประกาศว่า

ความร่วมมือของอาเซียนนอกจากประการอื่นๆ แล้ว จะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการแสวงหาเสถียรภาพทางการเมืองดังต่อไปนี้

1. เสถียรภาพของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ และภูมิภาคอาเซียนมีส่วนช่วยเหลือสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศอย่างสำคัญ ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศมุ่งมั่นที่จะขจัดภัยที่คุกคามเสถียรภาพของตนเพื่อเสริมสร้างพลังอันเข้มแข็งของแต่ละประเทศและของอาเซียน

2. ประเทศสมาชิก โดยเอกเทศหรือโดยการร่วมมือกัน จะดำเนินการอย่างแข็งขันเพื่อสร้างเขตสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลางโดยเร็ว

3. การขจัดความยากจน ความหิวกระหาย โรคภัยไข้เจ็บ และการไม่รู้หนังสือเป็นความกังวลเบื้องต้นของประเทศสมาชิก ด้วยเหตุนี้ ประเทศสมาชิกจะเพิ่มความร่วมมือในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นหนักไปในด้านการส่งเสริมความยุติธรรมของสังคมและการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ของประชาชน

4. ความหายนะโดยธรรมชาติ และความหายนะอย่างใหญ่หลวงอื่น เป็นการถ่วงความรวดเร็วในการพัฒนาประเทศสมาชิก ประเทศสมาชิกจะให้ความช่วยเหลือเพื่อปลดปล่อยทุกข์ของ ประเทศสมาชิกอื่นตามสมรรถนะความสามารถของตน

5. สำหรับแผนการพัฒนาชาติและภูมิภาค ประเทศสมาชิกจะดำเนินการร่วมกันในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในอาเซียนอย่างเต็มที่ เพื่อแผ่ขยายการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจในประเทศสมาชิก

6. ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน ประเทศสมาชิกจะพึงเฉพาะกรรมวิธีโดยสันติเพื่อระงับความขัดแย้งภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. ประเทศสมาชิกจะพยายามโดยเอกเทศ และโดยการร่วมมือกันสร้างภาวะที่จะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือโดยสันติระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนมูลฐานแห่งการเคารพซึ่งกันและกัน และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน

8. ประเทศสมาชิกจะร่วมกันพัฒนาอย่างแข็งขันเพื่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีเอกลักษณ์ในภูมิภาคและจะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้ประชาคมอาเซียนแข็งแกร่งได้รับการนับถือจากทุกฝ่าย และเคารพทุกประเทศบนมูลฐานแห่งความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน และตามหลักการแห่งการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ความเสมอภาคกันในอธิปไตยและการไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่น

และรับว่า

แผนการดำเนินงานต่อไปนี้เป็นกรอบงานสำหรับความร่วมมือของอาเซียน

ก. การเมือง

1. การประชุมหัวหน้าคณะรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนตามความจำเป็นและเมื่อมีความจำเป็น

2. การลงนามสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3. การระงับกรณีพิพาทภายในภูมิภาคโดยสันติวิธีโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. การพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินการขั้นต้นเพื่อรับรองและเคารพเขตสันติภาพเสรีภาพ และความเป็นกลางในเมื่อเป็นไปได้

5. การปรับปรุงกลไกของอาเซียนเพื่อกระชับความร่วมมือกันในการเมือง

6. การศึกษาวิธีการพัฒนาความร่วมมือเกี่ยวกับการศาล รวมทั้งการที่จะจัดทำสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของอาเซียน

7. การเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองโดยส่งเสริมความสมานฉันท์ในทัศนะ การประสานท่าที และการกระทำร่วมกันหากเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับ

ข. เศรษฐกิจ

1. การร่วมมือทางด้านผลิตภัณฑ์ขั้นมูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารและพลังงาน

ก) ประเทศสมาชิกจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจะเสนอให้กับประเทศสมาชิกตามความต้องการแต่ละประเทศก่อน ในขณะที่มีวิกฤตการณ์ และจะมีสิทธิได้รับสินค้าออกประเภทผลิตภัณฑ์ขั้นมูลฐานก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารและพลังงาน

ข) ประเทศสมาชิกจะเพิ่มความร่วมมือในการผลิต ผลิตภัณฑ์ขั้นมูลฐานด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารและพลังงานในแต่ละประเทศสมาชิกของภูมิภาค

2. ความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรม

ก) ประเทศสมาชิกจะร่วมมือกันสร้างโรงงานอุตสาหกรรมอาเซียนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นในภูมิภาคอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้

ข) โครงการซึ่งใช้วัตถุดิบได้ในประเทศสมาชิก เพื่อช่วยเพิ่มการผลิตอาหาร เพิ่มหรือสงวนการหาเงินตราต่างประเทศ และก่อให้เกิดอาชีพการงาน จะได้รับสิทธิก่อน

3. ความร่วมมือทางการค้า

ก) ประเทศสมาชิกจะร่วมมือกันในการค้าเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์และการค้าใหม่ ๆ กับเพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางการค้าของสมาชิกแต่ละประเทศ และระหว่างบรรดาประเทศอาเซียน ที่นำไปสู่การพัฒนาอื่น ๆ กับเพื่อป้องกันและเพื่อเพิ่มเงินตราต่างประเทศและทุนสำรอง

ข) ประเทศสมาชิกจะมุ่งทำแผนการค้าแบบให้สิทธิพิเศษในระยะยาวบนมูลฐานซึ่งถือว่าสมควรไม่ว่าในเวลาใด โดยการเจรจาภายใต้การเห็นชอบโดยเอกฉันท์ของประเทศสมาชิก

ค) การขยายการค้าในระหว่างบรรดาประเทศภาคีจะสะดวกขึ้น โดยการร่วมมือในผลิตภัณฑ์มูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอาหารและพลังงาน กับความร่วมมือในโครงการทางอุตสาหกรรมของอาเซียน

ง) ประเทศสมาชิกจะเร่งรัดความพยายามร่วมกันที่จะหาตลาดนอกอาเซียนสำหรับวัตถุดิบและผลผลิตสำเร็จรูป โดยการกำจัดอุปสรรคการค้าทั้งหมดในประเทศเหล่านั้น กับการพัฒนาการใช้ผลผลิตเหล่านั้นในทางใหม่ ๆ และโดยการใช้วิธีการ และการดำเนินการร่วมกัน ในการติดต่อกับกลุ่มภูมิภาค และมหาอำนาจในทางเศรษฐกิจแต่ละประเทศ

จ) ความพยายามเช่นนั้นจะนำไปสู่ความร่วมมือในด้านเทคโนโลยีและกรรมวิธีในการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตที่ส่งเป็นสินค้าออกรวมทั้งพัฒนาผลผลิตใหม่ ๆ สำหรับส่งไปจำหน่ายต่างประเทศหลาย ๆ ชนิดด้วย

4. วิธีการร่วมกันในปัญหาผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศและปัญหาเศรษฐกิจอื่น ๆ ของโลก

ก) หลักการความร่วมมือทางการค้าของอาเซียนจะปรากฏบนมูลฐานแรกในการใช้วิธีการร่วมกันเพื่อหาทางแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศและปัญหาเศรษฐกิจอื่น ๆ ของโลกด้วย อาทิเช่น การปฏิรูประบบการค้าระหว่างประเทศ และระบบเงินตราระหว่างประเทศ และการถ่ายเททรัพยากรที่แท้จริงในสหประชาชาติและสภานานาชาติอื่น ๆ เพื่อช่วยสร้างแบบแผนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่

ข) ประเทศสมาชิกจะให้ความสนใจลำดับแรกกับการสร้างเสถียรภาพและการเพิ่มรายได้สินค้าออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ประเทศสมาชิกเป็นผู้ผลิตและส่งไปจำหน่าย

5. กลไกในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

จะจัดให้มีการประชุมในระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องทางเศรษฐกิจอย่างสม่ำเสมอหรือตามความจำเป็นเพื่อ

ก) จัดทำข้อเสนอแนะให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกพิจารณาหาทางกระชับความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน

ข) ทบทวนการประสานงานและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการและโครงการทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่ได้ตกลงกันไว้

ค) แลกเปลี่ยนทัศนะและปรึกษาหารือกันในเรื่องแผนและนโยบายพัฒนาแห่งชาติเพื่อประสานการพัฒนาในภูมิภาค และ

ง) ทำหน้าที่อื่นๆ ตามที่รัฐบาลของประเทศสมาชิกตกลงกันไว้

ค. สังคม

1. ส่งเสริมความร่วมมือในด้านการพัฒนาสังคม โดยเน้นถึงความอยู่ดีกินดีของกลุ่มชนที่มีรายได้น้อย และพลเมืองในชนบทด้วยการขยายโอกาสให้คนเหล่านี้มีงานที่มีประสิทธิภาพในจำนวนที่มากเพียงพอ

2. ส่งเสริมให้กลุ่มชนของอาเซียนจากทุกส่วนและทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงและเยาวชนมีส่วนร่วมในความพยายามพัฒนา

3. ทวีตและขยายความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อเผชิญกับปัญหาพลเมืองเพิ่มในแถบอาเซียน และร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศที่เหมาะสมเพื่อวางแผนใหม่ๆ ในที่ซึ่งเป็นไปได้

4. ทวีความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนหน่วยองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดในทางที่ผิดกับการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย

ง. วัฒนธรรมและข่าวสาร

1. นำเอาการศึกษาเกี่ยวกับสมาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกและภาษาประจำชาติของประเทศสมาชิกเข้าไปในหลักสูตรโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน

2. สนับสนุนนักการศึกษา นักเขียน จิตรกร และผู้แทนสื่อมวลชนให้สามารถแสดงบทบาทอย่างแข็งขันในการสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกในการมีเอกลักษณ์และมิตรภาพในภูมิภาค

3. ส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเพิ่มเติมความร่วมมือระหว่างบรรดาสถาบันแห่งชาติ

จ. ความมั่นคง

การดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่องความมั่นคงบนมูลฐานที่มีใช้อาเซียน ตามความต้องการและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก

ฉ. การปรับปรุงกลไกของอาเซียน

1. ลงนามความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการอาเซียน
2. ทบทวนโครงสร้างของสมาคมอาเซียนเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ
3. ศึกษาความปรารถนาของโครงสร้างธรรมนูญฉบับใหม่ของอาเซียน

ทำ ณ เมืองเดนปาร์ซา ปาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย วันที่ 24 เดือนกุมภาพันธ์ ปีหนึ่ง
พันเก้าร้อยเจ็ดสิบหก

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

.....

(ประธานาธิบดี ซูฮาร์โต)

สำหรับรัฐบาลแห่งมาเลเซีย

.....

(นายกรัฐมนตรี ดาตุค ฮุสเซน ออน)

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

.....

(ประธานาธิบดี เฟอร์ดินัน อี. มากอส)

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์

.....

(นายกรัฐมนตรี ลี กวน ยู)

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

.....

(นายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช)

ที่มา: กรมาอาเซียน. (2539). ปฏิญญาความสมานฉันท์แห่งอาเซียน. ใน ประมวลเอกสารอาเซียน.
หน้า 2-4.

ภาคผนวก จ

ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย

โดยระลึกถึง ปฏิญญาความสมานฉันท์แห่งอาเซียนซึ่งได้ลงนาม ณ กรุงบาหลี อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 ซึ่งกำหนดไว้ว่า บรรดารัฐสมาชิกจะร่วมมือกันในการกำหนดการพัฒนาแห่งชาติและแห่งภูมิภาคโดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในภูมิภาคอาเซียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อขยายซึ่งความอนุเคราะห์แก่กันและกันในทางเศรษฐกิจของตนตามลำดับ

โดยย้ำว่า ข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างรัฐสมาชิกอาเซียนจะเป็นเสมือนเครื่องกระตุ้นการสร้างพลังความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจแห่งชาติและแห่งอาเซียน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของรัฐสมาชิก โดยการขยายการลงทุนและภาวการณ์ผลิตการค้า และการได้เงินตราต่างประเทศ

โดยรับทราบว่า ประชาคมระหว่างประเทศได้รับรองอย่างเต็มภาคภูมิในความสำเร็จของการส่งเสริมการให้สิทธิพิเศษในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ในระดับระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับอนุภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามมติของสมัชชาสหประชาชาติซึ่งกำหนดยุทธวิธีพัฒนาการระหว่างประเทศสำหรับทศวรรษพัฒนาที่ 2 แห่งสหประชาชาติ กับปฏิญญาว่าด้วยการสถาปนาระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และกำหนดการปฏิบัติสำหรับการสถาปนาระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปฏิญญาว่าด้วยการขยายการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการรวมกลุ่มส่วนภูมิภาคในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งเกิดขึ้นจากที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและพัฒนาครั้งที่ 2 กับข้อมติที่ 92 ของที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและพัฒนาครั้งที่ 4 ตลอดจนความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า เฉพาะภาคที่ 4 และข้อวินิจฉัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยรับทราบต่อไปอีกว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาได้ตัดสินใจที่จะส่งเสริมการให้สิทธิพิเศษในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนา และระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนาในทางให้ความอนุเคราะห์แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นกัน

จึงได้ตกลงกันที่จะสถาปนากฎการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติดังต่อไปนี้

หมวด 1

บทบัญญัติทั่วไป

ข้อ 1

1. รัฐบาลแห่งประเทศสมาชิกอาเซียนตามลำดับ ซึ่งความตกลงนี้เป็นที่ยอมรับในนามของตน ต่อไปจะเรียกว่า “รัฐผู้ทำสัญญา” ได้ตกลงขยายให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่กันและกัน ตามบทบัญญัติแห่งความตกลงนี้ กับตามกฎหมายเกณฑ์ ข้อบังคับและข้อวินิจฉัยต่างๆ ที่ได้ตกลงกันภายในกรอบแห่งความตกลงนี้

2. รัฐผู้ทำสัญญาตกลงสถาปนาการให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างกัน โดยผ่านการยอมรับกลไกต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อการขยายการค้าแห่งอาเซียน

3. เมื่อความตกลงนี้เริ่มใช้บังคับ การให้สิทธิพิเศษแก่ผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดจากรัฐผู้ทำสัญญาทั้งปวง ตามที่จะได้เห็นชอบระหว่างกันหลังจากการเจรจาตกลงแล้ว จักได้รับการอนุมัติโดยรัฐผู้ทำสัญญา โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งความตกลงนี้และข้อตกลงเพิ่มเติมอื่นๆ และหรือบรรดาสัญญาซื้อขายซึ่งอาจกระทำขึ้นภายในบริบทแห่งการให้สิทธิพิเศษทางการค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เฉพาะอย่างหรือผลิตภัณฑ์เป็นหมวดหมู่

4. รัฐผู้ทำสัญญาเห็นชอบว่า การให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างกันจักได้รับการอนุมัติตามเจตนารมณ์แห่งความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกันของอาเซียน

ข้อ 2

รัฐผู้ทำสัญญาจักร่วมมือ โดยการให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน ในด้านเทคนิคขั้นมูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารและพลังงาน ในการหาตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน ในการขยายการค้าภายในอาเซียน ตลอดจนขยายการใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุดิบที่มีอยู่ในรัฐผู้ทำสัญญา

หมวด 2

กลไกและนิยามของการให้สิทธิพิเศษทางการค้า

ข้อ 3

รัฐผู้ทำสัญญาตกลงยอมรับกลไกต่างๆ สำหรับการให้สิทธิพิเศษทางการค้า ดังต่อไปนี้ สัญญาซื้อขายในปริมาณที่กำหนดในระยะยาว การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการซื้อโดยมีอัตราดอกเบี้ยที่สิทธิพิเศษ การให้สิทธิพิเศษในการจัดซื้อโดยหน่วยงานของรัฐบาล การขยายซึ่งการให้สิทธิพิเศษทางฟักัดอัตรา การปล่อยให้มาตรการที่ไม่เกี่ยวกับฟักัดอัตราเป็นไปโดยเสรีบนมูลฐานแห่งการให้สิทธิพิเศษ และมาตรการอื่นๆ

ข้อ 4

การให้สิทธิพิเศษทางการค้าจกใช้บังคับแก่ภาคภัณฑ์ขั้นมูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวและน้ำมันดิบ แก่ผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน ผลิตภัณฑ์เพื่อการขยายการค้าในอาเซียน และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่เป็นผลประโยชน์แก่รัฐผู้ทำสัญญา

ข้อ 5

สัญญาซื้อขายในปริมาณที่กำหนดในระยะยาว จกใช้บังคับแก่ผลิตภัณฑ์ที่เลือกสรรแล้ว ภายใต้ข้อตกลงเฉพาะที่ได้เจรจากันระหว่างรัฐผู้ทำสัญญาหรือตัวแทนที่แต่งตั้งขึ้นสัญญาซื้อขายในระยะยาวจักเป็นไปสำหรับระยะเวลา 3 ปี หรือ 5 ปี ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์และปริมาณที่จะตกลงกันในการตรวจสอบประจำปีที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม บทบัญญัตินี้ไม่กีดกันสัญญาซื้อขายที่มีระยะเวลาน้อยกว่า 3 ปี ตามที่อาจจะตกลงกันโดยรัฐผู้ทำสัญญา

ข้อ 6

การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการซื้อโดยมีอัตราดอกเบี้ยที่ให้สิทธิพิเศษจกใช้บังคับแก่ผู้ส่งสินค้าออกหรือผู้ส่งสินค้าเข้าจากรัฐผู้ทำสัญญา ในผลิตภัณฑ์ที่เลือกสรรแล้วซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่บ้านในอาเซียน ภายในข่ายแห่งการใช้สิทธิพิเศษทางการค้า

ข้อ 7

1. แจ้งความประกวดราคาล่วงหน้าสำหรับการประกวดราคาระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อโดยหน่วยงานของรัฐบาล พึ่งส่งไปยังสำนักผู้แทนของประเทศผู้ทำสัญญาในเมืองหลวงของประเทศสมาชิกอาเซียนตามกรณี

2. ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งอาจจะกำหนดขึ้นในข้อตกลงเพิ่มเติมว่าด้วยการจัดซื้อของรัฐบาลและแห่งกฎเกณฑ์เรื่องถิ่นกำเนิดสินค้าที่จะวินิจฉัยต่อไป รัฐผู้ทำสัญญาจักประสาทให้แก่กันและกันซึ่งการให้สิทธิพิเศษในระดับร้อยละ 2 ½ ซึ่งไม่พึงเกิน 4 หมื่นเหรียญสหรัฐ เป็นมูลค่าของการให้สิทธิพิเศษต่อการประกวดราคาครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงการประกวดราคาจัดซื้อของรัฐบาลสำหรับสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง จากการให้ข้อมูลที่ผู้คุมมัดซึ่งเสนอโดยประเทศสมาชิกอาเซียนกับที่เสนอโดยประเทศที่มีใช้สมาชิกอาเซียนด้วย

3. ระดับการให้สิทธิพิเศษ พึ่งใช้บังคับบนมูลฐานแห่งการประกวดราคาที่ให้ราคาต่ำสุดและเป็นที่ยอมรับได้

ข้อ 8

1. ระดับการให้สิทธิพิเศษทางพิกัตอัตราของอาเซียนที่เป็นผล พึ่งประสาทให้บนมูลฐานแห่งผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งๆ

2. เมื่อได้มีการเจรจาตกลงให้สิทธิพิเศษทางพิกัดอัตราแบบหลายฝ่ายหรือสองฝ่ายแล้ว การให้สิทธิพิเศษที่ได้เห็นชอบกันดังกล่าวพึงขยายไปยังรัฐผู้ทำสัญญาทั้งปวง บนหลักแห่งชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งของอาเซียน เว้นแต่เมื่อมีการประสาทการปฏิบัติพิเศษ ให้แก่ผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน

3. ในการเจรจาตกลงเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษทางพิกัดอัตรา การพิจารณาให้สิทธิพิเศษที่สมดุลพึงคำนึงถึงความเป็นไปได้ของการใช้กลไกอื่นๆ แห่งการให้สิทธิพิเศษทางการค้าด้วย

4. ระดับการให้สิทธิพิเศษทางพิกัดอัตราของอาเซียนที่เป็นผลแก่ผลิตภัณฑ์ที่เลือกสรรแล้ว พึงคำนึงถึงระดับพิกัดอัตราที่เป็นอยู่ในรัฐผู้ทำสัญญาตามลำดับด้วย

ข้อ 9

โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อบทบัญญัติในข้อ 5,6,7 และ 8 รัฐผู้ทำสัญญาอาจวินิจฉัยในเรื่องการให้สิทธิพิเศษอื่นๆ ตามที่อาจจะตกลงซึ่งกันและกันต่อไป

หมวด 3

การปฏิบัติที่ให้สิทธิพิเศษ สำหรับผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียนและ การช่วยเหลือทางอุตสาหกรรมแก่กันและกัน

ข้อ 10

1. แม้จะมีบทบัญญัติของข้อ 5,6,7,8,9 และ 15 แห่งความตกลงนี้อยู่ รัฐสมาชิกจักสถาปนาการให้สิทธิพิเศษทางการค้าเป็นการเฉพาะแก่ผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน ซึ่งจะกำหนดขึ้นตามข้อตกลงเพิ่มเติม ข้อตกลงเพิ่มเติมเช่นนั้นจะรวมถึงบทบัญญัติที่ว่า การให้สิทธิพิเศษทางการค้าจักขยายเป็นการเฉพาะไปยังผลิตภัณฑ์ตามโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียนภายในกรอบแห่งเวลาที่ได้ตกลงกัน และอยู่ภายใต้เงื่อนไขอื่นๆ เช่นนั้น เท่าที่อาจกำหนดขึ้นในข้อตกลงเพิ่มเติม

2. ผลิตภัณฑ์ตามโครงการช่วยเหลือทางอุตสาหกรรมแก่กันและกันของอาเซียนจักอยู่ในข่ายแห่งการให้สิทธิพิเศษทางการค้าเว้นไว้แต่ว่าแผนการหรือโครงการช่วยเหลือทางอุตสาหกรรมแก่กันและกันที่เป็นเอกเทศเหล่านี้อยู่ภายในแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้มีอำนาจของรัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนแล้ว และแผนการหรือโครงการเฉพาะต่างๆ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการว่าด้วยอุตสาหกรรม แร่ธาตุและพลังงานแล้ว

หมวด 4

การดูแลรักษาการให้สิทธิพิเศษ

ข้อ 11

รัฐผู้ทำสัญญาจักไม่ลดลงหรือเลิกการให้สิทธิพิเศษใดๆ ตามที่ได้ตกลงกันแล้ว โดยการบังคับใช้ภาระหรือมาตรการใหม่ๆ ซึ่งจำกัดการค้า ยกเว้นกรณีต่างๆ ที่กำหนดไว้ในความตกลงนี้

หมวด 5

มาตรการฉุกเฉิน

ข้อ 12

1. โดยผลแห่งการอนุวัติความตกลงนี้ถ้าการสั่งเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์เฉพาะชนิดหนึ่งที่อยู่ในข่ายการให้สิทธิพิเศษทางการค้า เพิ่มปริมาณในทางที่จะทำความเสียหายหรือคุกคามว่าจะทำความเสียหายแก่วงการซึ่งทำผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในรัฐผู้ทำสัญญาที่สั่งเข้าแล้ว รัฐผู้ทำสัญญาที่สั่งเข้าอาจดลสิทธิพิเศษต่างๆ ที่อยู่ในความตกลงนี้ เป็นการชั่วคราวและโดยไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ

2. โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อพันธะระหว่างประเทศที่มีอยู่ รัฐผู้ทำสัญญารัฐหนึ่งซึ่งเห็นว่าจำเป็นที่จะตั้งขึ้นหรือขยายข้อจำกัดทางปริมาณ หรือมาตรการอื่นๆ อันจำกัดการส่งสินค้าเข้า โดยมีเหตุผลเพื่อป้องกันเป็นการล่วงหน้าต่อการคุกคาม หรือเพื่อยุติการลดลงอย่างร้ายแรงของเงินทุนสำรองของตน หรือเพื่อจำกัดการส่งสินค้าออกเนื่องจากการลดลงอย่างร้ายแรงของอุปทานจกพยายามดำเนินการเช่นนั้นในลักษณะที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณค่าของการให้สิทธิพิเศษที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว

3. อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการใช้มาตรการฉุกเฉินตามข้อนี้ จะต้องแจ้งต่อคณะกรรมการที่อ้างถึงในข้อ 13 ถึงการกระทำเช่นนั้นโดยทันที และการกระทำดังกล่าวอาจอยู่ในบังคับแห่งการปรึกษาหารือกันตามที่กำหนดไว้ในข้อ 14

หมวด 6

ข้อตกลงเกี่ยวกับสถาบัน

คณะกรรมการว่าด้วยการค้าและการท่องเที่ยวของอาเซียน (ต่อไปจะเรียกว่าคณะกรรมการ) ได้รับคำสั่งและมีอำนาจโดยนัยนี้ให้ดำเนินการเจรจาทางการค้าภายในกรอบแห่งความตกลงนี้ ตลอดจนตรวจสอบและดูแลการอนุวัติความตกลงในส่วนที่เกี่ยวกับทุกเรื่องที่มาจากการอนุวัติความตกลง ข้อวินิจฉัยทั้งปวงของคณะกรรมการจักมีขึ้นโดยการตกลงเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ สำนักเลขาธิการแห่งอาเซียนจักช่วยดูแลการอนุวัติความตกลงนี้ตามข้อ III 2.8 แห่งความตกลงว่าด้วยการสถาปนาสำนักเลขาธิการแห่งอาเซียน

หมวด 7

การปรึกษาหารือ

ข้อ 14

1. รัฐผู้ทำสัญญาแต่ละรัฐจักประสาทให้ซึ่งโอกาสให้มีการปรึกษาหารือกันที่เหมาะสมในเมื่อรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐส่งผู้แทนมาเจรจาในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ความตกลงนี้ โดยการขอร้องของรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐ คณะกรรมการอาจทำการปรึกษาหารือกับรัฐผู้ทำสัญญาอื่นใดรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐ ไม่ว่าเกี่ยวกับเรื่องใดซึ่งไม่อาจหาทางแก้ไขที่น่าพอใจได้ในการปรึกษาหารือครั้งก่อนๆ แล้ว

2. ถ้าหากรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่งจะพิจารณาเห็นว่า รัฐผู้ทำสัญญาอื่นใดไม่ได้ปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงนี้ ซึ่งทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ตนสูญเสียหรือได้รับความเสียหายเพื่อที่จะหาทางแก้ไขที่น่าพอใจ รัฐผู้ทำสัญญาที่ถูกกระทบกระเทือนอาจส่งผู้แทนหรือข้อเสนอต่อรัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่งที่เกี่ยวข้องซึ่งเมื่อได้รับการติดต่อดังกล่าว จักให้การพิจารณาแก้ไขข้อเสนอนั้นๆ

3. ถ้าหากยังไม่มีทางแก้ไขปัญหาย่างเป็นที่พอใจระหว่างรัฐผู้ทำสัญญาที่เกี่ยวข้องภายใน 60 วันจากวันที่ได้ส่งผู้แทนหรือคำร้องให้มีการปรึกษาหารือ ปัญหาอาจถูกส่งไปยังคณะกรรมการซึ่งจะปรึกษาหารือกับรัฐผู้ทำสัญญาที่เกี่ยวข้องและหาทางแก้ไขอันเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่สถานการณ์ร้ายแรงถึงขนาด รัฐผู้ทำสัญญาอีกรัฐหนึ่งอาจงดการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐผู้ทำสัญญาที่เกี่ยวข้องรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะบรรลุถึงการแก้ไขปัญหาน่าพอใจซึ่งกันและกัน รัฐผู้ทำสัญญาที่งดการให้สิทธิพิเศษจักแจ้งให้รัฐผู้ทำสัญญาอื่นๆ ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 30 วันก่อนที่จะดำเนินการเช่นนั้น

หมวด 8

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้า

ข้อ 15

ผลิตภัณฑ์ตามที่ระบุไว้ในข้อ 4 แห่งความตกลงนี้ จักอยู่ในข่ายแห่งการปฏิบัติที่ให้สิทธิพิเศษ ถ้าหากว่าไม่ขัดกับกฎเกณฑ์เกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้า ตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวกที่ 1 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของความตกลงนี้

หมวด 9

ข้อยกเว้นทั่วไป

ข้อ 16

ไม่มีความใดในความตกลงนี้ที่จะกีดกันรัฐผู้ทำสัญญา จากการดำเนินการและการรับมาตรการที่ตนพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อการป้องกันความมั่นคงแห่งชาติ การป้องกันศีลธรรมอันดีของประชาชน การป้องกันชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์และพืช ตลอดจนการป้องกันวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลป ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

หมวด 10

บทบัญญัติเบ็ดเตล็ดและสุดท้าย

ข้อ 17

1. ความตกลงนี้จักใช้บังคับในวันที่สามสิบหลังจากที่มีการมอบสัตยาบันสารฉบับที่ 5 แล้ว
2. ความตกลงนี้ไม่อาจลงนามโดยมีข้อสงวนด้วยได้ ทั้งไม่อาจยอมรับข้อสงวนต่างๆ ในเวลาสัตยาบัน

3. ทุกข้อแห่งความตกลงนี้อาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขตามวิธีการแก้ไขความตกลงนี้ ซึ่งได้รับการตกลงเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ การแก้ไขทั้งปวงจักมีผลบังคับเมื่อรัฐผู้ทำสัญญาทุกรัฐยอมรับแล้ว

4. ความตกลงนี้จักมอบไว้กับเลขาธิการของสำนักเลขาธิการแห่งอาเซียน ซึ่งจักให้สำเนาที่รับรองแล้ว 1 ชุดแก่รัฐผู้ทำสัญญาแต่ละรัฐทันที

5. รัฐผู้ทำสัญญาแต่ละรัฐจักมอบสัตยาบันสารของตนไว้กับเลขาธิการของสำนักเลขาธิการแห่งอาเซียน ซึ่งจักแจ้งรัฐผู้ทำสัญญาแต่ละรัฐถึงการมอบทันทีเช่นเดียวกัน

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างทำนองนี้ซึ่งได้รับอำนาจจากรัฐบาลของตนตามลำดับ ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้านี้

ทำ ณ เมื่อวันที่

.....เป็นฉบับเดียวเป็นภาษาอังกฤษ

ได้ลงนามย่อเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1977

ฝ่ายรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ฝ่ายรัฐบาลแห่งมาเลเซีย

ฝ่ายรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ฝ่ายรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์

ฝ่ายรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

ที่มา : กรมอาเซียน. (2539). ความตกลงว่าด้วยสิทธิพิเศษทางการค้าอาเซียนเอกสารหมายเลข 2.1. ในประมวลเอกสารอาเซียน. หน้า ไม่ปรากฏเลขหน้า

ภาคผนวก จ

ความตกลงและสนธิสัญญาระหว่างไทย-ฟิลิปปินส์

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
1	ไมตรี พาณิश्य์ และการเดินเรือ	TREATY OF FRIENDSHIP BETWEEN THE KINGDOM OF THAILAND AND THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES	สนธิสัญญาทาง ไมตรีระหว่าง ราชอาณาจักรไทย กับสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์	14 มิถุนายน 2492
2	คมนาคมและ ขนส่ง-การบิน	AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES RELATING TO AIR SERVICES	ความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่ง ราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ว่าด้วย บริการเดินอากาศ ระหว่างอาณาเขต ของแต่ละฝ่าย	27 เมษายน 2496
3	ยกเว้นการ ตรวจลงตรา หนังสือเดินทาง ทูตและราชการ	EXCHANGE ON NOTES CONCERNING THE EXEMPTION OF VISA REQUIREMENTS FOR HOLDERS OF DIPLOMATIC AND OFFICIAL PASSPORTS	หนังสือแลกเปลี่ยน ระหว่างไทยกับ ฟิลิปปินส์ เกี่ยวกับ การยกเว้นการตรวจ ลงตราหนังสือ เดินทาง	31 กรกฎาคม 2505

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
4	ที่ดิน	EXCHANGE OF NOTES FORMING AN AGREEMENT BETWEEN THAILAND AND THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES REGARDING THE PURCHASES OF LAND AND BULIDING TO BE USED AS RESIDENTAL AND OFFICE ACCOMMODATION OF THEIR RESPECTIVE EMBASSIES IN THE TERRITORY OF THE OTHER	หนังสือแลกเปลี่ยนซึ่ง ประกอบเป็นความตกลง ระหว่างไทยกับ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เกี่ยวกับการซื้อที่ดิน และอาคารเพื่อใช้เป็น สำนักงานและที่อยู่ อาศัยสำหรับสถานทูต ของแต่ละประเทศใน อาณาเขตของอีกฝ่าย หนึ่ง	2 พฤษภาคม 2506
5	วัฒนธรรม	CULTURAL AGREEMENT BETWEEN THE ROYAL THAI GOVERNMENT AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES	ความตกลงทาง วัฒนธรรมระหว่าง รัฐบาลไทยกับรัฐบาล สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	22 กรกฎาคม 2518

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
6	คมนาคมและ ขนส่งการบิน	CONFIDENTIAL MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THAILAND AND THE PHILIPPINES CONCERNING THE AGREEMENT RELATING TO AIR SERVICES	บันทึกความเข้าใจ กันระหว่างรัฐบาล ไทยและฟิลิปปินส์ เกี่ยวกับความตกลง ว่าด้วยบริการ เดินอากาศระหว่าง อาณาเขตที่พิน จากนั้นไป	6 เมษายน 2522
7	ความร่วมมือ ทางการเกษตร	AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES ON AGRICULTURAL	ความตกลงระหว่าง ไทย-ฟิลิปปินส์ว่า ด้วยความร่วมมือ ทางการเกษตร	29 สิงหาคม 2522
8	ส่งผู้ร้ายข้าม แดน	TREATY BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES RELATING TO EXTRADITION	สนธิสัญญาระหว่าง รัฐบาลแห่ง ราชอาณาจักรไทย กับสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ว่าด้วย การส่งผู้ร้ายข้าม แดน	16 มีนาคม 2524

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
9	เว้นการเก็บ ภาษีซ้อน	CONVENTION BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION AND THE PREVENTION OF FISCAL EVASION WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME	อนุสัญญาระหว่าง รัฐบาลแห่ง ราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์เพื่อการ เว้นการเก็บภาษี ซ้อน และการ ป้องกันการเลี่ยง การรัษฎากรใน ส่วนที่เกี่ยวกับภาษี เก็บจากเงินได้	14 กรกฎาคม 2525
10	วิทยาศาสตร์ วิชาการ	AGREEMENT ON SCIENTIFIC AND TECHNICAL, CO- OPERATION BETWEEN THE KINGDOM OF THAILAND AND THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES	ความตกลงว่าด้วย ความร่วมมือทาง วิทยาศาสตร์และ วิชาการระหว่าง ไทย-ฟิลิปปินส์	11 เมษายน 2526

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
11	จัดตั้ง คณะกรรมการ ร่วม	AGREEMENT ON THE ESTABLISHMENT OF A JOINT COMMISSION FOR BILATERAL COOPERATION BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES	ความตกลงว่าด้วย การจัดตั้ง คณะกรรมการ ร่วมว่าด้วยความ ร่วมมือ ทวิภาคี ระหว่างรัฐบาลไทย และรัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์	24 สิงหาคม 2536
12	ท่องเที่ยว	AGREEMENT ON COOPERATION ON TOURISM BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES	ความตกลงความ ร่วมมือท่องเที่ยว ระหว่างรัฐบาลไทย และรัฐบาล ฟิลิปปินส์	24 มีนาคม 2536

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
13	คุ้มครองการ ลงทุน	AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES FOR THE FROMOTION AND PROTECTION OF INVERSMENTS		30 กันยายน 2538
14	เกษตร-ป่าไม้	MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES RELATING TO THE PANGASINAN POST HARVEST, HANDLING AND PROCESSING CENTER	บันทึกความเข้าใจ เกี่ยวกับศูนย์เก็บ รักษาและแปรรูป ทางการเกษตร ภายหลังการเก็บ เกี่ยว	31 กันยายน 2538

ลำดับ ที่	เรื่อง	ชื่อ (อังกฤษ)	ชื่อ (ไทย)	วันที่ลงนาม
15	ความร่วมมือ ทางอาญา	AGREEMENT OF COOPERATION BETWEEN GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAILAND AND GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF THE PHILIPPINES ON THE PREVENTION AND FIGHT AGAINST CRIMINAL ACTIVITIES	ความตกลงว่าด้วย ความร่วมมือ ระหว่างรัฐบาลแห่ง ราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ในการ ป้องกันและ ปราบปราม อาชญากรรม	18 ธันวาคม 2541

ที่มา: กรมสนธิสัญญา, กระทรวงการต่างประเทศ

ภาคผนวก ข

ตาราง รายชื่อผู้นำของสหรัฐอเมริกา ไทย และฟิลิปปินส์ตั้งแต่ค.ศ. 1967 – 2003

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย	ฟิลิปปินส์
ลินดอน บี จอห์นสัน (ค.ศ.1963-1969)	จอมพลถนอม กิตติขจร (ค.ศ.1963-1971)	
ริชาร์ด เอ็ม นิกสัน (ค.ศ.1969-1974)	นายสัญญา ธรรมศักดิ์ (ค.ศ.1973-1975)	
เจอร์ราร์ด อาร์ ฟอร์ด (ค.ศ.1974-1977)	พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ (ค.ศ.1975-1976) นายธานินทร์ กรัยวิเชียร (ค.ศ.1976)	เฟอร์ดินาน อี.มาร์กอส (ค.ศ.1965-1986)
จิมมี คาร์เตอร์ (ค.ศ.1977-1981)	พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ (ค.ศ.1977-1980)	
โรนัลด์ เรแกน (ค.ศ.1981-1989)	พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ (ค.ศ.1980-1988) พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ (ค.ศ.1988-1991)	คอรารอน อาคีโน (ค.ศ.1986-1992)
จอร์จ บุช (ค.ศ.1989-1993)	นายอานันท์ ปันยารชุน (ค.ศ.1991-1992) พล.อ.สุจินดา คราประยูร (ค.ศ.1992)	ฟิเดล รามอส (ค.ศ.1992-1998)
วิลเลียม เจ คลินตัน (ค.ศ.1993-2001)	นายชวน หลีกภัย (ค.ศ.1992-1995) นายบรรหาร ศิลปอาชา (ค.ศ.1995-1996) พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ (ค.ศ.1996-1997)	โจเซฟ เอสตราดา (ค.ศ.1998-2000)
จอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ.2001-2005)	นายชวน หลีกภัย (ค.ศ.1997-2001) พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ค.ศ.2001-2006)	กลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย (ค.ศ.2000-ปัจจุบัน)

ที่มา: โยะชิฮิระ คุนิโอะ. (2541). ชาติและการเติบโตทางเศรษฐกิจฟิลิปปินส์และไทย. แปลโดยสุกัญญา นิธิกร. หน้า 455-458.

ภาคผนวก ข

ตาราง การเยือนของผู้แทนระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1972		
12 มิถุนายน	นายพล มานูเอล ที. ยาน (Manuel T. Yan) เอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์	ถือพระราชสาส์นตราตั้งทูต นำเสนอแก่รัฐบาลไทย
1973		
	เศวต โกมลบุตร เอกอัครราชทูตไทย	ถือพระราชสาส์นตราตั้งทูต นำเสนอแก่รัฐบาลฟิลิปปินส์
13 - 21 เมษายน	นายคาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์	ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ สมาคมอาเซียนครั้งที่ 6 ที่พัทยา
18 - 21 กรกฎาคม	พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เชื่อมความสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์
1974		
14 - 19 เมษายน	นายพลอังเดร ซี. มานิปุลา (Andres C. Manipula) นำนักศึกษาการเมืองมากรุงเทพฯ	นักศึกษากองบัญชาการทหาร อากาศฟิลิปปินส์ทัศนศึกษาใน ประเทศไทย
27 มิถุนายน	นายกรด วิเศษสุรการ เอกอัครราชทูต ไทย	ถือพระราชสาส์นตราตั้งทูต นำเสนอแก่รัฐบาลฟิลิปปินส์
13 - 16 สิงหาคม	นายคาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์	เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์
1975		
21 - 24 กรกฎาคม	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ไทย	แถลงการณ์ร่วมกับสมาชิกทั้ง 8 ประเทศ จะยกเลิกองค์การซีโต้
22 กรกฎาคม	ตัวแทนของรัฐบาลไทยเดินทางไปมะนิลา	ทำสัญญาการค้าทาง วัฒนธรรมระหว่างประเทศไทย กับฟิลิปปินส์
23 - 27 พฤศจิกายน	นายกองชาเลซ ชันโตส (Gonzales Santos) นำนักศึกษาการเมืองมากรุงเทพฯ	นักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักรของฟิลิปปินส์ ทัศนศึกษาในประเทศไทย

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1976		
26 มกราคม – 6 กุมภาพันธ์	นายทองหยด จิตตวีระ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะหัวหน้าคณะ ผู้แทนในการประชุมรัฐมนตรี ครั้งที่ 3	การเจรจาเรื่องการค้า
8 - 13 กุมภาพันธ์	นายคาร์ลอส โรมูโล (Carlos P. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศของ ฟิลิปปินส์	เตรียมการสำหรับการประชุมสุด ยอดของอาเซียนในครั้งต่อไป
24 มีนาคม – 2 เมษายน	นาย จีราโด พี. ซีกัท (Gerardo P. Sicat) เลขาธิการของการวางแผนเศรษฐกิจและ เลขาธิการใหญ่ของเนดา (NEDA)	ในฐานะประธานของผู้แทน ฟิลิปปินส์ในการประชุมครั้งที่ 32 ของเอสแคป ที่กรุงเทพฯ เพื่อ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการ วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศกำลังพัฒนา
3 – 7 พฤษภาคม	การเดินทางของฟิลิปปินส์ นายบัส โอเปิล รัฐมนตรีกระทรวงแรงงาน	บรรยายในการสัมมนา เรื่องการ พัฒนาสังคมในประเทศอาเซียน ที่กรุงเทพฯ
17 – 19 พฤษภาคม	นายสมัคร สุนทรเวช ในฐานะหัวหน้า คณะผู้แทนไทยในการประชุมครั้งพิเศษ ของอาเซียน	ปรึกษาหารือและเจรจา เรื่อง แรงงานสัมพันธ์ ที่บาเกียว
24 – 26 มิถุนายน	นายพิชัย รัตตกุล รัฐมนตรีต่างประเทศ ไทย ในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทย	ประชุมประจำปีของอาเซียนครั้งที่ 9 ที่มะนิลา
28 มิถุนายน	นายพล อาร์นูลโฟ ดี. บานเนซ (Arnulfo D. Banez) ในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทน ฟิลิปปินส์	สัมมนาเกี่ยวกับการสืบราชการ ลับ ที่กรุงเทพฯ
4 – 8 ตุลาคม	นายอำนาจ วีระวรรณ ผู้แทนของ ประเทศไทย	ประชุมกองทุนการเงินระหว่าง ประเทศธนาคารโลก ที่มะนิลา
20-22 ธันวาคม	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายอุปดิศร์ ปาจารย์ากร รัฐมนตรีต่างประเทศไทย และคุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ	เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีในด้านต่างๆที่ มะนิลา

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1977		
20 – 22 มกราคม	นายสุธี นาถวรทัต รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์	การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ อาเซียนครั้งที่ 3 ที่มะนิลา
16 – 20 เมษายน	สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาวัฒนา เสด็จฟิลิปปินส์	เสด็จเยือนฟิลิปปินส์เพื่อ ทัศนศึกษา
23 – 30 เมษายน	นายโทรอาดิโอ เกียซอน (Troadic Quiazon) เลขาธิการทางการค้าในฐานะ ประธานคณะผู้แทนฟิลิปปินส์ ที่ กรุงเทพฯ	ประชุมประจำปีครั้งที่ 33 ของ เอสแคป
13 พฤษภาคม	นายเซาว์ สายเชื้อ เอกอัครราชทูตไทย	ถือสาส์นตราตั้งทูตนำเสนอแก่ รัฐบาลฟิลิปปินส์
26 28 พฤษภาคม	นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แห่งฟิลิปปินส์	ทัศนศึกษา ที่กรุงเทพฯ และ พัททยา
21 – 23 กรกฎาคม	นายพลโรมิโอ เอสปิโน (Romeo Espino) และนักศึกษาทหารอากาศแห่ง ฟิลิปปินส์ นำโดยนายพล ปลูเดนซิโอ เรกีส (Prodencio Regis)	เจรจาราชการกองทัพอากาศและ ทัศนศึกษา ที่กรุงเทพฯ
24 – 28 สิงหาคม	คุณนวล หินจึรนนท์ ผู้อำนวยการร่วม หน่วยสืบราชการลับ	สัมมนาเกี่ยวกับการสืบราชการ ลับ
2 – 4 กันยายน	นายจีราโด พี ซีคัท (Gerado P. Secat) เลขาธิการการวางแผนเศรษฐกิจและ เลขาธิการใหญ่ สำนักเศรษฐกิจและ พัฒนาแห่งชาติกับคณะ	การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ของอาเซียนครั้งที่ 5 ที่พัททยา
11 – 14 กันยายน	นายสุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์ อธิบดีกรม แรงงาน	ประชุมเกี่ยวกับแรงงาน ที่ มะนิลา
2 – 4 พฤศจิกายน	นายจีราโด พี. ซีคัท (Gerado P. Sicat) รัฐมนตรีการวางแผนเศรษฐกิจเป็น ตัวแทนรัฐบาล	สัมมนาสถาบันวิจัยส่วนภูมิภาค ภายใต้เอสแคป ที่กรุงเทพฯ

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
6 – 10 ธันวาคม	นาย เจริญ พงศ์พานิช รองผู้บัญชาการ ทหารสูงสุด	ประชุมความร่วมมือด้านทหาร
8 – 9 ธันวาคม	ดร. ก่อ สวัสดิพานิช รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหัวหน้า คณะผู้แทนไทย	ประชุมรัฐมนตรีศึกษาธิการ ของ อาเซียนเป็นครั้งแรก ที่มะนิลา
1978		
25 – 27 มกราคม	นาย เอ. ปิโอ เดอ โรดา (A. Pio de Roda) mujrympk) ผู้แทนฟิลิปปินส์	ประชุมคณะกรรมการอาเซียน เกี่ยวกับการคลังและการ ธนาคาร ที่พัทยา
20 – 23 กุมภาพันธ์	พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีไทย และภรรยา พร้อม คณะ	เจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆ ที่มะนิลา
7 – 17 มีนาคม	นายจีราโด พี. ซิคัท (Gerado P. Sicat) รัฐมนตรีการวางแผนเศรษฐกิจในฐานะ ประธาน	ประชุมแอสแคปครั้งที่ 34 ที่ กรุงเทพฯ
17 – 18 เมษายน	นายอุปติศร์ ปาจารย์ยางกูร รัฐมนตรี ต่างประเทศไทย	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการ ต่างประเทศ ที่มะนิลา
21 – 25 พฤษภาคม	การเดินทางของนักศึกษาวิทยาลัย ป้องกันราชอาณาจักร	ทัศนศึกษา ที่มะนิลา
13 – 17 มิถุนายน	นายคาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos p. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์	ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียนครั้งที่ 11 ที่พัทยา
9 – 11 กรกฎาคม	นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ของฟิลิปปินส์	ทัศนศึกษา ที่กรุงเทพฯ
15 – 20 พฤศจิกายน	ผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงเกษตร	ประชุมระหว่างรัฐบาลของกลุ่ม อาเซียนเกี่ยวกับการสำรอง อาหาร ที่กรุงเทพฯ
22 – 25 พฤศจิกายน	ผู้บัญชาการทหารเรือของฟิลิปปินส์	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการ ทหารเรือ ที่กรุงเทพฯ

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1979		
12 – 13 มกราคม	นายโฮเซ ดี. อินเกรส (Jose D. Ingles) รองประธานาธิบดีฟิลิปปินส์	ประชุมพิเศษของรัฐมนตรี ต่างประเทศของอาเซียน ที่ กรุงเทพฯ
30 – 31 มกราคม	นายอินเซินพาตเดอโน (Vincente Paterno) รัฐมนตรีอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์	การประชุมคณะกรรมการ เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ที่ กรุงเทพฯ
4 – 7 กุมภาพันธ์	นักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักรฟิลิปปินส์	ทัศนศึกษา ที่กรุงเทพฯ
15 กุมภาพันธ์	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรม บุรฉัตร และหม่อมงามจิตร์ บุรฉัตร	ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับสตรี ชนบท ที่มะนิลา
5 – 6 มีนาคม	นายปรก อัมระนันท์ รัฐมนตรีกระทรวง พาณิชย์ไทย	ประชุมเอสแคปครั้งที่ 35 ที่ มะนิลา
30 มีนาคม – 5 เมษายน	เอ. ปิโอ เดอ โรดา (A. Pio de Roda) รองประธานาธิบดีฟิลิปปินส์	ประชุมคณะกรรมการเกี่ยวกับ การคลังและการธนาคารของ อาเซียน รวมทั้งเจรจาเรื่องภาษี ของอาเซียน
27 เมษายน	นาย คาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo) รัฐมนตรีต่างประเทศของ ฟิลิปปินส์	แขกรับเชิญของสถาบัน เทคโนโลยีแห่งเอเชีย ที่ กรุงเทพฯ
2 – 4 พฤศจิกายน	นายชาญชัย ลีถาวร ในฐานะหัวหน้า คณะผู้แทนการคลังของประเทศไทย	ร่วมประชุมธนาคารการพัฒนา แห่งเอเชีย ที่มะนิลา
7 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน	นายสุนทร หงส์ลดารมย์ รองนายกรัฐมนตรีไทย	ร่วมประชุมอันสแตก (UNCTAD) ครั้งที่ 5 ที่มะนิลา
24 – 28 พฤษภาคม	นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไทย	ทัศนศึกษา ที่มะนิลา
27 – 31 พฤษภาคม	นายอรรถ ชาตินักรบ ผู้อำนวยการการ สืบราชการลับที่มะนิลา	สัมมนาเกี่ยวกับการสืบราชการ ลับ
6 – 10 มิถุนายน	นายโฮเซ่ พี. เลวิสเตอร์ (Jose P. Leviste) รัฐมนตรีช่วยว่าการเกษตร	ประชุมและปรึกษาหารือเกี่ยวกับ การเกษตรระหว่างประเทศ

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
14 – 18 สิงหาคม	นายวิจิต แสงทอง ในฐานะตัวแทนของ กรมแรงงานไทย	สังเกตการณ์เกี่ยวกับโครงการ และนโยบายแรงงานของ ฟิลิปปินส์
27 – 29 สิงหาคม	นายสง่า กิตติขจร รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประชุมรัฐมนตรีการเกษตรของ อาเซียน ที่มะนิลา
30 สิงหาคม	นายสง่า กิตติขจร รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทย	เซ็นสัญญาข้อตกลงความร่วมมือ เกี่ยวกับการเกษตรและสหกรณ์ ทั้ง 2 ประเทศ ที่มะนิลา
7 – 8 กันยายน	นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช นายรัฐมนตรี กระทรวงอุตสาหกรรมไทย และนายปรก อัมมระนันท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการคลัง	ร่วมประชุมรัฐมนตรี เศรษฐกิจ อาเซียน ครั้งที่ 8 ที่มะนิลา
8 – 9 กันยายน	พลเอกฟีเดล รามอส (Fidel V. Ramos) ผู้บัญชาการกองตำรวจ-ทหารฟิลิปปินส์	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับตำรวจ ที่ กรุงเทพฯ
27 กันยายน	นาย ซาลวาดอร์ ลอเรล (Salvador Laurel) สมาชิกสภาแห่งชาติฟิลิปปินส์	ประชุมองค์การรัฐสภาแห่ง อาเซียน ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ
1980*		
7 – 15 มกราคม	คุณสมจิต อินสิงห์ รองอธิบดีกรม เศรษฐกิจ	ประชุมระหว่างภูมิภาคของกลุ่ม 77 ที่มะนิลา ที่มะนิลา
28 มกราคม	นายสมชาย หิรัญญิก ผู้ว่าการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ใน ฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทย	ประชุมประจำปีครั้งที่ 29 ของ งพตท (PATA)
15 กุมภาพันธ์	การเดินทางของคณะผู้แทนไทย	เซ็นสัญญาตกลงเรื่องภาษี ที่ มะนิลา
20 มีนาคม	การเดินทางของจีราโด ซีคัท (Gerado Sicat) รัฐมนตรีการวางแผนเศรษฐกิจ ฟิลิปปินส์ ที่กรุงเทพฯ	ปาฐกถาในการประชุมเอสแคป

* ที่มา: สิดา สอนศรี. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฟิลิปปินส์. หน้า 54-62.

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
30 เมษายน – 2 พฤษภาคม	นายอำนาจ วีระวรรณ รัฐมนตรี กระทรวงการคลังไทย และในฐานะผู้ว่า การธนาคารพัฒนาแห่งอาเซียน	ประชุมธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ครั้งที่ 13 ที่มะนิลา
1 พฤษภาคม	นายอำนาจ สุวรรณคีรี	ประชุมเกี่ยวกับสภาท้องถิ่น ที่ มะนิลา
15 – 16 พฤษภาคม	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีไทย	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาค และปัญหากัมพูชา ที่มะนิลา
18 พฤษภาคม	พลเอกสิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรี ต่างประเทศไทย	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจและ วัฒนธรรม ที่มะนิลา
7 พฤษภาคม	คุณประจิต ยศสุนทร หัวหน้าคณะผู้แทน ไทย	ประชุมเกี่ยวกับการธนาคารของ อาเซียน ครั้งที่ 8 ที่มะนิลา
23 กรกฎาคม	นายทองหนด จิตตวีระ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขไทย	ประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขของ อาเซียน ที่มะนิลา
20 กันยายน	นายสิทธิชัย หยุ่น บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เนชั่นประเทศไทย	ประชุมเกี่ยวกับนักหนังสือพิมพ์ ของเอเชีย ที่มะนิลา
27 กันยายน – 10 ตุลาคม	นายสมชาย หิรัญญิก ผู้ว่าการการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ประชุมการท่องเที่ยวของโลก ที่มะนิลา
28 พฤศจิกายน – 1 ธันวาคม	นายเกษม ศิริสัมพันธ์ รัฐมนตรีช่วย กระทรวงมหาดไทย	ประชุมเกี่ยวกับรัฐมนตรีแรงงาน ของเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ 8
29 พฤศจิกายน – 8 ธันวาคม	คณะกรรมการองค์การกรรมาการระหว่าง ประเทศฝ่ายประเทศไทย	ประชุมแรงงานระหว่างประเทศ ที่มะนิลา
2 – 11 ธันวาคม	นายวิจิต แสงทอง อธิบดีกรมแรงงาน ไทย	ประชุมแรงงานระหว่างประเทศ ของเอเชีย ครั้งที่ 9 ที่มะนิลา
1987		
13 -16 สิงหาคม	นาย Salvador Laurel รองประธานาธิบดี ฟิลิปปินส์	-

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1987		
14 -16 ธันวาคม	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์นายกรัฐมนตรี ของไทย	ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 3 ที่มะนิลา
1988		
19 มิถุนายน	นางคอรารซอน อาคิโน ประธานาธิบดี ฟิลิปปินส์	-
1991	สมเด็จพระเทพรัตนสุตา สยามบรมราช กุมารีฯ	มูลนิธิแมกไซไซถวาย รางวัลแมกไซไซ
27 สิงหาคม – 2 กันยายน		
1992		
24 – 26 กรกฎาคม	สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ วลัยลักษณ์ฯ เยือนฟิลิปปินส์	ส่วนพระองค์
17 – 20 ธันวาคม	นายฟิเดล รามอส เยือนประเทศไทย	-
1993		
24 – 26 มีนาคม	นายชวัน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	นำนักธุรกิจไทยเยือนฟิลิปปินส์
1994		
31ตุลาคม-5 พฤศจิกายน	นาง Amelita Ramos ภริยา ประธานาธิบดี ฟิลิปปินส์ เยือนไทย	ดูงานโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
1995		
30 กันยายน – 1 ตุลาคม	นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี เยือนฟิลิปปินส์	การร่วมจัดตั้งสภาธุรกิจไทย- ฟิลิปปินส์
1997		
	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี เยือนฟิลิปปินส์	ประชุมการค้าไทยกับฟิลิปปินส์

ค.ศ.	การเยือนของผู้แทนระหว่าง ประเทศไทยกับฟิลิปปินส์	สาระสำคัญ
1999		
13-15 มิถุนายน	นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เยือน ฟิลิปปินส์	ฉลองความสัมพันธ์ครบรอบ 50 ปี
2003		
	กลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์เยือนประเทศ ไทย	ประชุมเอเปค ที่กรุงเทพฯ
ค.ศ. 2006		
ตุลาคม	พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ไทย เยือนฟิลิปปินส์	เพื่อกระชับความสัมพันธ์ไมตรี
ค.ศ 2007		
พฤศจิกายน	นายฟิเดล รามอส อดีตประธานาธิบดี ฟิลิปปินส์เยือนไทย	เพื่อรับรางวัลอันทรงเกียรติจาก มหาวิทยาลัยสยาม
ค.ศ.2008		
พฤษภาคม	ภาคเอกชนของไทยเยือนฟิลิปปินส์	จัดกิจกรรมเผยแพร่การ ท่องเที่ยวภายใต้โครงการ (Amazing Thailand Products Presentation) ที่กรุงมะนิลา
22 พฤษภาคม	นายสมักร สุนทรเวช เยือนฟิลิปปินส์	ประชุมเรื่องการท่องเที่ยวและ สินค้าข้าว

ที่มา: ปรับปรุงจากวารสารเอเชียรายปี หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต โดย พงษ์พันธ์ นารีน้อย.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

ว่าที่ร้อยตรี พงษ์พันธ์ นารีน้อย

วันเดือนปีเกิด

วันจันทร์ที่ 29 กันยายน พ.ศ.2523

สถานที่เกิด

สถานพยาบาลนั้นอาโพลีคลีนิก

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่1125/1 ถนนอิสรภาพ 15 แขวงวัดหิรัญบุรี

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

อีเมล

phong-p-han@hotmail.com

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

-

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

-

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2546

ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาสังคมศึกษา)

จาก สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

พ.ศ.2551

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาประวัติศาสตร์เอเชีย)

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ